Evangélikus Élet

EVANGÉLIKUS HETILAP • *www.evangelikus.hu* *80. évfolyam, 32. szám* ■ *2015. augusztus 9.* ■ *Szentháromság ünnepe után 10. (Jeruzsálem) vasárnap* Ára: 275 Ft

„Ugyancsak jelzésértékű, hogy az ordinációs istentisztelet keretében a püspök és az immár felavatott új lelkész közösen végzi az úrvacsorai liturgiát.”
Égtájoló ▶▶ *3. oldal*

„Mi meg vagyunk győződve arról, hogy itt, a *Köz-ép-ponton* nem a tömegen, hanem a közösségen volt a hangsúly, nem falakat, hanem hidakat építettünk. Közösségbe kerültünk egymással és Istennel. ”
Összeállítás a Köz-ép-pontról ▶▶ *7–10. oldal*

„Napjainkban különféle próbálkozásokat láthatunk arra, hogyan is töltsük be a bennünk tátongó ürességet, hiányt: például tárgyak birtoklásával, túlzásba vitt szexualitással, sportolás által, hosszas tévézés, internetezés, esetleg mértéktelen falás révén.”
Nem tudnék élni nélküle… ▶▶ *11. oldal*

Emlékezés és remény ▶▶ *3. oldal*
Őszintén az eutanáziáról ▶▶ *4. oldal*
Lelkészavatások hétvégéje ▶▶ *5. oldal*
„Hass, alkoss, gyarapíts” ▶▶ *6. oldal*
Csillagpontos bizalomtréning ▶▶ *12. oldal*
Reménymagocskák ▶▶ *14. oldal*

Határtalanul

Az össszetartozást hirdette a második Köz-ép-pont

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

▶ Közel négyszáz, a szélrózsa minden irányából érkezett erdélyi és magyarországi evangélikus fiatal vette birtokba múlt hét keddjén a Gyimesközéplokhoz tartozó Borospataka skanzenjét – hogy megszüntesse a határokat… Az ember és Isten, ember és ember kapcsolatát gátló korlátok lebontására július 28–31. között a második *Köz-ép-pont erdélyi lutheránus ifjúsági találkozó* vállalkozott. Két évvel a Sepsiszentgyörgyön tartott összejövetel után a történelmi Magyarország földrajzi határán „Határok” volt a rendezvény mottója.

WALKÓ ÁDÁM FELVÉTELE

„A határ kezd szélesre tágulni, de nemcsak a politikai, hanem az is, amely a szívünkben van” – nyitotta meg a második *Köz-ép-pont erdélyi lutheránus ifjúsági találkozót* a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház (RELE) püspöke, *Adorjáni Dezső Zoltán* a festői szépségű Borospatakán.

A találkozó alapigéjét *(„Eljön a nap, amikor felépítik falaidat, azon a napon szélesre tárul a határ”* – Mik 7,11) kibontva a püspök feltárta a szervezők szándékát: „Bátran és tudatosan bontjuk a falakat, a határokat, elsősorban azokat, amelyek Istentől választanak el. De a bennünk létező és egymástól elválasztó falakat is döntögetni kell, mert ezek veszélyesebbek minden politikai határnál. Ne feledjük, mi tagjai vagyunk egy lelki közösségnek, egy családnak, Krisztus élő egyházának, ahol nincs helye semmiféle határzárnak! Munkánk az építés is. Nemcsak a bűn szerkezetét kell leromboljuk, de új, lelki falakat is fel kell húznunk, mert általuk más lesz az életünk és a mindennapok tartalma.”

Nyugati és keleti végek

A találkozó főszervezőjének és *„tábor*nokának”, *Koszta István* brassói lelkésznek az imája után *Fejér Olivér* püspöki titkár, diakónus hirdette Isten igéjét Mik 7,11 alapján a délutáni nyitó istentiszteleten. Az első hallásra-olvasatra ellentmondásos igében szereplő határ átlépését egy luftballon felfújásával és kipukkasztásával illusztrálta…

Az igehirdetés után elsőként *Szemerei János* püspök adta át a Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) vezetőinek köszöntését. A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke felidézte azt az ezredfordulón tartott győri istentiszteletet, amelyen a romániai evangélikusok akkori püspöke, *Mózes Árpád* elmondta: ha nem egy országban élünk is, az erdélyi hittestvérek lélekben az MEE „keleti kerületének” tartják magukat. Ezzel egyetértve Szemerei János kifejtette, hogy a nagy távolság ellenére az anyanyelv, a hit és maga Jézus Krisztus is összeköti a magyar lutheránusokat a nyugati és a keleti végeken.

▶▶ *Folytatás a 7. oldalon*

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

Vissza a középponthoz

■ Adámi Mária

Néha jó, ha megpróbáljuk átlépni a határokat. Az országnak, amelyben élünk, a határait, hogy más nyelveket, más kultúrákat ismerjünk meg. A komfortzónánk határait, hogy másfajta életmódot, eltérő szokásokat tapasztaljunk meg. Előítéleteink határait, hogy tágítsuk látókörünket, és barátokra találjunk. A megszokottból való kilépés kihívást jelent alkalmazkodóképességünk, rugalmasságunk, erőnlétünk, toleranciánk és gondolkodásunk szempontjából is.

A határok feszegetése és a határok között való megmaradás egyszerre volt témája az idei *Köz-ép-pont* találkozónak. A csíki székely, a moldvai csángó és a román kultúra ütközéspontján, a Gyimesben sokféle határt kellett átlépnünk, hogy egymással találkozhassunk. Megye-, sőt országhatárokat, fizikai és tűrőképesség-beli korlátokat, szokásbeli és mentalitásbeli különbségeket, és persze gasztronómiai eltéréseket is.

Más határokhoz pedig alkalmazkodnunk kellett. Hiszen többször elhangzott, milyen, talán észre sem vett veszélyek vesznek körül az idilli természeti környezetben: kövek alatt rejtőző viperák, medvék, a magányos vándorra támadó vad pásztorkutyák.

Határaink feszegetése közben nem szabad azonban megfeledkeznünk arról, hogy az Isten által adott határokat áthágó ember úgy jár, mint a kipukkadt lufi: használhatatlanná válik – figyelmeztetett már a nyitóáhítatban az igehirdető. Isten törvényei azért vannak, hogy minket védjenek.

Erre a fontos igazságra emlékeztettek a táborhelyül szolgáló skanzen területén naponta közöttünk bóklászó, meghatározott útvonalon legelésző juhok is. A vezérkos nyakán lógó kolomp hangját követve haladtak le a hegyoldalon, át az utakon, az épületek és az éppen arra járó résztvevők között, de éjszakára mindig visszatértek a karám biztonságot jelentő korlátai közé.

A határok feszegetése, kitágítása, áthágása gazdagíthat, formáló hatással lehet ránk, a szabadság élményével ajándékozhat meg. Ám felfedezésüknek csak akkor lesz értelme, ha újra és újra visszatérünk a középponthoz: a határokat értünk átlépő Istenhez. Ő az, aki a köztünk lévő, gyakran fájdalmat okozó korlátok ellenére is összetarthat, egy közösséggé tehet minket, a határon innen és túl élőket, csángókat és székelyeket, fiatalokat és idősebbeket.

Az erdélyi lutheránus ifjúsági találkozó elérte a célját, ha – akár csak egy lépéssel is – ehhez a középponthoz vitt közelebb.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Tapintható személyesség

Szülőfalujában avatták lelkésszé Czöndör Istvánt

▶ Augusztus első napján, négy órakor ünnepi istentiszteletre hívogattak Ostffyasszonyfa evangélikus templomának harangjai. A kis gyülekezetnek a nagy ünnepre való hívását sokan meghallották: *Czöndör István* lelkésszé avatása alkalmából megtelt a Vas megyei falucska gyönyörű temploma.

Amikor egy ilyen kicsi gyülekezet lelkészt ad az egyháznak, az a közösségben tényleg ünnep. Azt az alkalmat ott komolyan veszik. Ostffyasszonyfán olyannyira komolyan vették, hogy a harangok zengése után – ahogyan lenni szokott – fel is csendült azonnal az orgona hangja. Hiszen négy óra volt… Hiszen ünnep volt… Hiszen elhallgattak a harangok… Hiszen a meghívón is négy óra szerepelt…

Zúgott hát az orgona, és tele torokból énekelte a gyülekezet: „E-ee-r-őőőős váááár a miiii Iiiiistenüünk…” Annak ellenére is, hogy a lelkészi kar egy kicsit komótosabban vonult, mint kellett volna, és csak a második versszakra ért be a templomba…

A lelkésszé avatás liturgiájában hárman vettek részt: *dr. Fabiny Tamás,* az Északi Egyházkerület püspöke, *dr. Szabó Lajos,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) rektora és *Garas Krisztina* helyi lelkész.

Az ünnepélyesség mellett a személyesség volt az, ami szinte tapintható volt mind az istentisztelet, mind az azt követő fogadás alatt.

▶▶ *Folytatás az 5. oldalon*

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Téged, aki hűséges szereteteddel veszed körül életünket nap mint nap, kérünk, hallgasd meg könyörgésünket!

Könyörgünk ébredésért. Szentlelked járjon át minket élettel, erővel, örömmel és bizonyossággal, hogy ne hamis vallásosságban éljünk: ne gondoljunk többet magunkról, és kevesebbet se annál, mint ahogyan te tekintesz ránk. Ajándékozz élő hitet!

Könyörgünk az egyházért, benne minden gyülekezetért. Lelked járja át néped egész közösségét, hogy ne a széthúzás vegyen erőt rajta, hanem Krisztusban a közös cél meglátása. Kérünk, adj őrállókat, elkötelezett gyülekezeti tagokat, akik hitben előttünk járnak, és hordozzák az erőtleneket. Próbáld meg hitünket és hűségünket, hogy lássuk, igazán kik vagyunk, és hol állunk a feléd vezető úton. Ajándékozz élő gyülekezeteket!

Könyörgünk hűséges pásztorokért. Olyanokért, akik igazi pásztorai és nem béresei a te drága áron megváltott nyájadnak. Akik igazán és tisztán hirdetik szavadat, és nem a korszellemnek vagy az elvárásoknak akarnak megfelelni. Ajándékozd szavad erejét!

Könyörgünk bölcsességért. Azért, hogy ebben a kaotikus világban és útvesztőiben keressük a te akaratodat. Segíts megtalálni helyünket ebben az életben, hogy feladatainkat betöltsük, és gyermekeidként éljük meg lehetőségeinket, ajándékaidat! Ajándékozz nyitott fület és szívet!

Könyörgünk országunkért, népünkért, vezetőinkért. Segíts jó válaszokat találni a „menekültügyre". Adj tisztánlátást mindnyájunknak az események mögé tekinteni, de te légy az, aki a helyes irányba tereled a gondolatokat, az indulatokat, a cselekvő szeretetet.

Könyörgünk kedvező időjárásért. Óvj meg minket a szélsőségektől, bár nagyrészt mi tehetünk róla, hogy vannak. Engedd, Urunk, hogy amit reménységgel elvetettünk, azt a megfelelő időben be is takaríthassuk gondviselésed által!

Könyörgünk a közelgő tanévnyitásért. Akik főiskolán, egyetemen folytatják tanulmányaikat, azoknak segíts ráhangolódni az új kezdetre. Akik megérdemelt pihenésüket töltik, hadd töltekezzenek, gazdagodjanak még erővel, szépséggel! Ajándékozz meg minket igazi örömmel!

Könyörgünk a betegekért, haldoklókért, magányosokért, reményvesztettekért. Ajándékozd meg őket a benned való reménység erejével, hogy lássák a te irgalmadat, és előretekinthessenek a te örök országod felé.

Hallgass meg minket, Urunk, és ne tekints bűneinkre, hanem újítsd meg rajtunk kegyelmes szeretetedet Jézus Krisztus által. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 10. (JERUZSÁLEM) VASÁRNAP – 2MÓZ 19,1–8

Sasszárnyon hordozott, vezérelt

A VASÁRNAP IGÉJE

Urunk emlékeztet. Ahogyan egykor ószövetségi népét, ezen az ünnepen minket szólít meg Urunk, hogy az ő értünk való cselekvését, szeretetének és kegyelmének hatalmasságát felelevenítse bennünk.

Már akkor ismert bennünket, amikor még meg sem születtünk. Már akkor tudott rólunk, amikor megteremtette ezt a világot. Értünk állította a világtörténelem középpontjába Jézus Krisztus keresztjét. Értünk, mert tudta, hogy bűnbe esünk, hogy bűnös emberek vagyunk.

Ő ajándékozott meg Szentlelkével, mint egykor az apostolokat és egyházának népét, hogy én is tagja legyek újszövetségi népének, az egyháznak, a gyülekezetnek. A keresztség vize is az ő akaratából csordult a fejemre, és lettem istengyermek, aki örököse mindannak, ami Istené, aki várományosa a mennyei örök világnak. Királyfiakká és királylányokká tett minket, az ő szent népévé, akiknek szent volta is azért adatik, mert Isten magához öleli őket. Táplál minket: teste és vére életem, hitem, lelkem tápláléka. Ha nem enném – meghalnék. Meghalna bennem a lélek, a hit és végül a test is.

Megajándékozott testvérekkel, akik erősítenek a kísértések közepette, akikkel megbeszélhetem hitem kérdéseit, kétségeit, akikkel együtt imádkozhatok, akikben megbízhatok.

Amikor beteg voltam, nagy beteg, vigasztalása, találékony kegyelme, amellyel mindig megadta, amire szükségem volt, megtartott. Ő ad hitet, erős hitet a gyászban, a bánatban.

Volt, amikor magabiztosan, Istenre nem figyelve intézkedtem. S ő figyelmeztetett – majd bocsánatot kértem tőle, és ő megbocsátott.

Bár övé az egész föld, népe mégis az ő tulajdona valamennyi nép közül. És ez azt jelenti: az ő legféltettebb és legértékesebb kincse, a mindene vagyunk.

Sasszárnyon hordozott. Ahogyan a sas, amely a röpülést tanuló fiókát úgy védi meg a magas égben a kiálló hegyek ormaitól, hogy kitárt szárnnyal alatta repül. Így tart meg minket is Urunk, Jézus Krisztus által.

Urunk figyelmeztet. De ezen a vasárnapon igénk különös környezetben szólal meg: Jeruzsálem pusztulásának emléknapján. S ez a réges-régi esemény új fénybe helyezi igénket.

Az a nép, amely a Sínai-hegynél még egy akarattal hallgat Istenre, amely vállalja a szövetségkötés kötelezettségeit, amely átélte az Isten kegyelmes, sasszárnyon hordozó szeretetét – mégis megbukik. A nép elfordul Istentől, s ezért templomukat lerombolják, a szertartásokat megszüntetik, a kegytárgyakat és az emberek nagy részét Babilonba hurcolják fogságba.

Szép ígéretek, szép elhatározások a konfirmáció alkalmával vagy gyermekünk keresztelésekor vagy egy gyásznál – milyen sokszor kárba vesznek! Eltűnnek, mintha nem is lettek volna. Akkor komolyan gondoltuk, de hol van az már?! Messzire tűnt, és Isten is távol van. A világ örömei és gondjai fontosabbak lettek. Az ember ígéretei csak ennyit érnek – jöjjön valami más hatás, s az addigiak jelentéktelenné válnak.

Ezért figyelmeztet Isten: vigyázzatok, vigyázz, egyház népe, vigyázz, keresztény ember, mert katasztrófához vezet, ha elhagyod Istened, és a halálba futsz, ha Istenről végleg megfeledkezel.

A figyelmeztetés most szól – most, amikor a katasztrófa, a pusztulás még messze van. És amikor még új lehetőséget ad számunkra Isten: hirdeti igéjét, megajándékoz testével-vérével, bűnbocsánatot ad, biztat és vigasztal, szeret, és kegyelmes hozzánk.

Urunk hálára indít. Hiszen a hitben való megmaradásnak, a lelkesen elmondott hitvallásainknak, tanúskodásoknak ez a garanciája. Nem a mi erőnk, nem a mi akaratunk, nem a mi nagyszerű ember voltunk, nem a mi hitünk – hanem az, hogy Isten mindig újra megszólít. Alkalmat teremt arra, hogy halld az ő igéjét, hogy élj testével és vérével. Megbocsátja bűneidet a gyónásban, és ezek által biztat és vigasztal, szeret, és kegyelmes hozzánk, közösségbe von magával és a testvéreinkkel.

Ezért fontos hely a templom, és rendkívül jelentős alkalom az istentisztelet, mert ott hullik ránk Isten gazdag áldása: Krisztus hirdettetik, és az úrvacsorában Jézus Krisztus keresztjének hatósugarába kerülünk. Így, ahol élénk az istentiszteleti élet, ahol sokan térdelnek az úrvacsora asztalához, ott pezsgő közösséget, szolgálatra kész testvéreket teremt. Ilyen nagy hatalma van Isten igéjének és szentségének!

Luther is mondja az úrvacsoráról szóló tanításában, hogy Krisztus azért is kívánja, hogy éljünk a szentséggel, mert ha nem tennénk, „a közösségről is csakhamar elfeledkeznénk".

Istennek jár tehát a hála. Mindent neki köszönhetünk. Hála neki azért, mert ő vigyázza, óvja, gazdagítja és növeli a hitünket. Hála neki minden igehirdetésért, melyben Krisztus evangéliuma megszólalt. Hála neki minden terített oltárért, amikor asztalához hívott minket. Hála neki azért, mert megvallhatjuk előtte bűneinket, és ő megbocsát. Hála neki, hogy a keresztség által gyermekévé fogadott. Hála neki minden testvérért és gyülekezetért, az egyházért. Hála neki azért, hogy hálaadással szívünkben tudunk neki énekelni: „Áldjad őt, mert az Úr mindent oly bölcsen intézett: / Sasszárnyon hordozott, vezérelt, sok bajban védett!" (EÉ 57,2) Ámen.

■ Isó Dorottya

Imádkozzunk! Istenünk! Hálát adunk neked oltalmazó szeretetedért. Hogy felismerhettük, sasszárnyon hordozva oltalmaztál halálos veszedelmektől. Hálát adunk neked bűnbocsátó kegyelmedért. Hogy felismerhettük, minden hűtlenségből, bukásból és tévedésből vezet út vissza hozzád. Hálát adunk keresztségünkért, hogy a te kegyelmedből tagjai lehetünk a benned hívők közösségének. Hálát adunk templomunkért, amelyben megszólítasz igéd által, és ahol asztalt terítesz nekünk, ahol testvéreinkkel együtt énekelhetünk neked magasztaló éneket. Ámen.

„Megragadlak, Uram, az én igaz hitemmel"

▶ **Múlt heti cikkünk után folytassuk ma is parafrázisokkal: mégpedig zsoltárparafrázisokkal. Az a két ének, amelyet – *Csomasz Tóth Kálmán* református lelkész, himnológus írásainak segítségével – bemutatunk, a 16. századi, különleges gazdagságú irodalmi nyelv őrzője.**

CANTATE

A többféle feladatot is felvállaló *Gyülekezeti liturgikus könyv* (GyLK, 2007) szerkesztőinek egyik célja a régi magyar énekkincs felelevenítése volt. A kiválasztásban segítséget nyújtott a *Régi magyar istenes énekek* (1945) című gyűjtemény, *Schulek Tibor* és *Sulyok Imre* kiemelkedő értékű közös munkája.

A reformáció első évszázadának jellegzetes énekfajtája a zsoltárparafrázis, vagyis egyes zsoltárok többékevésbé szabad átköltése, olykor újszövetségi gondolatokkal vagy éppen időszerű elmélkedésekkel bővített átalakítása. Az ilyen szabad átdolgozások főleg a genfi zsoltároskönyv megismerése előtt készültek. A GyLK *Zsoltárok* fejezetében – a recitált és a genfi zsoltárok közt kissé elrejtve – hét ilyen művet találunk. Ezek közül hármat már bemutattunk rovatunkban; ma két újabb következik.

Az *Örül mi szívünk, mikor ezt halljuk: a templomba megyünk* (GyLK 757) a 122. zsoltár – *Zarándokok áldáskívánása* – parafrázisa. A vers költője *Szegedi Gergely* (1511–1570), a hazai reformáció első nemzedékének egyik kiemelkedő képviselője, énekszerző és prédikátor. 1557-ben Wittenbergből tért haza (ott *Méliusz Juhász Péterrel* és *Károlyi Gáspárral* tanult). Kassa érintésével Debrecenben telepedett meg, ahol már korábban néhány évig iskolamester volt.

A debreceni papságban *Kálmáncsehi Sánta Márton* utóda lett, 1558-tól pedig Méliusszal együtt lelkészkedett mint annak egyik leghívebb munkatársa. A debreceni gyülekezeti énekeskönyv javított és bővített kiadását (1569) ő szerkesztette; ebben közölte tíz zsoltárfordítását és négy eredeti szerzeményét is.

Az *Örül mi szívünk Huszár Gál* graduál-énekeskönyvében (1574) jelent meg *O gloriosa, o speciosa* nótajelzéssel. Az *O gloriosa* változatokkal – például *Téged, Úristen, mi keresztyének* (EÉ 41) – rokon, ma használt dallam először az 1774-es debreceni énekeskönyvben szerepel. Az érdekesen aszimmetrikus, x16(5,5,6), x11(5,6) strófa valószínűleg a kétszer 16-os nagysorból alakult ki úgy, hogy a második nagysorban a két 5-ös összeolvadt (ebben a strófaformában összesen ez a két dallam maradt fenn).

Az ének a *Dunántúli énekeskönyvben* (1911 és 1955) megvolt, de dallamilag az eredetihez képest romlott formában, ezért az 1982-es gyűjteményből kimaradt. A GyLK most a hiteles változatot – az egyik forrásra visszavezethető gördülékenyebb ritmussal – újra közli.

„Örül mi szívünk, mikor ezt halljuk: a templomba megyünk, / Hol Úristennek szent igéjét halljuk. // Megállunk itten, örök Úristen, a te templomodban, / És tiszta szívvel dicsérünk mi téged. // Áldd meg, Úristen, a te népedet, kik téged szeretnek, / Tartsd meg közöttünk a gyülekezetet. // Legyen békesség, felséges Isten, Anyaszentegyházban, / Oltalmazz minket minden háborúnkban. // Dicséret néked, Atya Úristen, a te szent Fiaddal / És Szentlélekkel, mi vigasztalónkkal." (1–5. versszak; a teljes ének zsoltárhoz illően doxológiával lezárva.)

A szép, de inkább szomorkás eol dallam számos más régi énekszöveggel is társult, ennek az örvendő tartalmú zsoltáréneknek a hangulatával azonban – bár kapcsolatukban kezdettől fogva nem volt megszakadás – mégsem vág teljesen egybe (hasonló ellentét feszül az *Örülj, szívem, vigadj, lelkem* – EÉ 309 – úrvacsorai énekünk szövege és dallama között is).

A másik ének, az *Ó, én két szemeim, ti az Úrra nézzetek* a 27. zsoltár 7–14. verseinek – *Békesség Istennél* – parafrázisa: a GyLK 688 az eredeti kilenc strófából hetet közöl. *Bornemisza Péter* énekeskönyvében (*Énekek három rendbe,* Detrekő, 1582) jelent meg, egy három részre osztott ének harmadik darabjaként. Szerzőjéről, *Pap Benedekről* nevén kívül csak annyit tudunk, hogy tanult és tekintélyes kassai polgár volt.

A verset személyes hangja és a benne tükröződő – Jákób tusakodásához hasonlóan átélt – istenélmény szinte modern forrósága igen magas helyre állítja a reformáció századában keletkezett magyar énekek sorában; a legszebb istenes versek, *Balassi Bálint* vagy *Ady Endre* művei mellett is megállja a helyét. „Megragadlak, Uram, az én igaz hitemmel, / Reád támaszkodom erős reménységemmel, / És el nem eresztlek, amíg meg nem hallgatsz, az én lelki kezemmel. // Felindítlak téged nagy nyomorúságimmal, / Az én bűneimnek bántó sokaságával; / Mindaddig kiáltok, míg be nem kötsz engem szent irgalmasságoddal. // Ó, mennybéli Isten, te vagy én reménységem, / Kinek hatalmában, kezében ellenségem; / Ott vagy te, Úristen, én nagy segítségem, ahol nincs reménységem. // Azért, ó, én lelkem, serkentsed fel magadat: / Mit töröd, faggatod nagy bánatban magadat? / Meg fogod majd látni Uradnak jóvoltát, csak ne hagyd el magadat." (2–4., 7. versszak)

Az ének – szövegszerű előadást kívánó – ereszkedő dór dallama minden tekintetben méltó Pap Benedek verséhez. Számos ismert változata közül az énekeskönyvünkben található kolozsvári (1744) forma a legkifejezőbb. Jellegzetes magyar dallam; fordulatai alapján közel áll hozzá a *Jer, dicsérjük az Istennek Fiát* (EÉ 363). A strófa – a13(6,7), a13(6,7) a19(6,6,7) – is csupán a 16. századi magyar költészetben volt használatos (példa erre Balassi verse, a *Bocsásd meg, Úristen, ifjúságomnak vétkét* – EÉ 404).

Örvendezés a templomban vagy kiáltás Istenhez: ismerjük meg és énekeljük ezeket a zsoltárokat minél gyakrabban!

■ Dr. Ecsedi Zsuzsa

Emlékezés és remény

Imaóra a roma holokauszt emléknapján

A Sant'Egidio közösség szervezésében ökumenikus imaórán emlékeztek meg március 2-án Budapesten, a VIII. kerületi Mária utcai Jézus Szíve-templomban a *porrajmos* – a roma holokauszt – és a kislétai gyilkosság áldozatairól.

Szőke Péter, a közösség magyarországi vezetője köszöntőjében felidézte: „2009. augusztus 2-ról 3-ra virradóra saját kislétai házában álmában agyonlőtték *Balogh Máriát,* és súlyosan megsebesítették tizenhárom éves lányát. A bűncselekmény egy hat életet kioltó és tucatnyi sérültet követelő gyilkosságsorozat utolsó epizódja volt. Az áldozatok valamennyien cigányok voltak. Hatvanöt évvel korábban, 1944-ben ugyanezen az egyetlen éjszakán gyilkolták meg az auschwitz-birkenaui haláltáborban addig életben maradt több mint háromezer romát és szintit."

Fabiny Tamás imádságában hangsúlyozta, hogy az Úr velünk van, ő az, aki letöröl szemünkről minden könnyet. Az evangélikus püspök kiemelte, hogy eljön az az idő, amikor „halál sem lesz többé, sem gyász, sem jajkiáltás, sem sírás. Ez ad nekünk reménységet."

„Az áldozatokra nem szánakozva, hanem tiszteletteel és alázattal emlékezünk" – fogalmazott *Székely János,* a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációs referense. A püspök kiemelte, hogy „bár a roma holokauszt áldozatai a világ számára veszteseknek tűnnek, olyan embereknek, akiket eltaposott a történelem, sőt sokak közülük névtelenül tűntek el az emberiség emlékezetéből, mégis, nevük Isten szívébe van beleírva". A közel ötszázezer áldozat mellett a hősiesség és emberség példáiról is meg kell emlékezni – hívta fel a figyelmet.

„Az imádság az a nyelv, amiben nem kell politikailag mérlegelni, hanem mondhatjuk azt, ami a lelkünkön van" – mondta *Balog Zoltán,* az emberi erőforrások minisztere, aki református lelkipásztorként vett részt a szertartáson. „Az Úr egy földből teremtett bennünket. Látnunk kell, hogy mégis újra és újra vannak gyilkosok és áldozatok. Erőt kérünk ahhoz, hogy meg tudjuk szólítani azokat, akik ma még nem értik, hogy nem lehet népcsoportokat kollektívan felelősnek tekinteni, mert ha ezt gondoljuk, akkor zsákutcába tévedünk" – hangsúlyozta.

Az imaóra keretében a felekezetek képviselői és a gyülekezet meggyújtotta az emlékezés és a remény gyertyáit.

A szertartáson részt vett a brazil és a német nagykövetség ügyvivője, *Prőhle Gergely,* a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője, nemzetközi és európai uniós ügyekért felelős helyettes államtitkár és *Hegedüs István,* az Országos Roma Önkormányzat elnöke is.

A Cigány Világszövetség kongresszusának határozata alapján 1972 óta emlékeznek meg a világ több országában arról, hogy 1944. augusztus 3-ára virradóra több mint háromezer cigány embert gyilkoltak meg az auschwitzi haláltáborban SS-katonák. A nácik által meggyilkolt összesen mintegy félmillió cigány közül körülbelül huszonháromezren haltak meg Auschwitzban, sokan orvosi kísérletek áldozataiként.

■ Galambos Ádám

Ahol a liturgikus szín világoskék

Nyitott templom éjszakája Pusztaföldváron

Víz költözött a pusztaföldvári evangélikus templom falai közé. Ezúttal azonban nem a lyukas, felújítás előtt álló templomtetőre utal a krónikás, hisz a júliusi kánikulában felfrissülést ígérő hidegfront épp a Viharsarokban nem éreztette hatását. Különleges díszbe öltözött július utolsó napjára Isten háza. A csillárról papír vízcseppek ereszkedtek alá, a bejáratot kék léggömbök díszítették, és folyóvizet jelképező selyemdrapéria futott az oltárhoz. A Békés megyei gyülekezet nyolcadik missziós estjének témája ezúttal ugyanis az élő víz volt.

A nyitott templom éjszakáján tudatosan „fordítják fel" a templomot és környékét, hogy az evangélium olyanokat is megszólítson ezen az estén, akik talán még sohasem lépték át a templomküszöböt. Az épületbe érkezőket minden évben különböző játékok hangolják rá az Istennel való találkozásra. Az idén kis pecabottal horgászhattak a betérők, hogy a szeretet, a békesség és más fogalmak halainak kifogását követően a Biblia adja meg számukra az igazi nyereményt egy-egy igén keresztül. A legkisebbek ezúttal Nóé bárkáját rajzolhatták le krétával az aszfaltra; az ajándék stílszerűen egy-egy Balaton szelet volt.

A templomtorony hangulatosan megvilágított csigalépcsője a víz és a Lélek hullámain át vezetett a magasba, a meditációs túra rávilágított arra, hogy a víz maga az élet és a tisztaság. Fent a régi toronyóra szerkezetének oldalára *Luther Mártonként* írhatták fél krétával a látogatók saját maguk biztatására: „Meg vagyok keresztelve", míg a még meg nem keresztelteknek bátorítást kaptak arra, hogy egyszer maguk is kimondják az igent az élő víz forrása mellett. A templom északi oldalhajójában – az Asztali Beszélgetések Kulturális Alapítvány jóvoltából – *Váli Dezső* képzőművész által válogatott fotók segítségével lehetett végigjárni Jézus passióját.

A helyi *Búzavirág népdalkör* által megszólaltatott tiszai dalcsokrot követően a *Zenebarát Felebarátok* zenés bizonyságtétele következett. Az elsősorban katolikusokból álló békéscsabai közösség a Biblia vizein át hajózott mintegy negyven percen keresztül Nóétól a Genezáreti-tavon át az örök élet forrásáig.

FOTÓ: LÁSZLÓ JENŐ CSABA

Az este nyolc órakor kezdődő, rendhagyó liturgiájú istentiszteleten *Péterné Benedek Ágnes* békéscsabai lelkész hirdette az igét Mk 4,35–41 alapján. Az igencsak missziói lelkületű prédikációban felszólított, hogy ne délibábot kergessünk, hanem a valódi, szomjat oltó forrást keressük. „Engedjük el végre, ami lelkünk szomjúságát egyre csak fokozza! Hálával és örömmel merítsünk az élet forrásából!" – zárta mondandóját a lelkipásztor.

Az istentiszteletet követően egyre kevesebb fény világította meg a százkét éves épületet. A templomban az érdeklődők filmvetítésen vehettek részt, míg mások tábortűz körül kötetlenül folytathatták az estét, a gyerekek pedig kis lampionokkal világították meg itt-ott az éjszakai templomkertet.

Rövid záróáhítatában *Lászlóné Házi Magdolna* helyi lelkész a 16. zsoltár kapcsán a napvégi hálaadás fontosságára hívta fel azok figyelmét, akik a program utolsó percéig, közel éjfélig a templomban maradtak.

A *nyitott templom* kezdeményezés sikerét jelzi, hogy a helyi és távolabbról érkező visszatérők mellett ezúttal is meghallották olyanok is a hívást, akik évtizedeken keresztül nem vettek részt egyetlen istentiszteleti alkalmon sem. Ha pedig a július végi melegben egy keveset ők is megízleltek az élet vizéből, már nem volt hiábavaló a gyülekezeti tagok igyekezete.

■ L. J. Cs.

Az Evangélikus.hu oldalon gazdag képgaléria és rövid videó található a programról.

Lelkészszentelések idején

Az *Evangélikus Élet* nyári számaiban gyakran olvashatók tudósítások lelkészszentelésekről. Magam az elmúlt hét végén két fiatal testvért ordináltam, és néhány hét múlva újabb kettőt bocsáthatok ki a szolgálatba. A püspök két oldalán ilyenkor ott áll egy-egy lelkész az Evangélikus Hittudományi Egyetem, illetve a helyi gyülekezet képviseletében.

Nem tudom megrendültség nélkül mondani a következő mondatokat: „Reád bízom az egyház hivatalos igeszolgálatát, felhatalmazlak és kötelezlek az ige hirdetésére és a szentségek kiszolgáltatására, és küldelek, hogy hirdesd az evangéliumot minden teremtménynek: az Atya, Fiú, Szentlélek nevében." Ezt követően a szolgatársak előbb igével áldják meg az új lelkészt, majd együtt éneklik a szertartás érzelmi csúcspontjának számító *Confirmát:* „Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk…"

Mit is cselekedett azonban a Szentháromság Isten ebben az esetben? Más szóval: mi történik az ordinációban?

Ebben az esetben is a bibliai alapokat kell keresni. Hiba volna közvetlen párhuzamot vonni az ószövetségi papság és a mai lelkészi szolgálat között. Értelemszerűen az ordináció sem gyökerezik a zsidó papi tiszt vállalásában. Annál inkább érdemes megvizsgálni azokat a formákat, amelyeket az újszövetségi iratok a szolgálók kibocsátásával kapcsolatban közölnek. Az apostoli korban kezdenek ugyanis különválni az egyes szolgálati ágak, és ezzel egyidejűleg létrejönnek bizonyos tisztségek. Ebben az összefüggésben hivatkozhatunk a hét diakónus kibocsátására, amikor is a gyülekezet *„lélekkel és bölcsességgel telt",* illetve *„hittel és Szentlélekkel teljes"* férfiakat választott ki, akiket az apostolok imádsággal és kézrátétellel bocsátottak ki a missziói szolgálatba (ApCsel 6,1–6).

Pál apostol is utal arra a kegyelmi ajándékra, amelyet Timóteus *„a vének kézrátételével"* kapott (1Tim 4,14). A folytatásból pedig az derül ki, hogy a tanítvány tovább is adta ezt a hagyományt: *„A kézrátételt ne siesd el senkinél!"* (1Tim 5,22) További igehelyek is utalnak erre az ősi gyakorlatra: *„…emlékeztetlek téged, hogy gerjeszd fel az Isten kegyelmi ajándékát, amely kezeim rád tétele által van benned."* (2Tim 1,6) *„Egyszer, amikor ezek az Úrnak szolgáltak és böjtöltek, ezt mondta a Szentlélek: »Válasszátok ki nekem Barnabást és Sault arra a munkára, amelyre elhívtam őket.« Akkor böjtölés, imádkozás és kézrátétel után elbocsátották őket."* (ApCsel 13,2–3) E bibliai igék ismeretében érthető, miért tartom magam is fontosnak, hogy mind az ordináló püspök és segítői, mind a jelen levő lelkészek kézrátétellel indítsák útnak az új lelkészt.

Ugyancsak jelzésértékű, hogy az ordinációs istentisztelet keretében a püspök és az immár felavatott új lelkész közösen végzi az úrvacsorai liturgiát. Őseink is vallották: az ordináció legfőképpen arra ad felhatalmazást, hogy valaki az eucharisztiát be tudja mutatni. Az óegyházi korban a püspök általában átadta a kelyhet és a paténát a felszentelt papnak. Ma az Északi Egyházkerületben mindezt úgy igyekszem gyakorlatiassá tenni, hogy az új lelkész egy beteg-úrvacsoráztató készletet kap ajándékba, annak reményében, hogy szolgálatát nemcsak a templom falai között akarja végezni, hanem családokat, köztük betegeket is látogatva.

A reformáció ugyan nem ismerte el az áldozópapság intézményét, ám *Luther* számára nem volt kérdéses, hogy az egyház lényegéhez tartozik az elhívott lelkipásztorok megfelelő szolgálatba állítása. Egyenesen az egyház ismertetőjegyei – a *notae ecclesiae* – között beszél a lelkészavatásról: „Azon ismerhető meg külsőségesképpen az egyház, hogy egyházi szolgákat avat és hív meg, vagyis hogy vannak hivatalai, melyekbe embereket állít. Mert az egyháznak szüksége van püspökökre, lelkipásztorokra, prédikátorokra" – írja reformátorunk *A zsinatokról és az egyházról* című iratában.

Fontos tudnunk, hogy az *Ágostai hitvallás* ezen a téren is vitatkozik a katolikus egyház felfogásával. Az irat XIII. cikkében így fogalmaz *Melanchthon:* „A papságot ellenfeleink nem úgy értik, mint az ige és a szentségek mások részére történő kiosztásának szolgálatát, hanem értelmét az áldozatban látják – mintha az új szövetségben szükség lenne a lévitákéhoz hasonló papságra, amely a népért áldozatot mutat be, és kiérdemli mások részére a bűnbocsánatot."

Az *Ágostai hitvallás* XIV. cikkében pedig arról olvashatunk, hogy az egyházban csak az végezhet nyilvános szolgálatot, akit előzetesen felkészítettek és elhívtak: „Az egyházi rendről azt tanítják, hogy nyilvánosan senki más se tanítson és szolgáltassa ki a szentségeket az egyházban, csak az, akit erre szabályszerűen elhívtak." E szabályszerű elhívást *rite vocatusnak* nevezik, és azt értették rajta, hogy a püspök előzetesen alaposan megvizsgálta a jelöltet.

Egyházunk püspökei ezért is érzik fontosnak, hogy a szolgálatba állítás előtt érdemben tájékozódjanak a jelölt belső elhivatottságáról és alkalmasságáról. Ezért persze kívánatos, hogy az érintetteket már hosszabb ideje ismerjük, lelki-szellemi fejlődésüket lehetőleg már teológiai tanulmányaik alatt figyelemmel tudjuk kísérni. Vizsgálata során a püspök persze mások véleményére is támaszkodik. A lehetséges konzulensek körébe sorolom az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanárait és intézményi lelkészét, a küldő gyülekezet lelkészét és híveit, a lelkészjelölt mentorát és a mentor gyülekezetének tagjait.

Az olvasó mindezt nehogy valami rideg vizsgálatnak képzelje. Sokkal inkább törekszünk testvéri beszélgetések sorozatára, amelynek része egy olyan ordinációs felkészítő is, amelyen általában részt vesz a püspökhelyettes is. Ilyenkor a jelöltek kezébe szoktuk adni annak a motivációs levélnek a másolatát, amelyet az Evangélikus Hittudományi Egyetemre való jelentkezésükkor írtak. Tanulságos, olykor pedig egészen megrendítő, ahogyan valaki szembesül egykori önmagával.

E beszélgetések során azt is tudatosítjuk a jelöltekben, hogy a lelkészi

ÉGTÁJOLÓ

szolgálat nem maradhat meg valakinek a privát szférájában. Az szükségszerűen a nyilvánosság előtt zajlik. Józan belátással és a tanítványság komolyan vételével nem lehet kérdéses, hogy a lelkészi szolgálatban milyen romboló hatása lehet a rendezetlen magánéletnek.

Az ordinációs istentiszteleteken mindig elhangzik ez a jézusi mondat: *„Az aratnivaló sok, de a munkás kevés, kérjétek tehát az aratás Urát, hogy küldjön munkásokat az ő aratásába."* (Lk 10,2) Ez az írás ezért egyházunk egészének szól: tartsák számon azokat a fiatalokat, akik ezekben a hetekben állnak meg lelkészszentelés keretében az oltárnál, és imádkozzanak azért, hogy az Úr gondoskodjon e szent szolgálat folyamatosságáról.

Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

Migráns gyerekeknek is segít a MÖSZ

A hazánkban kialakult migrációs helyzetre reagálva az Ökumenikus Segélyszervezet (MÖSZ) rendkívüli segélyprogramot indított, és összefogást hirdetett.

Az Ökumenikus Segélyszervezet az elmúlt hetekben nyújtott kézzelfogható segítség mellett pszichoszociális segítségnyújtásba is kezdett a vámosszabadi központban tartózkodó migráns családok gyermekei számára. A hosszú, viszontagságos út után is bizonytalan helyzetben lévő gyerekeknek a segélyszervezet szakemberei a foglalkozásokkal élményt, örömöt kívánnak nyújtani. Egy-egy játékos foglalkozáson húsz-harminc gyerek vesz részt: akár játszhatnak, sportolhatnak a szabadban, akár rajzolhatnak, de választhatnak ügyességi-logikai játékokat is.

Mint ismeretes, az Ökumenikus Segélyszervezet korábban elsőként indított segélyakciót a nagyfai befogadóközpontban: a Magyarországi Evangélikus Egyház felajánlásából egymillió forint értékben adott át bébiételt, pelenkát, gyermekruhát és gyermekápolási cikkeket a táborban napokat töltő gyermekek számára. A nagyfai befogadóállomás után a Vámosszabadiban található menekülttábor számára is jelentős támogatást nyújtott a szervezet. Július közepén munkatársai több mint hárommillió forint értékben adtak át tartós élelmiszereket és gyermekruhákat a Győr közelében működő befogadóállomásnak.

A hazánkban kialakult migrációs helyzetre reagálva az Ökumenikus Segélyszervezet rendkívüli segélyprogramjának támogatására adománygyűjtést is hirdetett a 1353-as adományvonalon, hogy célzott támogatást nyújtson a migráns családok, különösen a gyermekek körülményeinek javításához a menekültügyi eljárás ideje alatt.

Az elhúzódó migrációs nyomásra készülve a segélyszervezet folyamatosan egyeztet a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatallal a szükségletekről, illetve részt vesz a Karitatív Tanács által biztosított koordinációban a többi karitatív szervezettel.

Forrás: MÖSZ

Az Ökumenikus Segélyszervezet folytatni kívánja a hazánkban tartózkodó migráns gyermekek segítését, ezért adománygyűjtést indított. A felajánlani kívánt összegeket több módon is el lehet juttani a szervezethez: a 1353-as adományvonal hívásával (250 Ft/hívás), átutalással a 11705008-20464565-ös adományszámlaszámra „Migráns gyerekek” megjelöléssel, valamint a *www.segelyszervezet.hu* honlapon on-line adományozással.

FOTÓ: FEKETE DÁNIEL

Keresztyén hit – európai jövő

Református lelkigondozók tanácskozása

A magyar *református* szórványstratégia volt a témája a Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat idei hittudományi tanácskozásának. A július 16–19. között mintegy félszáz nyugat-európai és Kárpát-medencei résztvevővel megtartott szimpóziumnak a Sion Hegye Református Konferencia-központ adott otthont Tahitótfaluban. A rendes évi tanácskozás vezérigéjét a *Rómaiakhoz írt levélből* választották: *„Tudjuk pedig, hogy azoknak, akik Istent szeretik, minden javukra van.”* (Róm 8,28a) Az alábbiakban a testvéregyházunk rangos fórumának végén kiadott Nyilatkozatból idézünk…

„Mi, a Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat tagjai hálát adunk Istennek, hogy szórványhelyzetünkben is megőrizte hitünket, s úgy lehettünk az európai közösség tagjai, hogy közben nem veszítettük el református és magyar önazonosságunkat. (…)

Meggyőződésünk, hogy közös emlékezetünk, közös magyarságunk, közös hitünk megtartása a mai migrációs folyamatokban nem az elkülönülést, az európai közösségtől való elfordulást szolgálja, hanem éppen ezáltal teszünk hitet az európai értékközösség mellett, melyet az Európánkba irányuló népvándorlás feszít.

Mi, a Nyugat-európai Magyar Református Lelkigondozói Szolgálat tagjai hitet teszünk a keresztyén Európa mellett.

Meggyőződésünk, hogy napjaink történései közepette csak úgy válaszolhatunk az emberi jogok, az egyenlőség, az igazságosság, a világnézeti, vallási és kulturális sokféleség, a felebaráti szeretet kihívásaira, ha egyúttal újra megfogalmazzuk, megerősítjük és kimondjuk az Európai Unió alapítóival *(Schuman, Adenauer)* egyező hitünket a keresztyén Európában. Európa kulturális önazonosságának megőrzését a sokféleség értékei mellett is napjaink egyik legnagyobb kihívásának tartjuk.

Meggyőződésünk, hogy a keresztyén hit megmaradása az európai jövő egyik legfontosabb kérdése. E közösségi hit kimondásához és megerősítéséhez magyar reformátusként és elkötelezett európaiként szeretnénk a magunk lehetőségeihez mérten a jövőben is hozzájárulni.”

Forrás: PAX News

Őszintén az eutanáziáról

Kérdések és válaszok

Betegség, fájdalom, szenvedés, leépülés, halál – emberként előbb-utóbb mindannyiunknak szembe kell néznünk ezekkel. Megélheti a próbatételt családtagunk, rokonunk, barátunk, ismerősünk, vagy éppen saját magunknak kell majd megküzdenünk vele. Sokan mondják: „Nem a haláltól, hanem az előtte való szenvedéstől félek.” Hogy tisztábban lássunk, kérdéseinket különböző szakterületek jeles képviselőinek tettük föl. Mi az eutanázia? Létezik-e teljes fájdalomcsillapítás? Mindent megkap-e egy szenvedő a mai magyar betegellátásban, ami megkapható? Hol a határ az elengedés és a halálba segítés között? Valóban itt kell tartani akár éveken keresztül valakit – akár akarata ellenére is –, akinek szinte csak szenvedésből áll az élete? Ezt lehet szeretetből? E kérdésekre válaszolt immunológusprofesszor, orvos, lelkész-tanatológus és teológus.

Dr. Falus András *immunológus, egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia tagja:*

Az eutanázia emberi/orvosi értelemben gyógyíthatatlan, nagy fájdalommal járó betegség során a halál bekövetkeztét passzívan vagy aktívan elősegítő tevékenység.

Teljes fájdalomcsillapítás tudomásom szerint nem létezik, illetve a morfinszármazékok bizonyos típusai és dózisa esetén ez már passzív eutanáziának minősíthető.

Mindent megkap-e egy szenvedő a mai magyar betegellátásban, ami megkapható? Nem, (többek között) a hazai egészségügy tragikus anyagi, logisztikai és hierarchikus helyzete egyaránt alkalmatlan erre. A költségvetés arányainak meghatározásában hatalmas felelősség illeti a mindenkori döntéshozókat, akik elmarasztalandók voluntarista, presztízskiadások melletti döntéseikben és a korrupciót fenntartó, sőt elősegítő magatartásukban.

A határ az elengedés és a halálba segítés között ott van, ahol a passzív és az aktív eutanázia közötti határ húzódik. Emellett az elengedés leglényegesebb eleme lelki, a halálba segítés pedig fizikai, tevőleges esemény.

Nem, nem kell itt tartani. Ez nem szeretet, ez a hit gyengesége, annak nem elfogadása, hogy odaát az Úristen országa vár reánk.

Dr. Koch Béla *háziorvos:*

Az *eutanázia* szó a görög mitológiából ered. Thanatosz – Noxnak, az éjszaka istennőjének egyik fia – a halál megtestesítője volt. Az *eu* jelentése görögül „jó”, illetve „könnyű”. Az *eutanázia* kifejezés tehát jó, illetve könnyű halált jelent. Két formája van: az aktív és a passzív. Az aktív olyan szándékos cselekedetet, beavatkozást jelent, amely a fájdalmas és gyógyíthatatlan betegségben szenvedő és többnyire végstádiumban lévő beteg életét – a beteg kérésére – kioltja. A passzív eutanázia olyan beavatkozások és cselekedetek szándékos elmulasztását vagy beszüntetését jelenti, amelyek a végstádiumba jutott beteg életét meghosszabítanák.

Napjainkban számos kitűnő fájdalomcsillapító áll rendelkezésre injekció, tabletta, illetve bőrre helyezhető tapasz formájában is. Ennek ellenére kijelenthető, hogy krónikus, nagyon erős, elsősorban daganatos betegségek okozta fájdalmak esetén teljes fájdalomcsillapítás csak a tudat kikapcsolásával, mély altatásban érhető el.

Mindent megkap-e egy szenvedő a mai magyar betegellátásban, ami megkapható? A válasz nagyon egyszerű: ritka kivételektől eltekintve nem. Az egészségügy jelenlegi állapotát ismerve tudjuk, hogy az úgynevezett humánerőforrás egyre nagyobb mértékű hiánya, illetve a még meglévő egyre fokozódó terheltsége már a mindennapi minimumellátást is veszélyezteti. Ilyen körülmények között legjobb esetben a betegek testi ellátása még biztosítható, de a lelki támogatásra – amely rendkívül fontos lenne például a nagy fájdalmakkal járó daganatos betegségben szenvedőknél – sem energia, sem idő nem jut.

A határ az, amikor már nem harcolok az Isten akarata ellen, hanem elfogadom.

Ribár János *evangélikus lelkész-tanatológus:*

Az eutanázia: orvosi beavatkozással elősegíteni a testi folyamatok végleges leállását. Eredetileg a „szép” (méltóságteljes, könnyű) meghalást jelentette a görög szó. Ma azt jelenti, hogy a halál beálltát előrehozzák. Beszélnek aktív és passzív eutanáziáról. Az eutanázia ma már azonos a földi élet megrövidítésével. Kinek az érdeke ez? A haldoklóé-e vagy a hozzátartozóké? A döntés hit kérdése (van negatív hit is). A kérdés eldöntése a törvényhozók alapértékrendszerétől függ. A keresztyén hit szemszögéből az élet és a távozás innen Isten akarata szerinti valóság, nem ember dönti el.

Teljes fájdalomcsillapítás elméletileg létezik, gyakorlatilag a helyzet sokkal bonyolultabb. A tapasztalatok szerint olykor más, negatív kísérőjelenségei, mellékhatásai lehetnek (például a morfiumnak). Hálásak vagyunk a tudománynak, hogy vannak fájdalomcsillapítók, ugyanakkor a szenvedés tényét sem kell teljesen elutasítani. Fontos azonban a szenvedés elviselhetővé tétele.

A mai magyar betegellátást egyesek dicsérik, mások nem. Az ellátórendszert is emberek működtetik, a betegek is emberek, egységes felelet erre nem lehetséges. Szerintem nagyon komoly az igyekezet arra, hogy gyógyítsanak, segítsenek a betegeken. Ha mégis vannak kifogások, kritikák, akkor azok elsősorban az emberi vonatkozásokkal függnek össze.

Nem kell az elengedés és a halálba segítés között határokat keresni, és nem kell senkit mesterséges orvosi technikával itt tartani, csak „az úton” szeretettel körülvenni és szeretettel kísérni. Ebben óriási szerepet tölthetne be az egyház speciálisan felkészített szolgája. A kísérő szeretet a legfontosabb.

Nem kell senkit a halálba küldeni, és nem kell senkit az elmenetelben akadályozni. Engedni kell a természetes folyamat menetét, egyetlen feladat a segítő szándékú kísérés, amellyel a folyamat emberségét, méltóságát, krisztusi lelkületét biztosítjuk.

Dr. Reuss András, *az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa:*

Az *eutanázia* szót a történelem folyamán többféle jelentésben használták. Szótári értelmében azt jelenti: „jó halál”, amelyen ma azt értjük, hogy a meghalásban segítés; ez semmiképpen sem tévesztendő össze a halálba segítéssel.

Teljes fájdalomcsillapítás létezik, de vannak egyéb mellékhatásai.

Mindent megkap-e egy szenvedő a mai magyar betegellátásban, ami megkapható? Feltehetően személyekre és betegségekre tekintve eltérő válaszokat kellene adni. Valószínűleg vannak olyan esetek, amikor azt sem kapják meg, amire lehetőség lenne.

Az elengedés az, amikor hagyjuk meghalni a beteget. A halálba segítés az, amikor olyat teszünk meg vagy mulasztunk el, ami hozzájárul a még elviselhető élet megrövidítéséhez. De hogy mi az, ami még elviselhető, az további meghatározást kíván.

Itt kell-e tartani? Nem kellene. Ez nem lenne feltétlenül szeretetből. De az, hogy véget vetünk ennek a szenvedésnek, történhet önzésből.

■ Szeverényi János

Tapintható személyesség

Szülőfalujában avatták lelkésszé Czöndör Istvánt

Folytatás az 1. oldalról

Fabiny Tamás Ézsaiás könyve 42. fejezetének 6. verse alapján hirdette az igét. Prédikációjában utalt arra, hogy évekig dolgozott együtt a felavatandó lelkésszel, aki püspöki titkárként tevékenykedett mellette. Legtöbb esetben háttérmunkásként. Ez most megváltozik – mondta. *Czöndör István* lelkészként a középpontban fog állni. De csak látszólag, hiszen ő is azt a Jézus Krisztust szolgálja majd – ezentúl ordinált lelkészként –, aki maga a középpont.

Szabó Lajos szintén személyes hangon – közös kemenesaljai gyökereikre utalva – köszöntötte Czöndör Istvánt. Elmondta, hogy az úrvacsoraosztás során – amikor is az újonnan felavatott lelkész mellett állt – érezte, hogy ott minden tekintetnek, minden mosolynak, minden mozdulatnak és minden gesztusnak története van. Ezek pedig mind-mind olyan történetek – mondta a rektor –, amelyeket meg kell őrizni. És amelyekre vigyázni kell, hogy ne merüljenek feledésbe, hiszen erőt tudnak adni hosszú-hosszú évek múltán is.

FOTÓ: FABINY KATALIN

Az alkalom személyes és ünnepélyes voltához hozzájárult az is, hogy az istentiszteleten részt vett az Istvánt keresztelő katolikus plébános, az őt konfirmáló – egykor Ostffyasszonyfán szolgáló – lelkész házaspár, és ott voltak a balatonboglári és a lovászpatonai gyülekezet képviselői is. Azoké a gyülekezeteké, ahol az elmúlt években Czöndör István gyülekezeti munkatársként látta el a lelkészi feladatokat. Mégis, talán a legmeghatóbb pillanat az volt, amikor *Giczi Józsefné,* a gyülekezet volt felügyelője és István egykori óvó nénije – könnyek között – köszöntötte hajdani óvodását.

■ Heinrichs Eszter

Czöndör István 1976-ban született Celldömölkön. Az általános iskolát Ostffyasszonyfán, középiskoláit pedig Celldömölkön végezte. Felnőttként, 1998-ban konfirmálkodott Uraiújfaluban, ahol a *Menyes Gyula* és *Menyesné Uram Zsuzsa* által vezetett Charis ifjúsági közösség tagja lett. 1998-tól a Széchenyi István Műszaki Főiskola hallgatója, majd a sorkatonai szolgálat után tanulmányait 2000-től az Evangélikus Hittudományi Egyetemen (EHE) folytatta. Hatodéves gyakorlatát a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközségben végezte *dr. Blázy Árpád* lelkész mentorálásával. 2005-től *Szabó Lajos* rektor titkára az EHE-n, majd 2007-től püspöki titkár *Fabiny Tamás* püspök mellett. 2009-től a Balatonboglár–Hács–Somogyvámosi Társult Evangélikus Egyházközségben, 2014-től pedig a Lovászpatonai és a Vanyolai Evangélikus Egyházközségben gyülekezeti munkatárs. 2015. augusztus közepétől a Csővári Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze. Házas, felesége *Eszter.* Gyermekeik *Emma, Kristóf, Ráhel* és *Zelma.xx*

Ott szentelték, ahol lehajolt hozzá Krisztus

Kulcsár Márton ordinációja

Megtelt a hátsó traktus is, a többfunkciós gyülekezeti központ nagytermével egybenyitható kisebb helyiségben sem akadt ülőhely, hisz nemcsak a Filadelfia gyülekezet apraja-nagyja volt ott a templomban, de érkeztek hívek autóbusszal Csömörről, illetve Kistarcsáról is. Vasárnap, augusztus 2-án délután tartották *Kulcsár Márton* ordinációját Nyírteleken. A lelkésszé avatás szolgálatát *Fabiny Tamás,* az Északi Egyházkerület püspöke végezte, a liturgiában *Szentpétery Péter,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense és *Györfi Mihály,* a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség lelkésze működött közre.

„Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: békességet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövőt adok nektek.” (Jer 29,11) A *Kulcsár Márton* által választott igéről szólva *Fabiny Tamás* először is azt hangsúlyozta, hogy az intelem szerint annak a városnak, közösségnek a békéje fölött kell őrködnie a lelkésznek, ahová küldték. A haraggal, háborúsággal szemben egységet, békességet teremteni, a szándékokat kiegyensúlyozni nem megalkuvás.

A romlással szemben áll a lelkészi szolgálat lehetősége, amely megújulást, építést hozhat – mutatott rá az igehirdető, hozzátéve, hogy püspökként kijelölheti egy ifjú lelkész szolgálati helyét és feladatait. Kulcsár Mártonnak történetesen azt, hogy munkálkodjon Kistarcsán a hitoktatásban, buzgólkodjon az újonnan letelepedő családok körében, és működjön kórházlelkészként is. De ezek csak emberi tervek. Az Úrra kell hagyatkoznia, hogy kiderüljön, mi Isten terve az ifjú lelkésszel…

Ennek a gondolatnak a szertartás végén, Kulcsár Márton nővérének köszöntőjét hallgatva lett többletjelentése, amikor az egybegyűltek megtudták tőle: öccse életében a konfirmációt követően nem vezetett bársonyos út az Isten mellett való elköteleződésig. Annál nagyobb gyönyörűség volt hallgatni tőle az *Apostoli hitvallás* és az eskütétel mélyen megélt sorait abban a nyírteleki templomban, ahol Kulcsár Mártonhoz – egy évtizeddel ezelőtt – lehajolt Krisztus.

Az avatási szertartást, a személyes áldáskívánást, illetve a Filadelfia gyülekezet ifjúságának és a cigánymissziónak a szolgálatát az úrvacsora követte az immár felszentelt lelkész közreműködésével.

Az istentisztelet zárásaként természetesen gratulációk következtek: *Németh Mihály* lelkész, aki Mártont mint hatodéves teológust mentoraként segítette, a gyömrői gyülekezet üdvözletét is hozta. Cinkotáról, Kulcsár Márton életútjának egy másik állomásáról *Vető István* lelkész hozott köszöntése mellé egy darabot az oltár gyertyájából. A Hajdú-Szabolcsi Egyházmegye részéről *Bozorády András* espereshelyettes gratulált, majd a cigánymisszió nevében két roma fiatal, *Oláh Angelika* és *Ádám Dominik* mondott köszöntőt. Végül Fabiny Tamás püspök adta át az egyházkerület ajándékait és az ordinációs oklevelet.

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az ünnepség szeretetvendégséggel zárult.

■ Veszprémi Erzsébet

Kulcsár Márton 1982-ben született Nyíregyházán, és itt végezte általános és középiskolai tanulmányait. Már az 1980-as évek végén közeli kapcsolatba került a kereszténységgel, Nyíregyházán a helyi református gyülekezetbe járt gyerekórákra, majd ott konfirmált 1996-ban. Hosszú és kanyargós út vezetett odáig, amíg 2005-ben lelki otthonra talált a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközségben. 2000-ben felvették a Debreceni Egyetem történelem szakára, majd 2007-ben az Evangélikus Hittudományi Egyetemre. Felesége, *dr. Petrilla Janka* állatorvos, 2011-ben kötöttek házasságot. Hatodéves gyakorlatát Maglódon végezte. Ordinációját követően a csömöri gyülekezetben fogja megkezdeni szolgálatát *Johann Gyula* mellett, legfőbb feladata a kistarcsai gyülekezetrész plántálása lesz.

A Lélek szabadságával elkötelezett szolgálat

Kettős ordináció Orosházán

Évtizedes szünet után augusztus 1-jén az orosházi gyülekezet templomában ismét lelkészavatási istentiszteletre került sor: teológiai tanulmányai végeztével *Gombkötő Beáta* és *Pápai Attila* állt a templom oltáránál, hogy a Szentlélek erejét és világosságát kérő gyülekezet előtt az apostoli szolgálatra küldő szót és áldást követően elinduljon a lelkészi hivatás útján. Az igehirdetést és az ordinációs liturgia szolgálatát az egyházkerület püspöke, *Gáncs Péter* végezte, a liturgiában az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről *dr. Csepregi Zoltán* professzor, az elindító orosházi gyülekezet oldaláról az egyházközség egykori lelkésze, *Ribár János* nyugalmazott esperes vett részt.

Az ünnepélyes alkalom üzenete egyrészt magának a lelkészavatásnak teológiai prioritásán, másrészt a lelkészjelöltek által választott, meghívóikon is szereplő, meghatározó igéknek a püspöki igehirdetésben megszólaló interpretációján keresztül érintette meg a gyülekezetet. Rendkívüli, felemelő, egyedi pillanatot lehet átélni, amikor a liturgia és az azt szüntelenül átszövő, a Szentlélek tüzéért, erejéért történő könyörgés közben nem kevesebb történik, mint hogy a szolgálatba állók kizárólagos élethivatásává lesz az evangélium szolgálata.

A prédikáció pedig két igeszakasz – a lelkészjelöltek által választott igék – két kulcsszavával ragadta meg az elhívásra adott választ és a jövő útját. *Gombkötő Beáta* választása: *„Az Úr pedig a Lélek, és ahol az Úr Lelke, ott a szabadság”* (2Kor 3,17), a *Pápai Attila* választotta ige pedig ez volt: *„A rád bízott drága kincset őrizd meg a bennünk lakozó Szentlélek által.”* (2Tim 1,14)

FOTÓ: TOLNAI GERGELY

Szabadság és kincs. A hívásra igent mondó és szolgálatba álló lelkész Isten Lelke által szabadul fel arra, hogy valóban életformájává, élethivatásává legyen a lelkészi lét – annak minden örömével, terhével, szabadságával és kötöttségével. Az elhivatott élet pedig nem másért él, mint hogy az örök élet evangéliumát, a mindennél nagyobb kincset ossza meg mindazokkal, akiket Isten rábíz a szolgálat idejében.

Az ordináció befejeztével, a jelen levő lelkészek áldása és a *Confirma* után gyónással és úrvacsoraosztással folytatódott az istentisztelet, amelynek liturgiáját a frissen felavatott lelkészek végezték. Az istentisztelet egyetemes könyörgése az általuk megfogalmazott személyes hálaadásokkal tette még tapinthatóbbá a közösséget, a kapcsolatokat, amelyek meghatározók voltak abban, hogy Isten kiformálja bennük a most elinduló új hivatásokat.

Az istentisztelet után az elindító gyülekezet nevében *Ribár János,* az Evangélikus Hittudományi Egyetem részéről *Csepregi Zoltán,* a mentorok nevében *Johann Gyula* csömöri lelkész, az egyházkerület nevében az elnökség – *Radosné Lengyel Anna* felügyelő és *Gáncs Péter* püspök – mondott köszöntést és áldáskívánást. Az újonnan ordinált lelkészek köszönő szavaikkal egyben szeretetvendégségre is invitálták az ünneplő gyülekezetet. A gyülekezet, a családok és az ünnepre érkező népes csömöri küldöttség által hozott földi jók kerültek a megterített asztalokra, amelyek mellett még sokáig együtt maradtak a lelkészavatás örömteli ünnepének résztvevői.

■ Ördög Endre

Bemutatkozásképpen Gombkötő Beáta az alábbi sorokat juttatta el szerkesztőségünkhöz: „Holdkóros, csendes kislányból lettem írásban gördülékenyen és bátran megnyilvánuló tini. Egy ilyen gyerekkel főleg hitoktatóim tudtak valamit kezdeni, akiknek szelíd szemeiben talán már akkor is Jézus szemezett velem. Kisiskoláskoromig Istenről semmit sem tudtam. Később se sokat, de én azt hittem, ez elég, és tizennyolc évesen hallgatóságot akartam azonnal. Erre apám: „Menj lelkésznek, ott majd kapsz.” Hat év teológia után mégis megijedtem a szavaktól és attól, hogy valóságot teremtenek. Jézus szabadsága viszont tetszett. Ezt a szabadságot kerestem évekig. Angol és kommunikáció szakon újra beleszerettem az Istenbe, „aki még úton van, aki úton van már, aki a szabadság feltételezett lételeme, aki nem olyan, mint mi vagyunk, hanem mi leszünk olyanok, mint ő, aki halhatatlan, és úgy ment el, hogy valójában itt maradt.” Akinek adom magam. Adtam magam újra… 2015. augusztus 1-jén. *(Beckett gondolatai az idézetben.)*

Pápai Attila Orosházán született. Az evangélikus templomban keresztelték, konfirmálták. Tizenkét évig az orosházi evangélikus általános iskola és a gimnázium tanulója volt. A nyári gyermek- és ifjúsági táborok, a gyülekezet gyermek-istentiszteletei, később az ifi alkalmai meghatározók voltak lelki fejlődése szempontjából. Isten vezetését látja abban is, hogy az érettségi után nem jelentkezett rögtön a teológiára, mert két évvel később, 2007-ben már sokkal nagyobb meggyőződéssel tudta kimondani, hogy lelkész szeretne lenni.

A teológiai tanulmányok ideje alatt – a Lutheránus Világszövetségnek köszönhetően – egy évet töltött Németországban, Erlangenben, ahol többek között az ószövetségi tárgyakra koncentrált, majd a bázeli Theologisches Alumneum ösztöndíjával egy évet Svájcban tanult, ahol missziológiával és az interkulturális teológiával ismerkedett behatóbban. Hazatérése után Albertiben dolgozott gyülekezeti munkatársként, majd Budavárban hitoktatóként. Gyakorlati évét Csömörön töltötte *Johann Gyula* mentorsága alatt.

„Hass, alkoss, gyarapíts”

Kölcsey Ferenc születésének 225. évfordulójára

Sokszor elgondoltam a januári napokat, amikor *Kölcsey* a *Himnusz* megírásával küszködött. Mondják, nagy tél volt, a kaput betemette a hó. Szinte bezárta az idő a költőt, asztalához szegezte, hogy megírja a régóta magában hordozott verset. Sercent a tolla, gyertyája lobbant, lassan szaporodtak a sorok, és megszületett a költemény.

Kölcsey Ferenc 1790. augusztus 8-án született Sződemeteren (ma Románia). „Egy régi naplójegyzetében arról ír Illyés Gyula – olvashatjuk *Csoóri Sándor A balsors ellenfelei* című írásában –, hogy a nagy művek nemcsak fölemelik, de néha el is takarják alkotójukat.” A *Himnusz* nélkül jobban, bensőségesebben ismernénk íróját – folytatja Csoóri; a nemzeti imává magasodott vers beárnyékolja életművét és erkölcsi gondolkodását.

Keveset említjük a *Vanitatum vanitast,* a *Himnusz* remek ellendarabját, de emlékbeszédeit is írótársairól. A szatmári adózó nép állapotáról elmondott beszéde a földművelő nép nyomorúságát tárja föl. A *Zrínyi dala* őseink eltékozolt örökségére emlékeztet. A *Huszt* utolsó sora örök mementó mindannyiunk számára: „Hass, alkoss, gyarapíts: s a haza fényre derül!”

Lassan szintén feledjük Kölcsey pozsonyi országgyűlési tevékenységét. Szatmár megye országgyűlési követe, remek szónok volt. Fáradhatatlanul érvelt a magyar nyelv ügyében (1833), az örökös megváltás tárgyában (1834).

Elárvult unokaöccséhez írt, *Parainesis Kölcsey Kálmánhoz* című munkája irodalmunk egyik legszebb szellemi-erkölcsi végrendelete. „Nem kérd, s nem vár az idő, sebes rohanással haladván felettünk; az én napjaim legszebb része leszállott; s ki tudja, melyik pillantatban hull el az élet hervadó virága? Ki tudja, melyik pillantatban kell költöznöm oda, hol korán előrement testvérem koporsója mellett a hely készen vár?” – olvashatjuk az első oldalon.

Írt az életről, a jóról és a szépről, Istenről, egyre szárnyalóbb gondolatokkal. „Imádd az istenséget! (…) Semmi sincs, ami az emberi szívet annyira felemelhetné (…): mint az istenség nagy gondolatával foglalatoskodás. Akármerre veted e temérdek mindenségben tekinteteidet, mindenfelől egy végtelenül bölcs, nagy és jó, de egyszersmind megfoghatatlan lény jelenségei sugárzanak feléd. A legmesszebb s legközelebb, legnagyobb és legparányibb alakban, egyenként és egyetemleg, lehetetlen célra sietést és célra jutást, származatban és enyészetben örök fenntartási rendszert nem látnod.”

Kölcsey önfegyelme magaslatáról tekintett szembe saját és az ország gondjaival, a baljóslatú eseményekkel, a reakció nem szűnő támadásaival. Irodalmi munkássága azonban töretlen. Legyen az vers, fordítás, elbeszélés, erkölcsi végrendelet, bírálat, búcsúemlékezés, megyegyűlési és akadémiai beszédek, minden írását a polgári átalakulás, a haladás ügyének szolgálata hatotta át. Az *Emléklapra* szállóigévé vált sorai mintha ezt összegeznék: „Négy szócskát üzenek, vésd jól kebeledbe, s fiadnak / Hagyd örökűl ha kihúnysz: A HAZA MINDEN ELŐTT.”

A politika fordultával – megváltozott a Szatmár megyétől kapott követutasítás – Kölcsey kénytelen volt lemondani országgyűlési követi tisztéről, ám csalódása ellenére sem vonta ki magát a közéletből. Kiállt a bebörtönzött országgyűlési ifjak ügyéért. Kemény beszédeket fogalmazott, küzdött *Wesselényi* igazáért.

Utolsó nagy összegzésében, a *Zrínyi második éneke* című versében drámai, kérlelhetetlen hangon búcsúzott reményeitől, mindenek elé téve nem szűnő hazaféltését.

1838 augusztusában, egy heves nyári zivatarban meghűlt, majd – ahogyan unokahúga, *Kölcsey Antónia* írta naplójában –: „Minden lehető próbák elővétettek most a’ kedves élet’ megtartására, de hasztalan. Pénteken Aug: 24. reggel 10 órakor kimult az.”

Eötvös József meghatott emlékbeszéde az ifjúság vezérét siratta. „Kölcsey Ferenccel a felvilágosítók utolsó nemzedékének legnagyobb képviselőjét búcsúztatták – írta *Szörényi László* irodalomtörténész-professzor –, aki nagy ívű pályája során merészen haladta meg a felvilágosodás világképét, nemesi osztálykötöttségeit, a század egyik legnagyobb hatású életművét hagyva hátra.”

■ Fenyvesi Félix Lajos

Hetvenöt éve születtek

Bella Istvánról és Tamás Menyhértről

Mindketten 1940-es születésűek. *Bella István* szülőhelye Székesfehérvár, de fölnevelő faluja az ugyancsak Fejér megyei Sárkeresztúr. Ahogy egyik művében írta: „Szép és igaz a falunk neve, sár is, kereszt is, úr is.” Ezek a sorok a Szigligeten 2005-ben írott *Sárkeresztúri litániában* olvashatók.

Tamás Menyért ugyancsak hetvenöt évvel ezelőtt, ám ő a bukovinai Hadikfalván látta meg a napvilágot.

Később mindketten Budapestre kerültek. Bella 2006-ban bekövetkezett haláláig élt itt, költőtársa viszont, hála Istennek, ma is közöttünk van.

Két külön világ, két külön származás. A második világháború azonban mindkettőjük sorsát meghatározta. Bella István négyéves volt, amikor édesapját utoljára látta, hiszen a karpaszományos tizedes eltűnt a távoli harcmezőn. A *Halotti beszéd* című vers az ő tragikus példája nyomán szól a magyar történelem sorstragédiáiról. Tamás Menyhért pedig a bukovinai székelyek földönfutásos

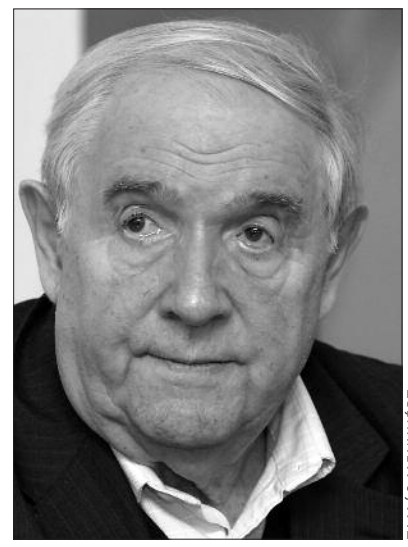

TAMÁS MENYHÉRT

sorsát élte át már kisgyermekkorában: 1941-ben előbb Bácskába, majd 1944-ben Tolna megyébe került. Aztán fájdalmas sorok az újabb változásról: „Elhagytam örökre / a házat – / magamra-zárt ajtóit / kinyitni / azóta sem tudom.”

Költői indulásuk, pályájuk is mutat hasonló és különböző vonásokat. Bella indulása némileg korábbinak mondható. Ő már székesfehérvári gimnazista korában verselt, többek között 1956-ról. Aztán a hatvanas években bontakozott ki lírája, és csakhamar a *Hetek* elnevezésű költőcsoport tagjának könyvelték el. (*Ágh Istvánnal, Buda Ferenccel, Kalász Lászlóval, Raffai Saroltával, Ratkó Józseffel* és *Serfőző Simonnal* együtt.)

Mind a heten külön világot alkottak, de közös bennük a népben-nemzetben gondolkodás, és ebben olyan szellemi rokonaikat említhetjük, mint *Illyés Gyula, Nagy László* vagy *Csoóri Sándor.* S ha Tamás Menyhértet nem sorolhatjuk is közéjük, a szellemi rokonság itt is érzékelhető. Azzal a természetes különbséggel, amely az erdélyi, székely gyökerekkel kapcsolatos.

Bellához az is köti őt, hogy mindketten nagy nyelvteremtő erővel bírnak, s gyakran az archaikus magyar nyelv eszközeivel is élnek, sőt: szavakat teremtenek, amelyek ugyanakkor modern, 20–21. századi képi világot hoznak létre.

Bella István költő volt egy olyan világban, amelyben nem számított divatnak a vers, nem volt sikkes a lélektől lélekig ható szó. Közvetlen elődeitől éppúgy merített, mint a letűnt századok írásbeliségéből. *Testamentomában* „Véncigány Mihályt” ébresztette, de *Vörösmarty* méltó utódát, Illyést is gyönyörű versben siratta el *(Képriport és ima Illyés Gyula temetésén).* És kötődött a keresztény-keresztyén hagyományhoz is; ebben talán az is szerepet játszott, hogy már gyermekkorában kántorkodott faluja katolikus templomában. *Csak a bárány* című versének egyik szép részlete: „Mert Káin lehet Ábel, / És Ábel lehet Káin. // Csak a bárány, / aki mindig ugyanaz.” Ebben a néhány szóban ott van, hogy bizony a történelemben hol gyilkos, hol áldozat az ember, de az is benne van, ami kortársai közül *Pilinszkyt* is megragadta.

Az imént idézett hagyomány Tamás Menyhért szellemiségét is áthatja. Nála is alapérték a hűség, az erkölcsi tisztaság, őseinek példája. A „fehér galambszárny” érintése vagy éppen a természet ártatlansága: „…itasd át pórusaidat / a füvek párallatával…”

Jó ideig azonban – első három verseskötete, az 1974-es *Szövetségben a fákkal,* a négy évvel későbbi *Küszöbök,* valamint az 1980-as *Messzülő ég* után – kisregények sorozata következett, középpontban az imént már jelzett sors ábrázolásával. Egyebek között a *Vigyázó madár,* az *Esőrácsok* vagy a *Mérleges idő* és más művek. A *Vigyázó madár* például az emlékezés regénye. Az apára irányul, de mint Bella

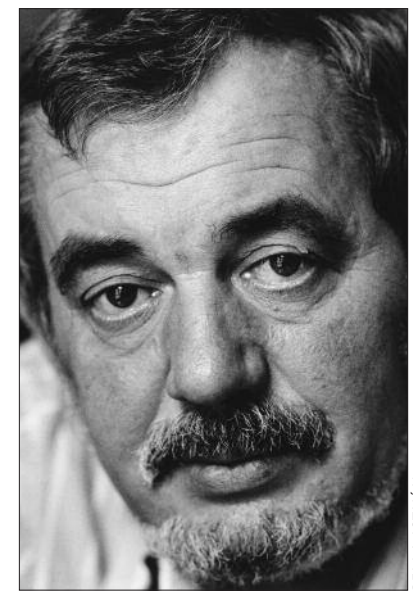

BELLA ISTVÁN

Halotti beszédében, itt sem szűkíthető le mindez egyetlen emberre. A konkrét történet mögött a hazájukat kényszerből elhagyók drámáját érzékeltette nagy láttató erővel, itt-ott balladisztikus vonásokkal.

Hasonló sorsok egész sorát mutatta föl azóta is, amelyek érintkeznek az egész térség történelmével, embersorsával. Aztán később egyre inkább kibontakozott kivételes értékeket fölmutató pályája epikával, lírával, drámával. Egyre letisztultabban, a végső tömörítés igényével. Versei között ilyen miniatűrökkel: „Templom, / adventi csönd, / orgonaszó – / magam fölé / emel az Isten.” (*Kis égi zene*) *Újkori zsoltára* pedig a nyolcvanéves *Szokolay Sándort* köszöntötte ilyen részletekkel: „Hozzád emelt dalban / fényüljön a dallam, / égi ihletésem / szívtől szívig érjen – / vallott hittevésben, / ima-verőfényben…”

És kiteljesedett Bella István pályája is. Említhetjük műfordításait is, főleg a lengyel irodalomból. Ezek közül kiemelkedik a nagy romantikus *Adam Mickiewicz Ősök* című művének magyarra ültetése. Sok verset írt a gyermekeknek is. *Áni Mánija* gyorsan népszerűvé vált a legkisebbek körében.

Korai halála sokunkat megdöbbentett. Legfontosabb elismerése viszont még időben elérte: Kossuth-díjas lett. Tamás Menyhért művészete is elismertetett: a József Attila-díj és más kitüntetések után ebben az évben megkapta a Magyarország Babérkoszorúja díjat. És tőle még sokat vár a magyar irodalmi közvélemény. Isten éltesse sokáig!

■ Bakonyi István

„…a vetélkedők eszekre tértenek”

▶ Ismerjük a regulát: nyáron könnyű olvasmányokkal, női regényekkel, krimikkel illik „múlatni az időt”. Mégis lépjünk vissza csaknem kétszáz esztendőt, legalább egy pillanatra, s nézzük meg, felvidéki, bártfafürdői vízkúrája közben a mulatságok mellett mivel, hogyan töltötte az időt a református *Kazinczy* egyik legközelebbi barátja, a katolikusként is rendkívüli vallási toleranciát mutató *gróf Dessewffy József*.

A gróf először 1818-ban publikált, *Bártfai levelek* című, pompás és szórakoztató tudósításában (második kiadása a miskolci Felsőmagyarország Kiadó jóvoltából 2004 óta olvasható) a szokásos nyaralási élmények, jóízű pletykák mellett akad egy nagyon komoly s a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójához közeledve különösen aktuális részlet.

E tizenhárom levélből szerkesztett kis könyvének címlapján nevét *Desőfivé* egyszerűsítő s a nyaralás műfajának akkori újdonsága miatt jócskán „nyaralótanoncnak” számító szerző kilép a gyógyvízkortyolgatás, sétálgatás, „lígézés” világából. Ellátogat a felvidéki reformáció közeli fővárosába, Bártfára, ahol a *Luther* és *Melanchthon* belsőbb köreihez tartozó, kilenc wittenbergi év után 1539-ben szülővárosába hazatért *Stöckel Lénárt* élt és alkotott. Stöckel egyik fő műve egy fontos hitvallási és hitvédelmi irat, az 1546-ban megjelent *Confessio Pentapolitana* megszerkesztése volt.

Az öt város közös vallási nyilatkozatának kiadásakor már tizenhét éve aludta örök álmát Bártfa gyöngyszemében, a később újra katolikussá lett Szent Egyed-templomban *Serédi György,* az evangélikus egyház egyik legkövetkezetesebb támogatója a *Grünwald* testvérek alkotta vörös márvány szarkofág alatt… Dessewffy azt ugyan nem írja meg, hogy pontosan melyik esztendőben, de az bizonyos, hogy ez a síremlék az ellenreformáció agresszív korszakában kerülhetett az utcára.

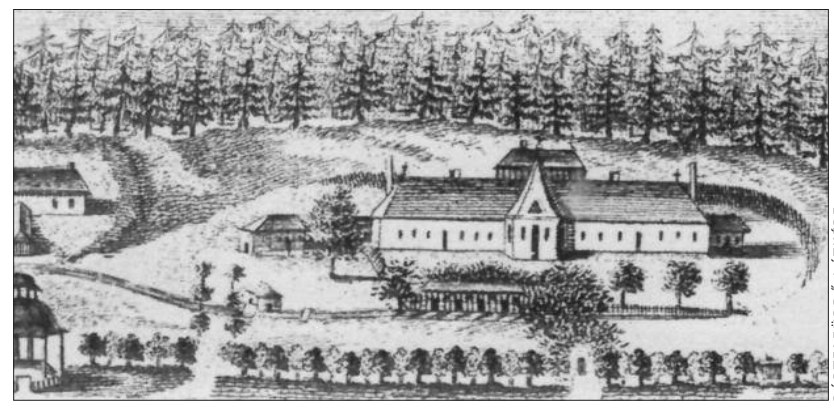

BÁRTFAFÜRDŐ LÁTKÉPE, 1817

Az író – csillagévekre az ökumenikus gondolkodástól – nagyon okosan és emberségesen kommentálja a sírkő kihajításának, majd visszakerülésének történetét:

„Kérém a sekrestyést, mutatna valami szennyes [kopott] márvány emléket? Az ajtótól jobbra egy falnyílásba vezete, s az oltár által irányába Seredi [helyesen: Serédi] Györgyét, kassai kapitány, I. Ferenc [helyesen: Ferdinánd] idejében sárosi főispányét mutatta. Verhenyős, fénylő, sima márványon látni elég férfiasan kifelé faragott, komoly képét s egész testállását, egy régi német bajnok öltözetben. Csudálkozám, miért lenne márványvánkosra támasztva feje, holott függőleg, mintha állna, falazták bé egész testszobrát. »E kőszobor fektetve lehetett valaha?«, mondék a sekrestyésnek. Bizonyosan, úgymond: de a templom sok ideig a lutheránok hatalmában vala, azután pedig ismét a mi kezünkbe került; emlékje a régi templomjok birtokába visszatérettektűl az utcára hányattatott. Ekkor gyanítám, hogy a vallási visszavonások [ti. az ellenreformációs düh] lecsendesedése után, minekutána a szívek is lecsillapodtanak, a vetélkedők eszekre tértenek, átalláták, hogy nevetséges kegyetlenség az érzéktelen márványon bosszút gyakorlani, felállítva helyheztetett légyen vissza a templomba az ezelőtt abban fekvő vitéz szobra.”

Lám, még a fürdőlevél újságírás-közeli, alapvetően szórakoztatónak szánt műfajába is belopózhatott a reformkor hajnalán egy kis egyháztörténeti kitérő. Méghozzá egy felekezeti elfogultságoktól és indulatoktól mentes közjáték erejéig.

Hogy fog-e ez a mi másként hangolt 21. századunk ilyen, a játékosságot a komolysággal ötvöző nyári tudósításokat teremni, az még a jövő zenéje. Úgy vélem, sokan örülnénk annak, ha a rokonszenves Dessewffy-modellt egyre több tollforgató követné. Elvégre bármennyire is a kikapcsolódás évada a nyár, nem szükségszerű, hogy egyszersmind az igénytelenségé is legyen, amelyből, ha nagyon átadjuk magunkat neki, nem könnyű visszatérni a többnyire fürdőhelyektől, hegyektől távoli hétköznapokba.

■ Petrőczi Éva

Köz-ép-pont

Határtalanul

Folytatás az 1. oldalról

Az MEE ifjúságért felelős püspöke Pál apostol *Efezusiakhoz írt leveléből* vett részlet alapján úgy fogalmazott, hogy „a távollévők egymásra találásának csodája ősi idők óta megvan az egyházban, és a *Köz-ép-pont* találkozónak is ez a küldetése”.

A „nyugati püspök” átadott három ajándékot is a „keleti püspöknek”, amelyek szimbolikusan is kifejezik az összetartozást: az egyházkerület pólóját, az egykori dunántúli püspök, nyelvújító *Kis János* verseskötetét és kóstolót a kerület díjnyertes borából, amelyet a találkozó záró istentiszteletének úrvacsorai közösségében vehettek magukhoz a táborlakók.

Politikai értelemben beszélt a határokról *Kelemen Hunor,* a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnöke. Utalt a találkozó helyszínének földrajzi és kulturális szerepére: Gyimesközéplok nemcsak Csíkszéket, illetve Székelyföldet, jelenleg pedig Hargita megyét határolja, de egykor a történelmi Magyarország keleti végét is jelentette. Elodázott lehetőségnek és a mai problémák gyökerének nevezte a szövetségi elnök, hogy a közös európai identitás alapjainak tisztázásakor nem vették be a kereszténységet az Európai Unió alaptörvényébe. Nagy mulasztás ez, mivel így nehezen várható el az ide vándorlóktól, hogy a keresztény hagyományt figyelembe vegyék. „A demokratikus értékek, a szabadság és a keresztény hagyomány együttese révén Európa önmagára találhat” – mutatott rá Kelemen Hunor.

A magyar kormány nevében köszöntötte a találkozó résztvevőit a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős helyettes államtitkára, *Wetzel Tamás,* lelki töltekezést, a közösség és az összetartozás erejének átélését és életre szóló élményeket kívánva.

A minden értelemben felhőtlen nap után a hűvös gyimesi estét az *X-faktor* tehetségkutató tavalyi döntősének, *Jakab-Péter Izabella* négyfalusi énekesnőnek a koncertje forrósította fel.

Hűűű-hehőj! Mi is az a *hüdintés?*

A találkozó második napja *Bencze Nimród* krizbai lelkész áhítatával kezdődött. A fiatal lelkipásztor *Luther Márton* reggeli imája után *slam poetry* stílusban verselte el Mt 6,25–34 alapján, hogy aggodalmaskodás nélkül kell bízni Isten határtalan gondoskodásában és szeretetében.

A táborlakókat kiscsoportokba osztották: tíz raj alakult, melyeket a „névjegyes” nyakszalagok színei alapján különböztettek meg. Csapatépítő játékok segítették az ismerkedést és az összehangolódást, mivel a szervezők előre megfontolt szándéka szerint a különböző gyülekezetekből, településekről érkezett fiatalok még véletlenül sem kerültek egyazon rajba. A határok lebontása a rajok összetételében is megnyilvánult…

Határos és határtalan gondolkodás – ezzel a sorozatcímmel futottak napközben a skanzenben felállított nagysátorban az előadások. *Czakó Gábor* Kossuth-díjas író, publicista a *Miatyánkról* írt tanulmányába avatta volna be a fiatal közönséget, ám – egészségi okok miatt – személyesen nem tudott részt venni a *Köz-ép-ponton,* így *Adorjáni Dezső Zoltán* püspök olvasott fel írásából egy részletet. „Szeretet, békesség, igazság, jóság. Ezekből bármennyit szétszórhatunk, mégannyi marad. A szeretet arca az ember legfőbb útravalója” – üzente a sokoldalú alkotó.

Isten és a matematikai struktúrák címmel tartotta meg előadását a bukaresti Ady Endre Elméleti Líceum igazgatója, *dr. Bencze Mihály* matematikatanár. A végtelen fogalmán keresztül kísérelte meg levezetni a minőségi matematika kapcsolatát az isteni struktúrához. Kissé szinkretista értekezésében keveredett a számmisztika, az ezoterika, a mesék világa és a magyar ősi mitológia…

A rajok délután a sakksátorban, sport- és kézműves-foglalkozásokon feszegethették testi, szellemi és kézügyességük határait. A népművészet mesterei (*Sályi Róbert* keramikus Szatmárnémetiből, a nagyváradi *Pázmány Ida* gyöngyfűző és *Czirják Szilárd* bőrdíszműves Csomafalváról, illetve *Lugosi András* és *Erzsébet* fafaragó) vezették be a kicsiket és a nagyokat mesterségük fortélyaiba, és készítettek együtt apró emléktárgyakat, ajándékokat.

A 20. század második fele legnagyobb élő klasszikus folkloristájának nevezte a válaszúti *Kallós Zoltánt* a Babeș–Bolyai Tudományegyetem Magyar Néprajz és Antropológia Intézetének professzora, *Pozsony Ferenc.* Ismertette a nyolcvankilenc éves Kossuth-díjas néprajzkutató, népzenegyűjtő munkásságát. Kallós Zoltán vetítéssel egybekötött előadásában a fiatalok hallhattak – többek között – lészpedi *árvadalt,* visai *rabéneket* és gyimesfelsőloki *hüdintést,* azaz elnyújtott kiáltást, amellyel – mobiltelefonok híján – a gyimesi pásztorok és hegylakók jeleztek egymásnak.

„Hagyományaink tartottak meg, az anyanyelvünk mellett kell, hogy legyen zenei anyanyelvünk is, ezek a magyar népdalok, illetve a magyar tánc és mozgáskultúra is. Mindig azt mondtam, hogy addig leszünk magyarok, amíg magyarul énekelünk, és magyarul táncolunk” – zárta előadását a nemzet művésze.

Az esti áhítatot *Kalit Eszter* lelkész tartotta: Mt 28,20 alapján a karácsony, a húsvét és a pünkösd történetén keresztül szemléltette a Jézus születésének, feltámadásának és mennybemenetelének „transzcendes határátkelőit”.

A nagyszínpadon a kosteleki *Vaszi Levente* és tanítványai vezették be a késő esti táncházat. A *Felszállott a páva* népzenei és néptáncos tehetségkutató verseny tavalyi közönségdíjasa fergeteges műsorral – csángó énekekkel, tánccal és pajzán történetekkel – kápráztatta el a fiatal lutheránusokat. A találkozó pólóinak eladásából befolyt összeg egy részét az ő támogatásukra ajánlották fel a szervezők. A napot a *Felszállott a páva* kategóriagyőztese, a kolozsvári *Tokos* és a *Harmadik zenekar* alkalmi fúziójának vezetésével zárta vidám táncház.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

A magyar történelem nyomában

Korán kirajzott csütörtökön a lutheránus tábor, hogy mintegy tíz kilométeres utat tegyen meg az 1330 méterre magasodó Apa-havas csúcsán álló Árpád-keresztig. A rajokat a fárasztó terepen *Gödri Alpár* tatrangi lelkész buzdította hangosbeszélőn keresztül. (A szervezők „szakszervezeti ordibátornak” nevezték át a megafont, megcsillantva az ízes erdélyi humort.)

A történelmi Magyarország ezeréves határánál *Koszta István* fohászkodott és adott hálát az együttlétért, majd a skanzen házigazdája, *Molnár Szabolcs* tartott rövid helytörténeti előadást a második világháborús lövészárkok és aknabecsapódások nyomai között. (A szovjetek itt törtek át a magyar védvonalon, ám a pipási kisőrs hosszú hetekre feltartóztatta a hatalmas túlerőben lévő Vörös Hadsereget.)

Ezer évet ugrott vissza *Pászka Lehel* sepsiszentgyörgyi lovas íjász, aki szőrén is megült lovával – a honfoglaló magyarok ruházatában – tartott igen látványos bemutatót.

A magyar történelmi államhatárokat, illetve a kultúrákat, a vallásokat és az etnikumokat elválasztó mezsgyéket vázolta előadásában *Raffay Ernő* történész, aki nem mellesleg a néhai hittudós evangélikus püspök, *Raffay Sándor* unokája. Személyes történetekkel tarkítva érzékeltette a nemzeti identitás, a hagyományőrzés és a népességfogyás megállításának jelentőségét.

Az ugyancsak az anyaországiakat képviselő *ifj. Cserháti Sándor* szegedi lelkész és *Huszák Zsolt* közreműködésével két Lokomotív GT-dallal kezdte esti áhítatát *Ócsai Zoltán,* majd Ap-Csel 1,4–9 alapján a bizalom, az otthon és a befogadás kapcsolatait fejtegette. „Aki otthon van, nem fél a határokon állóktól” – szögezte le a Pécsi Evangélikus Egyházközség lelkésze.

A délelőtti gyalogtúrától ki nem merült táborlakók vacsora után a sepsiszentgyörgyi *Coverock Band* koncertjén „emészthették fel” tánccal és énekkel utolsó erejüket…

Falak helyett hidak

A *Köz-ép-pont* találkozó záróeseménye a péntek délelőtti úrvacsorás istentisztelet volt, amelyen két igehirdetés hangzott el.

Végh Nimród és *Erzse Zsolt* kolozsvári teológushallgatók vetítéssel illusztrált kreatív dialógusprédikációja Mik 7,11 alapján mintegy összegezte a határok dimenzióit. Jelképes fallal szemléltették a közösségi média antiszociális határait. „Egyre több az érintőképernyő, de egyre kevesebb az érintés, az ölelés” – mutattak rá a személyes kapcsolatok leépülésének veszélyeire. A *Köz-ép-pont* lényege viszont a közösségben, a hidak, átjárók építésében rejlik.

„Az igazán veszélyes határokat mi magunk emeljük” – folytatta az alapige értelmezését prédikációjában Adorjáni Dezső Zoltán püspök. Az ifjúsági találkozó eseményeit, élményeit felidézve buzdította a fiatalokat, hogy törekedjenek élő kapcsolat létesítésére Istennel, és ne szigetelődjenek el felebarátaiktól se. „Ezen a találkozón lelki falakat építettünk, melyek sarokköve Jézus Krisztus. A világosság és a szeretet falaira támaszkodva szélesre tárul a lelki határ.”

Az istentisztelet után a *Köz-ép-pont* táborlakóit köszöntötte még *Soltész Miklós,* az Emberi Erőforrások Minisztériumának államtitkára, *Kovács Péter,* az RMDSZ ügyvezető elnöke és *Borboly Csaba,* Hargita Megye Tanácsának elnöke.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Koszta István „tábor-nok” búcsúzó szavai után feltöltekezve, de az elválástól nehéz szívvel indultak hosszú útjukra a Kárpát-medence fiatal evangélikusai.

■ Walkó Ádám

Köz-ép-pont – második erdély

Példakép kell a gyerekeknek

Villáminterjú Vaszi Leventével

– A gyimesi csángó vidék egyik kis falujában, Kosteleken tanít földrajzot és néptáncot a falubeli gyerekeknek. Hány tanítványa van?

– Tizenketten járnak Kostelekről, de fogyóáruk ezek a gyerekek. Idén a nyolcadikosok tizenegyen végeztek, és az első osztályt hárman kezdik meg. Főképpen a zenészek fognak hiányozni, de azért messze nem mentek, csak Csíkszeredába.

– Mióta adják elő azt a műsort, amelyet ma este bemutattak nekünk?

– Nincs előre betanult koreográfiánk, a gyimesi hagyományban a szabad tánc a jellemző. Csak a programot határoztuk meg előre, hogy mikor táncolnak csárdást, héjszát, vagy mikor énekelek én. A zenészek is teljesen szabadon játszanak. Amit húznak, azt mi járjuk. A lépéseket persze megtanítottam a gyerekeknek, de azokat már a zenéhez igazítva használják.

– Mennyi idő megtanítani a lépéseket?

– Egy bizonyos táncot, például a kettős jártató és sirülő táncot, amelyet ma is jártunk, és amelynek a gyökere visszahúzódik egészen a középkorba, nagyjából fél év, három-négy hónap alatt meg lehet tanulni. Sokat kell viszont gyakorolni és figyelni, hogy a szemnek ne legyen új. Erre sok alkalmuk van a gyerekeknek, az öregebbektől is ezt látják.

– Tehát a tánc élő, mindennapi élménye a gyerekeknek?

– Igen, noha van olyan tánc, amelyet elfelejtettek az idősebbek, de az én generációm feleleventette.

– Ön a Moldvai csángómagyar oktatási program *keretében került vissza három éve a szülőfalujába. Hányan tértek így vissza, hogy a hagyományokat továbbadják a fiatal generációknak?*

– Tudunk több ilyen példát is mondani. A kollégáim sokan visszatértek, de elég keveseket ér sikerélmény. Moldvában nagyon be vannak olvadva a magyarok, a gyerekek már teljesen románul beszélnek, és a szülők is románul beszélnek velük, akkor is, ha egymás között még használják is a magyart. Emiatt a tanárnak is nagyon nehéz dolga van, mert nem kap segítséget a szülőktől. A program 2005-ben indult, és az elődeimnek, *Ferencz Andrásnak* és *Imre Évának* nagyon meg kellett küzdeniük azért, hogy a magyartanítás maradjon meg a csángó falvakban.

– Reménysugár lehet viszont, hogy azért még mindig vannak tanárok, akik nem hajlandók ebbe a helyzetbe beletörődni. Ön hogy látja a jövőt?

– Nálunk, Kosteleken a gyerekeket sosem kellett erőltetni, hogy eljöjjenek táncolni vagy énekelni. Ők szeretik. Ilyen gyerekekkel könnyű, de Moldvában ezt nem lehet általánosnak nevezni. Ég és föld Kostelek és Moldva belső része. Még a barcasági csángók is jobb helyzetben vannak. Nagyon fontos, hogy legyen példaképük a gyermekeknek. Nemcsak magamra értem ezt, az egész korosztályomra, de a tanár mellett a szülők szerepe a legfontosabb.

– Római katolikus közegből jöttek. Hogy érezte magát egy evangélikus ifjúsági találkozón?

– Szívesen jöttem, keresztények vagyunk, az Istenben hiszünk, nagy különbséget én nem teszek. Nem tudtam viszont, hogy mire számítsak, még Csíkszeredában sincsenek nagyon lutheránusok. Őszintén szólva egy kicsit féltem is, nagyon megválogattam a műsor számait, főleg a pajzán mesével kapcsolatban voltak kétségeim. Nálunk, katolikusoknál elcsúszik az ilyen, reméltem, hogy nem lesz ebből baj. De aztán megnyugodtam, amikor láttam, hogy veszik a lapot, kacagnak.

■ Walkó Ádám

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Az életszerűség a titka mindennek

Beszélgetés a magyar néprajzkutatók doyenjével

▸ ***Kallós Zoltán*** **Kossuth-díjas erdélyi magyar néprajzkutató, népzenegyűjtő a második *Köz-ép-pont erdélyi lutheránus ifjúsági találkozón* a néphagyományok megtartó erejéről beszélt. Az előadás után készült interjúban mindenki Zoli bácsija többek közt kifejtette véleményét a fiatalok népköltészethez való hozzáállásáról, a népművészet aktualitásáról, és arról is beszélt, hogy meddig leszünk magyarok.**

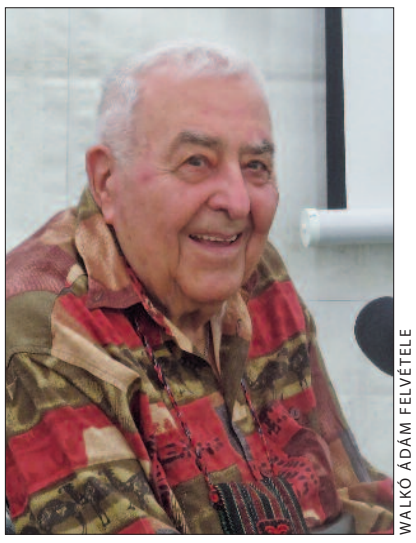

WALKÓ ÁDÁM FELVÉTELE

– Azok a fiatalok, akik most lelkesedéssel hallgatták ezt az előadást, élnek-e ebből az örökségből, és éltetik, továbbviszik-e?

– Sajnos van egy olyan réteg Magyarországon, amelyik lenézi ezt a kultúrát, és azt gondolja, hogy a magyar népdal primitív kacat, pedig ez nem igaz! A magyar népdal az érzelmek tárházát teljesen kimeríti. A magyar táncházmozgalomban viszont azt látni, hogy egyre jobban terebélyesedik, a kiöregedett egykori fiatalok hozzák a gyerekeiket, unokáikat, úgyhogy van remény. Tulajdonképpen ez a néptáncmozgalom fogja össze a világ magyarságát, és más nemzetiségűeket is, mert a zene és a tánc univerzális nyelvek. Máskülönben a magyar népi kultúrában nincsenek sem történelmi, sem földrajzi határok. Ami megvan Moldvában, megvan a Dunántúlon is, kisebb-nagyobb eltéréssel az Alföldön és Erdélyben is.

– A fiatalok hogyan találhatják aktuálisnak a több évszázados szövegeket?

– A magyar népdal személytelenül mindenkihez szól. Mindenről van benne szó, mindenki kiválaszthatja, ami számára éppen aktuális: szerelem, csalódás, bánat stb. Az a természetesség és életszerűség, amely jellemző a népzenére, az teszi ezt a műfajt időtállóvá. Nagyon sok népdalt kell ismerni ahhoz, hogy az ember tudja mérlegelni, érdemes-e felgyűjteni vagy sem egy dalt, mert vannak romlott dallamok is. Egyszer hallotta, megtanulta, nem írásból, hanem hallásból, szelektálni kell. Én soha nem a mennyiségre, hanem a minőségre törekedtem.

– Idős adatközlők voltak a vetített videókban. A fiatalok közt is akadnak olyanok, akik olyan tudás birtokában vannak, amelyet érdemes begyűjteni?

– A *Balladák könyvében* a legfiatalabb adatközlő egy kilencéves buzai kislány volt, aki ma már nagymama. Azt hiszem, ez mindent elmond a kérdésre.

– A szakrális vonások, a hit megnyilatkozása mennyire jellemzi a népdalokat?

– Ezeket a dalokat mindenki a saját ízlése szerint csiszolta, formálta, hisz szájról szájra terjedtek, ennek függvényében található bennük többkevesebb szakrális vonás. Igaz történetek is megelevenednek bennük. Jó lett volna, ha lett volna időnk levetíteni egy széki balladát, amely egy szerelmi vetélkedésben elkövetett gyilkosság igaz történetét meséli el. A keservesek általában mindig egy adott személyhez kötődnek. *Ráolvasás a moldvai és a gyimesi csángóknál* címmel jelent meg egy tanulmányom, abban ezt a kérdést járom körül, valamint sok apokrif imát is gyűjtöttem ezen a vidéken. A Mezőségen pedig sok olyan egyházi ének maradt meg, amely még a katolikus korból származik.

– Egy gyimesközéploki asszony is énekelt a ma levetített felvételek egyikén. Gazdag gyűjtési terület ez?

– A Gyimes völgye nagyon gazdag, ami a népi kultúrát illeti. Volt egy nagyon érdekes öregasszony Bükkhavaspatakán. Nem tudott írni, olvasni, és az 1900-as évek elején gyalog ment el többekkel Galacig munkára a boérokhoz. Ő nagyon érdekes dolgokat mesélt, az idetelepedett családokról is voltak információi. Például a *Tikók,* a *Dankók* és a *Bilibókok* Bogdánfalváról telepedtek ide, a *Fikók* Szeketúrából, a *Mihókok* és az *Istókok* Szabófalváról. Én utánanéztem, és a mai napig mind a három helyen léteznek ezek a nevek.

– Tervezi egy új könyv kiadását vagy egy régebbi átdolgozását?

– Nem tervezem. A legutóbb megjelentben ötszázötven ballada és balladás hangulatú dal található, amelyekhez háromszáznegyvennyolc eredeti helyszíni felvétel van mellékelve DVD-n. Tavaly megjelent húsz különböző CD, amelyek falvanként rögzítik az ott gyűjtött anyagot. Most pedig készül három CD Székről.

– Miért tartja fontosnak, hogy fiataloknak beszéljen?

– Ez az egyetlen módja annak, hogy a néphagyományainkat tovább éltessük. Ezért vannak a válaszúti táboraink is. Idén már megvolt a szórványtábor, az ifjúsági tábor, a családos tábor, és most nemsokára lesz a nemzetközi tábor, amelyre több mint háromszázan jelentkeztek eddig, úgyhogy lesznek vagy négy-ötszázan. Nagy az érdeklődés, még Izraelből, Tajvanról, Japánból, Ausztráliából és Brazíliából is jönnek, nemcsak magyarok, hanem olyan magyar származásúak is, akik nem beszélik a nyelvet. Nem véletlenül mondtam, hogy a táncházmozgalom fogja össze a világ magyarságát. Van egy anyanyelvünk – a magyar –, de lennie kell zenei anyanyelvnek is, amelyhez szorosan hozzátartozik a magyar mozgáskultúra. Addig leszünk magyarok, amíg magyarul énekelünk és táncolunk.

■ Ambrus Melinda

Forrás: evangelikus.net

Aki válaszol: Soltész Miklós államtitkár

– Köszöntőbeszédében államtitkár úr elárulta, hogy korábban maga is vezetett hitmélyítő ifjúsági táborokat…

– Húszéves korom óta rendszeresen túráztunk Erdélyben. A Regnum Marianum közösség szervezésében is többször hoztam ide csoportokat. Ahogyan említettem, az egyik legmeghatározóbb lelki élményre a Fogarasi-havasokban tettünk szert – egy vihar alkalmával…

– Igen megtisztelő, hogy a szintén katolikus Semjén Zsolt *miniszterelnökhelyettes vállalta el e lutheránus ifjúsági találkozó fővédnökségét. A nem lebecsülendő gesztusokon túl a magyarországi kormányzatnak milyen lehetőségei vannak az erdélyi evangélikusság támogatására?*

– Két dolog van, amire a kormány kezdettől nagy hangsúlyt fektet a határon túli egyházakkal kapcsolatban. Az egyik a közösségi célú helyi épületek – templomok, plébániák – megújítása, állagmegóvásának segítése. A másik a közösségi célú programok – így például táborok, konferenciák – támogatása, azaz maguknak a különböző közösségeknek az erősítése az egész Kárpát-medencében.

Bár az evangélikus közösség kisebb, mint a többi keresztény felekezet, de ebben a táborban is megtapasztalhattuk, hogy ennek a közösségnek is komoly jelentősége van Erdélyben a hit és a magyarság megőrzésében. Indokolt tehát – lehetőségeinkhez mérten – őket is támogatni. Ha az *Evangélikus Élet* csak szerdán jön ki a nyomdából, akkor Önnek elárulhatom, hogy augusztus 2-án fogom bejelenteni Máriaradnán, hogy jövőre a kormány meg fogja duplázni a határon túli lelkészek támogatásának összegét, ami reményeink szerint segíti a helyben maradást.

– A Köz-ép-pontot *– mások mellett – az RMDSZ elnöke nyitotta meg, és e záró istentiszteleten sem csak az Ön személyében köszöntötte a jelenlévőket politikus. Öntől talán nem illetlenség megkérdeznem: szerencsés dolognak tartja-e világi vezetők meghívását alapvetően lelkiségi együttlétekre?*

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

– Hogy itt Erdélyben ennek miért lehet létjogosultsága, azt talán nem kell magyaráznom. Én azonban azt gondolom, hogy ettől egyébként sem kell félni. Tudom, hajlamosak vagyunk a politikusokat azonosítani egy olyan képpel, ami a többségre egyébként abszolút nem igaz. Maga a politika pedig nem más, mint közösségért való tevékenység. Ilyen értelemben politizál az is, aki egy felekezeti közösséget vezet, hiszen azt próbálja segíteni, erősíteni. És ha akár egyházi, akár más közösségből kerülnek ki fiatalok, olyanok, akik már gyakorolták, tudják, hogy a közösségért mit kell tenni, akkor kifejezetten kívánatos, hogy ők egy másik, nagyobb területen is megméressék magukat.

■ TPK

vi lutheránus ifjúsági találkozó

„HATÁROK”

Részletek *Erzse Zsolt* és *Végh Nimród* harmadéves kolozsvári teológushallgatóknak a záró istentiszteleten elhangzott – gazdagon illusztrált – dialógusprédikációjából

– Egyre több az érintőképernyő, de egyre kevesebb az érintés, az ölelés.

– Gondoljunk csak a *Facebookra,* amit mindennap használunk. Ez egy igazán veszélyes, láthatatlannak tűnő határt állít fel. A személyes kapcsolatok megszűnéséhez vezethet.

– A *Facebook* tulajdonképpen nem egy szociális, hanem egy antiszociális hálózat. […]

– Vajon hol van a határ az egészséges és a túlzott internethasználat között?

– Aki már függőnek mondható, az több időt tölt a gép előtt, mint azt előtte elhatározta, nehezére esik kikapcsolni. Nehéz meghatározni, hogy pontosan mennyi interneten töltött idő jelent függőséget. A függő elhanyagolja barátait, ismerőseit, és sokszor facebookozik a szünetben, vagy túlórázik a munkahelyén, hogy ne kelljen otthagynia a gépet, és az étkezéseket is a laptop képernyője előtt tölti. A függőség előrehaladtával romlik a koncentrációs képesség, a beteg ingerült, agresszív lesz, ha nincs a neten. […]

– Jó lenne egy olyan világban élni, ahol nem a képernyő érintése a fontos, hanem a barátunk, embertársunk érintése, megölelése. […]

– Mi meg vagyunk győződve arról, hogy itt, a *Köz-ép-ponton* nem a tömegen, hanem a közösségen volt a hangsúly, nem falakat, hanem hidakat építettünk. Közösségbe kerültünk egymással és Istennel. Amint láthattuk, sokszor a *Facebook* láthatatlan, de veszélyes határt szab, amíg Isten látható és útbaigazító határokat szab.

– Mit akar Isten az ő határaival egy ilyen módon határtalanná váló világban? Hogyan viszonyuljunk mi a határok Isteneához és Isten határaihoz, amikor mindez olyan idegennek, idejétmúltnak, merevnek tűnik? Hiszen Bibliával a kezünkben nem tagadhatjuk, hogy az az Isten, aki a Szentírásban kijelenti magát, határokat szab mindjárt a „kezdetben”.

– A teremtés története nemcsak annyi, hogy legyen, buzogjon, forrjon az élet úgy, ahogy akar. Nem, hiszen a káoszban Isten világosságot szól, és a világosságot elválasztja a sötétségtől. Meghatározza a nap, a hold, a csillagok seregének járását, elválasztja egymástól a nappalt és az éjszakát, határt szab a vizeknek, és létrehozza a szárazföldet, megkülönbözteti egymástól a növényeket, az állatokat, az embert. Határt szab, amikor férfit és nőt formál, különbséget tesz, amikor egy napot megáld és megszentel, és korlátot állít, amikor azt mondja, egy fáról nem ehettek.

– És a mai világ ezt nem szereti. Küszködik vele, mert nem tagadhatja, hogy az ember cselekvése következtében felborult a rend, és egyre inkább tartunk attól, hogy mi lesz, ha eltűnnek a határok… Ha megemelkedik a tengerszint, ha tovább melegszik a légkör, ha pusztító viharok, áradások vagy éppen aszályok törnek ránk.

– De a határokat még mindig nem szeretjük, Isten határait sem. Ezért megmagyarázzuk, és így lesz a világosságból sötétség, a sötétségből világosság, az igazból hamis, a hamisból igaz. Az életet halálnak mondjuk, a halál választását pedig szabadságnak állítjuk be. Lehet, hogy azt mondod, ez nem te vagy, de hadd szorongassalak egy kicsit a találkozás felé: biztos, hogy van olyan terület az életedben, ahol te is leráznád, lerázod Isten határait. ■

Részletek *Bencze Nimród* „slam poetry stílusban” előadott reggeli áhítatából. *(Textus: Mt 6,25–34: „Ne aggódjatok tehát a holnapért, mert a holnap majd aggódik magáért: elég minden napnak a maga baja.”)*

Pedig a világ azt akarja, hogy ostoba légy,
Aggódj a holnapért, aggódj a létedért!
Add fel a hazádat, nemzeted, határod,
Én meg csodálom, hogy mindezt még nem látod.

Add fel a családod, ne legyen gyermeked,
Nőj fel úgy, hogy nem tudod, az mit jelent.
Azt a csodát, amit Isten tehet veled,
Eldobatják tőled, és meg sem ismered.

De te ne azt tedd, amit a világ kíván tőled,
Hanem azt, amit Isten tanít neked.
Találd meg az utat, amit Ő szánt neked,
És meglásd, boldog ember leszel.

Ne aggódj a holnapért,
Mert a holnap majd aggódik magáért.
Ne aggódj a holnapért,
Mert a holnap majd aggódik magáért.
(…)
Keresd az ő országát, és megérkezel,
Keresd az igazságát, és nem fékezel!
Hiszen Atyád tudja, mire van szükséged,
Meg is adja neked, csak kérjed.

Ne aggódj a holnapért,
Mert a holnap majd aggódik magáért.
Ne aggódj a holnapért,
Mert a holnap majd aggódik magáért.

Lukács megírta, egy másik helyen
Megírta Jézus szavát, hogy meglegyen.
Azt mondja Isten, ne légy hitetlen.
Ne félj, kicsiny nyáj, mert meglesz minden.
(…)
Ne aggódj a holnapért,
Mert a holnap majd aggódik magáért.
Ne aggódj a holnapért,
Mert a holnap majd aggódik magáért:
Elég minden napnak a maga baja.

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

***Bakay Péter,* a Magyarországi Evangélikus Egyház cigánymissziós referense csak néhány órára látogatta meg a *Köz-ép-pont* találkozó borospatakai táborhelyét, jóllehet barátaival már napok óta a közelben „tanyázott”…**

– Lelkész úr, Ön tulajdonképpen itthon van, hiszen annak idején egy teljes esztendőt töltött a Gyimesben. Közelebbről hol is?

– Lényegében az út túloldalán, átellenben a skanzennel van Bodorvész, illetve Sötétpataka. Onnan úgy hat kilométer az út föl az esztenára. Ha vannak érdeklők, akkor én minden évben elhozom őket ide a Gyimesbe, hogy bevezessem őket az igazi, havasi csángó pásztorkodásba, a legősibb viszonyok közé.

– Ebből mennyi időt mernek az „érdeklődők” bevállalni?

– Fönn a hegyen minimum négy-öt napot. Sokan azt gondolják, hogy unalmas lehet és monoton, pedig nincs olyan perc, amit az ember ne tudna gyönyörűséggel kihasználni. Állandó mozgás van. Jönnek a különböző vándorok

vagy egymáshoz a pásztorok és egyébként is hihetetlenül változatos és nagyon-nagyon szép az egész.

Annak idején persze nem ezért volt kiszakadásom ide a magyarországi lótás-futásból, hanem azért, mert szerettem volna megtapasztalni valami ősit és tisztát – akár a természeti népek életéből, akár a magyar kultúrából. Azóta már legalább ötven-hatvan előadást is tartottam sok-sok ezer embernek szerte az országban. Azt gondolom, hogy abból a teljességből, ami itt engem ért, úgy tíz százalékot állandóan magamban hordok. És ha ebből egy százalékot át is tudok adni másoknak, akkor már nem voltam itt hiába…

– Bele lehet csempészni ebbe az egy százalékba evangéliumot is?

– Feltétlenül, hiszen az az egy év, amit én itt töltöttem, folyamatos hálaadás volt. Istenközelség. Nemrég a *Híd* magazinban is írtam arról, hogy a Bibliából ismert pásztorkép is itt teljesedett ki a számomra. Van, ahol azt mondják, hogy az a férfi, aki ötvenéves koráig nem készít bort, nem is férfi, itt meg – kicsit sarkosan fogalmazva – azt, hogy aki magyarként nem jön el a Gyimesbe, az alig-alig számít magyarnak.

■ –TÉPINTER–

T. PINTÉR KÁROLY FELVÉTELEI

Szolgálat előtti elcsendesedés… *Az istentiszteletek és áhítatok ideje alatt a zenei szolgálatot a Köz-ép-pont találkozóra összejött alkalmi zenekar végezte: Nagy Ildikó – ének, Szemerei Gábor Benjámin – gitár, ének, Tölli Máté – basszusgitár, Végh Szabolcs – gitár, ének és Kulich Máté – cajon*

Köz-ép-pont – második erdélyi lutheránus ifjúsági találkozó

Megtalálták a saját hangjukat

Villáminterjú Mesterházy Balázs Szélrózsa-atyával

T. PINTÉR KÁROLY FELVÉTELE

– Mióta vesznek részt az erdélyi evangélikus fiatalok a Szélrózsa találkozón?

– Hála Istennek, elég régóta. Talán az első kettőn nem voltak, ha jól emlékszem, 2006 óta viszont egyre nagyobb a csapat. Először egy busszal jöttek, majd a két legutóbbi fesztiválra már három busszal, tehát úgy százötvenen érkeztek. A meghívás a jövő évi, mátrafüredi Szélrózsára tehát nem légüres térben hangzott el.

– Hogy érezte magát a gyimesi testvértalálkozón?

– Jó érzés látni, hogy megtalálták a saját hangjukat, karakteres találkozóvá nőtte ki magát a *Köz-ép-pont.* A frontális, alternatíva nélküli programok nem feltétlenül illeszthetők bele a Szélrózsa hitvallásába, de a találkozó jellegét tekintve ez nem is róható fel a szervezőknek.

– Milyen párhuzamokat, illetve különbségeket lát a két rendezvény között?

– A létszámot tekintve mindenképpen van hasonlóság, a lebonyolításnál láthatók különbségek. Más egy fesztivál, és más a konferencia- és táborszerű szervezés. A *Köz-ép-pont* véleményem szerint – noha háromszáz fő felett már nem igazán lehet táborról beszélni – közelebb van a táborjelleghez. Ezzel együtt nagyon jó volt látni egy-két párhuzamosan rendezett, színvonalas programot, mint például a barcasági csángó kiállítást. Hasonlóan szép kiállítást szerveztek két éve, a sepsiszentgyörgyi találkozón is.

A *Köz-ép-ponton* azonban alapvetően előre meg van határozva a programok egymásutánja a résztvevők számára, míg a Szélrózsán ki-ki önállóan állíthatja össze, mit néz-hallgat meg.

– Ebben talán az életkor is szerepet játszhat: a Köz-ép-pont *résztvevői átlagban fiatalabbak, vagyis nagyobb szükség van a „terelgetésre”.*

– Így van, a Szélrózsán inkább az egyetemista, tizennyolc év feletti közösség dominál, érettebbek a választásra. Ezért van nagy felelőssége annak, aki ifjúsági programot szervez, hogy az ilyen – mondjuk így – frontális programokban valóban olyan értékeket akarjunk átadni, amelyek erre érdemesek. Nem vagyok biztos benne, hogy ez itt most minden programpontban sikerült.

– Milyen tapasztalatokat, értékeket vehetne át a Köz-ép-ponttól *a Szélrózsa?*

– A helyszín szépsége nagyon értékes volt, remélem, hogy ebben követni tudjuk az erdélyi rendezvényt. Mi is először megyünk jövőre a hegyek közé. A Mátra persze máshogyan szép, de a helyszín adottságait ott is túrákkal szeretnénk majd kihasználni. Fantasztikusan értékes volt még itt a népművészet. A kőszegi, 2008-as Szélrózsán nagy szerepet kapott a népzene, de azóta nem, ezt tehát mindenképpen szeretnénk a programok közé illeszteni. Az étkezések minősége, az igei alkalmak hangulata nagyon jó volt a *Köz-ép-ponton.*

A két nehezen vállalható főelőadás kevert spiritualitásával, illetve szeretetlen politikai vonatkozásaival kicsit negatívra billentette a mérleget. Szerintem nem politikai és államhatárokról kell beszélni, mert egy keresztény találkozón nem ezek a határok a fontosak, ezek adottak. Jézus is azt mondta, hogy ha elmennek a rómaiak, akkor jönnek majd mások. Isten országa a szívünkben épül.

■ W. Á.

„Tábornoki jelentés”

▶ **A záró istentisztelet végén *Adorjáni Dezső Zoltán* püspök ígéretet tett arra, hogy lesz folytatás. E mostani találkozó tapasztalatai alapján levonható tanulságokról viszont a *Köz-ép-pont* főszervezője, *Koszta István* brassói lelkipásztor nyilatkozott az *Evangélikus Életnek.***

HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

– Úgy érzem, a háttérmunkának meglett az eredménye. Amit elterveztünk, alapvetően sikerült megvalósítanunk. Jóllehet voltak önkéntesek, akik – főként anyagi okok miatt – nem tudták megoldani, hogy csoportjuktól függetlenül, külön, már előbb ideutazzanak, de hozzáállásuk kifogástalan volt. A szervezésben közvetlenül részt vállalók viszont már a megelőző hét végén hadba álltak.

Mi tagadás, értek bennünket meglepetések, amikor ideérkeztünk. Be volt például ígérve, hogy a skanzennel szomszédos iskolában is lesz víz, tusoló, miegyéb, aztán kiderült, hogy semmi. Kezdhettük a csárdást elölről: telefonálás ide meg oda, hogy legyen konténer, vécé, ivóvíz… Hajnali kettőkor raktuk le a konténereket, hogy mire a vendégek megérkeznek, legyen minden. Néhány magyarországi vendéget magánházaknál helyeztünk volna el, de amikor végigjártuk az előzetesen lefoglalt helyszíneket, kiderült: van, aki már kiadta a szobáit, így új lehetőségeket kellett keresnünk…

A sepsiszentgyörgyi találkozó a magyarországi Szélrózsát próbálta utánozni. Párhuzamosan zajlottak alternatív programok, ám azt tapasztaltuk, hogy legalább tíz helyszínen nem volt senki. Voltak a nagyszínpadnál, voltak – mondjuk – a *Köz-ép-pont* kávézóban, a többiek meg várost néztek, vagy beültek valahová. Ez a tapasztalat is közrejátszott abban, hogy másodiknak ezt a zárt gyimesi skanzent választottuk a találkozó helyszínéül.

A magyarországiak számára szokatlan lehetett az a kissé szigorúbb, katonásabb rend, amit próbáltunk betartatni a táborban. Tudom, Magyarországon sokan kikérik maguknak, ha gardírozzák őket, de ezt a fegyelmezettebb házirendet itt senki nem kérte ki magának, és hál’ Istennek, nem is volt semmi gond. Biztonságiak vigyázták huszonnégy órában a tábort, és az ügyeletes orvosra is csak egyetlenegyszer volt szükség, egy melegen felhörpintett ital okozta hasmenés miatt…

Én magam az Apa-havasi kirándulástól tartottam a legjobban. Értesítettük ugyan a juhászokat, hogy ne akkor tereljék az ösvény közelébe a nyájakat, amikor megyünk, de persze akadt, aki figyelmen kívül hagyta a kérést. Kezdtek is a rajok felszakadozni, de azért hazaértünk – és még az eső előtt. Mellesleg a várható időjárásról mi nem az internetről tájékozódtunk, hanem állandó összeköttetésben voltunk a bukaresti meteorológiai intézettel.

Ami a programokat illeti, a napközi főelőadások esetében legközelebb valószínűleg kettőt fogunk párhuzamosan meghirdetni. Egyet a tizennégy–tizennyolc éves korosztály számára, a másikat pedig a tizennyolc éven felülieknek, mert kétségtelen, hogy mostani előadóink közül nem mindenki beszélte a többségben lévő, frissen konfirmált fiatal korosztály nyelvét. Egyházunkban egyfajta megújhodás érzékelhető. Egy generáció kifelé tart a gyülekezetekből – az egyetemeken tanulók szétrebbennek az országban –, a kisebbek viszont most kezdenek aktívabban beépülni. Ezen a találkozón is a tizennégy–tizenhat évesek voltak abszolút többségben, a kétszázharmincnyolc erdélyi résztvevő csaknem hetven százaléka tartozott ehhez a korosztályhoz.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Amit jobbítani kellene? Mi nem tudunk kétezres fesztiválokat szervezni, az a mi erőnket meghaladná. Még talán ezrest se. Lehet, hogy öthat-tíz év múlva felnövünk erre a szintre, de jelenleg ez nekünk sok. Meg aztán ha kiszámoljuk, hogy a mi húsz-huszonötezres egyházunkban hány fiatal van, s milyen anyagi helyzetben, akkor sem hiszem, hogy ötszáz fölé tudnánk emelni a *Köz-ép-pont* találkozók erdélyi résztvevőinek létszámát. Nincs miből. Magyarországiakat sem tudunk korlátlanul hívni, mert itt más az infrastruktúra, nem tudunk olyan körülményeket biztosítani, amelyek minden elvárásnak megfelelnének.

A szervezésben bevált munkatársakra 2017-ben is számítunk, és feltétlenül szeretnénk bővíteni a kört, mert így igen nagy volt a teher. Az igazság azonban az, hogy miként Magyarországon is közömbös vagy éppen „ellenséges” a Szélrózsával szemben számos lelkész, ugyanígy nálunk is vannak gyülekezetek, amelyek nem küldtek fiatalokat a *Köz-ép-pont* találkozóra. De Brassóból például harminöten jöttünk, Tatrangból huszonnégyen… Ahogy frissül a lelkészi gárda, úgy érezzük ennek pozitív hozadékait.

Nem várjuk, hogy betoppanjanak hozzánk a fiatalok, hanem elmegyünk mi felkutatni őket. A tegnapi kiránduláson is megtapasztaltam, hogy „követni kell a mozgást”. Egy leányka leguggolt, szedte az áfonyát, szóltam neki, hogy gyere, ne maradj le a csoporttól. Rám néz, azt mondja: de én most láttam életemben először áfonyát! Mit tehettem, leültem melléje, segítettem szedni, aztán mentünk együtt lefelé. Közben beszélgettünk keresztény és nemzeti öntudatról, arról, hogy mi ezért vagyunk meg még itt.

Lejegyezte:

■ T. Pintér Károly

Kedves Szerkesztő Úr! Kicsit behúztál a csőbe, amikor barátinak indult beszélgetésünket lapinterjúra váltottad. Mert a jót általánosságban mondtam, a negatívumokat meg konkrétan. Szeretném árnyalni a dolgot.

Kiváló volt a szervezés, gördülékeny a regisztráció, nagyon finomak és bőségesek az étkezések. Mind a szervezők, mind az önkéntesek, mind a helyiek nagyon-nagyon kedvesek, barátságosak voltak. A szállás is príma volt, a vécék mindig tiszták! Nem kis dolog ez ott, ahol négyszáz ember van!…

Az áhítatokon lelkileg épültünk, s külön szeretném kiemelni az alkalmak előtti közös éneklést, dicsőítést.

Én különösen örültem, hogy *Kallós Zoltánnal* személyesen is találkozhattam, hiszen ő már a mi fiatalságunk idején is legenda volt. Nagyon tetszett *Pozsony Ferenc* előadása a gyimesi kultúráról, és hasonlóan jóleső volt hallgatni *Molnár Szabolcsot* az Apa-havason. A kirándulás a (szamócával és áfonyával terített) gyimesi hegyekben már önmagában felért egy istentisztelettel. Nagy örömöt szereztek a kosteleki gyerekek! S a táncház is: sokan voltunk, és mindenki élvezte.

A velem lévő hat gyereknek nagy élmény volt a *Köz-ép-pont:* minden, de minden jó volt – mondták. Hazafelé a kisbuszban végigénekelték a tábori énekeket… Nagyon jól érezték magukat, és két év múlva is szeretnének menni! Profi volt a szervezés, és a programokat is dicsérték.

Tény, hogy nekem valóban hiányzott némi csoportos beszélgetés, imaközösség. Ám amit kérdésként vetettem fel a magyarság és a vallás kapcsolatával összefüggésben, arra megtaláltam a választ. Mégpedig a búcsúzáskor kapott *Evangélikus Harangszóban,* a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház lapjának nyári számában. A Romániai Magyar Demokrata Szövetség huszonötödik születésnapját köszöntő írásában *(Példázat a szövetségről) Adorjáni* püspök úr – egyebek mellett – ezt írja:

„A kolozsvári születésnapi gálán Markó Béla elnök úr mondta, hogy az elmúlt 25 év feljogosítja arra a közösséget, hogy ne hagyja az iskolát, a templomot, az egyetemet, a színházakat, a zászlót, a himnuszt, a visszaszerzett javait. Én ezt azzal egészíteném ki, hogy az elmúlt 25 év, az eskü, a fogadalom arra kötelezi a szövetséget, hogy tartsa meg elevenen szívében az eskü szellemét, betűjét, és a lendületes előretekintésben ne feledkezzen el mindig felfelé is tekinteni. Mert az igazi bölcsesség és bátorság, amire szükségünk lesz a következő 25 évben, a hivatás lényegének megértése, a jó és rossz megkülönböztetése egyedül Isten ajándéka.”

Itt helyesnek érzem a sorrendet: Jézusba vetett hitünk tarthatja meg nemzetünket. Ébredésre, megújulásra van elsősorban szükségünk.

Végezetül egy édesapa leveléből idézek még szabadon: „Ennek *csak* haszna lehet(ett): a gyerekek nem a PC előtt ültek; nem aludtak naphosszat; szép tájakon járhattak, új kapcsolatokat szőhettek; jelen és jövendő életükre nézve is jó és hasznos dolgokról hallhattak; és így talán Istennel is többet foglalkoztak, mint amúgy.”

Szeretettel: Erdélyi Kata *(Pestújhely)*

Nem tudnék élni nélküle…

„Íróember nem felejti el, mikor kapott először fizetséget vagy dicséretet egy történetért. Sosem felejti el, mikor érezte először a hiúság édes mérgét a vérében…” – kezdi *Angyali játszma* című regényét *Carlos Ruiz Zafón* spanyol író, forgatókönyvíró, megemlítve a tollforgatónak azt a vágyát is, „hogy a neve nyomtatásban szerepelhet egy papírfecnin, ami biztos túléli őt”.

Magam is jól emlékszem első szárnypróbálgatásaimra, azokra a percekre, amikor teljesen belefeledkeztem az alkotásba. Azóta vagyok egészen biztos abban, hogy az írás – így vagy úgy – mindig is az életem része lesz. Engem tehát a „grafománia” tesz boldoggá, más ember számára valami egészen más tevékenység lehet az, amiről határozottan úgy érzi: enélkül létezni sem tudnék…

És lehet olyan személy is az ember életében, akiről azt gondolja: „Nem tudnék élni nélküle…” (Szakítás vagy haláleset után persze „mégis” meg kell, hogy tanulja ezt.)

Ki vagy mi az, aki vagy ami nélkül tényleg nem tudnánk élni? Olyan alapkérdés ez, amelyet ki-ki előbb vagy utóbb mindenképp feltesz magának, és keresi rá a választ.

Blaise Pascal francia filozófus (1623–1662) szerint minden ember szívében Isten alakú űr van. Napjainkban különféle próbálkozásokat láthatunk arra, hogyan is töltsük be a bennünk tátongó ürességet, hiányt: például tárgyak birtoklásával, túlzásba vitt szexualitással, sportolás által, hosszas tévézés, internetezés, esetleg mértéktelen falás révén.

Ez a némelykor görcsös igyekezet engem azonban nem szomorúsággal, hanem mindig hálával tölt el. Mert ez az esély arra, hogy ki-ki rálelhessen a „valódi élettartalomra”, Istenre, aki tényleges alappá válhat.

„Mi tehát azért szeretünk, mert ő előbb szeretett minket” – olvashatjuk *János első levelében* (4,19). Ennek analógiájára nyugodt szívvel mondhatjuk: azért keressük Istent, mert ő már előbb keresett minket. Lehajolt hozzánk Fiában, Jézus Krisztusban, hogy vele, benne és általa valódi tartalommal bíró, értékes és értelmes, teljességében megélt életünk legyen.

■ Gazdag Zsuzsanna

SEMPER REFORMANDA

„Látod tehát, ha felismerjük, hogy amit Isten adott nekünk, az mind milyen nagyszerű és értékes, akkor – ahogyan Pál mondja – egyszerre kiárad szívünkbe a Lélek által a szeretet (Róm 5,5), amellyel szabadok, derűsek, mindenre képes segítők, minden szorongatásban győzelmesek, embertársaink szolgái, mégis nem kevésbé mindenek urai vagyunk. Akik pedig nem ismerik fel, amit Krisztus által kaptak, azoknak Krisztus hiába született meg, azok feltűnnek cselekedeteikkel, de az ajándékul kapott dolgok ízét és értelmét soha fel nem fogják. Ahogyan tehát embertársunk szükséget szenved, és a mi feleslegünkre szorul, úgy Isten előtt mi is szükséget szenvedünk, és rászorulunk az ő könyörületére. Hasonlóképpen, ahogyan a mennyei Atya nekünk Krisztusban önzetlenül segített, úgy nekünk is önzetlenül kell segítenünk a mi embertársunknak testünkkel és annak cselekedeteivel, és mindenkinek a másik számára mintegy Krisztussá kell lennie, hogy egymás Krisztusává legyünk, és mindenkiért magává Krisztussá, vagyis igazi keresztyénekké.”

Luther Márton: Értekezés a keresztyén ember szabadságáról
(Prőhle Károly fordítása)

Kétnyelvű kincskeresők

Feketeszakáll vezetésével a kalózok mesés kincseket halmoztak föl. Történt egyszer, hogy a király lovagját foglyul ejtették. Őáltala ismerte meg Feketeszakáll Isten kegyelmét, azt, hogy még az ő számára is van bocsánat, ha megbánja mindazt, amit elkövetett. Miután elfogadta ezt a kegyelmet, elvezette a király lovagjait arra a szigetre, ahová a kincseket rejtették. De ahogy a ládákat fölnyitották, azok üresek voltak! Mit sem ér már az embernek a földi kincs – amelyet a moly és a rozsda megemészt –, ha egyszer a legnagyobb kincset, Jézust már megnyerte!

Mennyei kincseket kerestek abban az angol–magyar bibliatáborban, melyet – a Szentírás Szövetséggel közösen – Bényén szervezett meg a helyi gyülekezet. Itt harmincegy gyermek nemcsak magyarul, hanem angolul is hallhatta a bibliai történeteket István vértanúról, Pál apostol megtéréséről, bebörtönzéséről és megmeneküléséről, valamint Róma felé vezető útjáról. Ezek a történetek rávilágítottak, hogyan él az, aki már megtalálta Jézust, mit jelent, ha valaki elnyerte az üdvösséget, a legfontosabbat ebben az életben.

Az aranymondásokat is mindkét nyelven megtanulhatták a napközi tábor lakói, és jó néhány vidám éneket szólaltathattak meg angolul a kincskeresésről, Jézus vezetéséről, Isten behatárolhatatlan szeretetéről s a neki való szolgálatról.

A nyelvi órákon anyanyelvi önkéntesek segítették a gyerekeket, hogy tudásuk fejlődhessen. Délutánonként kézműves-foglalkozások színesítették a programot. Mindennap elhangzott egy-egy bizonyságtétel is, melyben az önkéntes szolgálók arról számoltak be, hogyan találkoztak az élő Istennel, s hogy ez a találkozás miként formálta át az életüket. A tábor végén a szülők ízelítőt kaphattak mindabból, amit a gyerekek tanultak, s ezen keresztül abból a vidám hangulatból is, amely a tábort jellemezte.

Jézus túláradó szeretete ezekben a napokban érzékelhető is volt, ahogyan egy enyhe testi fogyatékkal élő kislány meg is jegyezte: „Itt olyan jó, mert senki sem csúfol engem.” A szervezők szeretnék, ha ez a szeretet növekedne a gyermekek és az egész gyülekezet életében. Reménységük szerint a gyerekek ezzel a felfedezéssel szívükben térhettek haza: aki találkozik Jézussal – kincset talál.

■ Béres Réka Eszter

BUDAY ZSOLT FELVÉTELE

HETI ÚTRAVALÓ

„Boldog az a nemzet, amelynek Istene az Úr, az a nép, amelyet örökségül választott.” (Zsolt 33,12)

Szentháromság ünnepe után a 10. héten az *Útmutató* reggeli s heti igéi Jeruzsálemnek 1945 évvel ezelőtt bekövetkezett pusztulására emlékeztetnek. Mi ismerjük fel, amit Isten Krisztusban tett értünk, aki az ő el nem múló irgalmának tanúja e világban. „Krisztusban van a mi váltságunk az ő vére által: a bűnök bocsánata az ő kegyelmének gazdagsága szerint.” (Ef 1,7; LK) A belé vetett hitünk által igazulunk meg. Jeruzsálembe bevonulva *„meglátta a várost, megsiratta, és így szólt: Bárcsak felismerted volna ezen a napon te is a békességre vezető utat!”* És *„bement a templomba, és kezdte kiűzni az árusokat, ezt mondva nekik: Meg van írva: »Az én házam imádság háza lesz«…”* (Lk 19,41–42.45–46) Pál szívét fájdalom gyötri népe miatt, de leírja: *„…nem a testi származás szerinti gyermekek Isten gyermekei, hanem az ígéret gyermekei számítanak az ő utódainak. (…) Igazságtalan az Isten? Szó sincs róla!”* (Róm 9,8.14) Ő szuverén Úr, aki szabad kegyelme által cselekszik ma is. És 70. augusztus 10-én bekövetkezett a főváros és a templom pusztulása! *„Isten nem vetette el az ő népét, amelyet eleve kiválasztott. …most is van maradék a kegyelmi kiválasztás szerint…”* (Róm 11,2.5) Izráel elesése üdvösség a népeknek, tanítja Pál. S ez Jézus jövendölése a templomról: *„nem marad kő kövön, amit le ne rombolnának”;* a város pusztulásáról: *„…ellenséges seregek kerítik be… Kardélre hányják és fogságba viszik őket…, és pogányok tapossák Jeruzsálemet…”* (Lk 21,6.20.24) A samáriai asszonynak már kijelentette a Messiás: *„Higgy nekem, asszony, hogy eljön az óra, amikor nem ezen a hegyen, nem is Jeruzsálemben imádjátok az Atyát. (…) Az Isten Lélek, és akik imádják őt, azoknak lélekben és igazságban kell imádniuk.”* (Jn 4,21.24) A pogányok apostola ezt tanítja: *„Hiszen ha te a természeted szerinti vadolajfáról levágattál, és természeted ellenére beoltattál a szelíd olajfába, akkor mennyivel inkább be fognak oltatni a saját olajfájukba azok, akik természetük szerint odatartoznak! (…) mert Istennek van hatalma arra, hogy ismét beoltsa őket.”* (Róm 11,24.23) S a Golgota felé menve Jézus szólt az őt követőkhöz: *„Jeruzsálem leányai, ne engem sirassatok, hanem magatokat és gyermekeiteket… Mert ha a zöldellő fával ezt teszik, mi történik a szárazzal?”* (Lk 23,28.31) *Luther* így figyelmeztet: „Krisztus Urunk szenvedése nem arra való, hogy siránkozzunk rajta. Ő azt akarja, hogy örvendező hálával, hitvalló magasztalással köszönjük meg kegyelmét, mert benne megnyertük bűneink bocsánatát, és Isten gyermekei lettünk!” Mózes a távoli jövőről (is) szólt: *„Szétszéleszt benneteket az Úr a népek közé, és csak kevesen maradtok meg… de végül megtérsz Istenedhez, az Úrhoz, és hallgatsz a szavára, nem hagy akkor cserben, és nem hagy elpusztulni, mert…”* (5Móz 4,27.30–31) „Könyörögjetek Jeruzsálem békességéért!” (GyLK 755,6) Kérd: „Tisztítsd meg szíved, / Jeruzsálem népe… / Hogy ki ne pusztulj!” (EÉ 460,1)

■ Garai András

Vajon életünknek az örökkévalóságban is van hatása?

A gazdasági kilátások mindig bizonytalanok, ezért nem meglepő, ha figyelünk a befektetéseinkre és az anyagi biztonságunkra. Nagyon könnyen lekötheti gondolatainkat jelenlegi életünk, és önelégültséget érezhetünk az örökkévalóság szempontjából fontos dolgokkal kapcsolatban. De Jézus Krisztus követői – mi is itt a 21. században – elsődlegesen arra lettek elhívva, hogy őt képviseljék.

Számomra nagy élmény megfigyelni, hogy Isten örömét leli abban, hogy mindennapi embereken keresztül cselekszik, ha azok készek elérhetővé tenni magukat számára. Nézzünk egy példát az események csodálatos láncolatára!

Edward Kimball, egy teljesen átlagos, hétköznapi ember megtudta, hogy nem sok ideje van hátra. Úgy érezte, hogy közelgő halála előtt sürgősen tennie kell valamit. Gyülekezetének bibliaiskolájában kezdett el szolgálni fiatalembereknek. A fiatalok egyike *D. L. Moody* cipőbolti eladó volt – később a 19. század egyik legnagyobb evangélistája lett.

Egy alkalommal Moody a Britszigetekre utazott szolgálni. Hallotta őt *Frederick Meyer,* s megváltozott az élete. Később Meyer Amerikába ment, és prédikált Moody iskolájában, Massachusettsben. Üzenete megváltoztatta egy másik prédikátor, *J. Wilbur Chapman* teljes szolgálatát – ő saját korának egyik elismert evangélistájává vált. Chapman egy napon egy YMCA-alkalmazottnak *(Young Men's Christian Association – Fiatalemberek Keresztény Egyesülete – a szerk.)* adta át szolgálatát, aki az evangélizációs alkalmait szervezte. *Billy Sundaynek* nem volt iskolában szerzett végzettsége, de megtanult prédikálni, miközben Chapmant figyelte. Ő pedig százezreket segített hitre szerte az Egyesült Államokban a 20. század elején.

1924-ben Sunday rendezvénysorozatot tartott Charlotte-ban, Észak-Karolinában. Ezek egy másik evangélizációs alkalomhoz vezettek 1932-ben, melyet *Mordecai Ham* vezetett. Ezen részt véve határozta el egy tizenhat éves baseballjátékos – akit *Billy Grahamnek* hívtak –, hogy Krisztust fogja követni. Az azóta eltelt évtizedekben Isten használja dr. Grahamet, hogy milliókat vezessen az életüket megváltoztató Krisztusba vetett hithez.

Gondold végig! Mindez akkor kezdődött, amikor egy ember, akinek kilátástalannak tűnt a jövője, elérhetővé tette magát Isten számára, hogy amíg van ideje, mások felé szolgáljon.

A feleségem, *Susie* mindennap elérhetővé teszi magát Isten számára. Évekkel ezelőtt úgy érezte, hogy Isten szól a szívéhez: „Mivel Jézus hamar visszajön, nem akarnád naponta továbbadni az evangélium lényegét, amikor csak lehetőséged nyílik rá?” Azt válaszolta: „Igen, Uram, itt vagyok, tedd meg rajtam keresztül.”

Azóta különböző kis füzeteket visz magával mindenfelé, amerre jár. Ezek elmagyarázzák, hogy az emberek hogyan kaphatnak bűnbocsánatot, hogyan nyerhetnek örök életet, és hogyan tapasztalhatják meg a Jézus által vezetett élet örömét. Vannak ilyen füzetek felnőtteknek és gyerekeknek, angolul, spanyolul és más nyelveken is. Olyan embereknek adja őket, akikkel naponta találkozik: áruházi dolgozóknak, étteremi pincéreknek, bolti eladóknak, gyerekeknek a mozi halljában, a favágónak, aki kivágta a fánkat, a pénztáros hölgynek a vegytisztítóban, a vízvezetékszerelőnek, aki megjavította az elromlott csapot, egy ápolónak az intenzív osztályon, és még folytathatnám.

Mindenki kap egy kedves mosolyt, egy bátorító szót és egy kis füzetet egy átlagos háziasszonytól, aki a hatalmas Istent szolgálja, aki *„nem azt akarja, hogy némelyek elvesszenek, hanem azt, hogy mindenki megtérjen”* (2Pt 3,9). Ki tudja, az események milyen új láncolatát indítja el azzal, hogy egyszerűen csak elérhető?

A Biblia azt mondja: *„…az Úr szemei áttekintik az egész földet, és ő megmutatja erejét azoknak, akik tiszta szívvel az övéi.”* (2Krón 16,9) Amikor Isten tekintete rád és rám esik, vajon elérhetők vagyunk számára?

■ Austin Pryor
Forrás: Monday Manna

Bizalomtréning Csillagpont módra

„Morzsák” a református ifjúsági találkozóról

▶ Közel háromezer fiatal részvételével – köztük több mint félezer önkéntes segítségével – rendezték meg július 21–25. között a hetedik *Csillagpont református ifjúsági találkozót.* A szervezők úgy döntöttek, visszatérnek a négy évvel ezelőtti helyszínre, a Tatai Olimpiai Központba, ahol 2011 júliusában egész héten azért imádkoztak a résztvevők, hogy ne essen tovább az eső, és süssön ki végre a nap. Idén verőfényes napsütés, igazi fesztiválkompatibilis időjárás fogadta az „edzőtáborozókat”, akik a rendezvény mottója szerint – *„Bízom benned”* – az Úrral való kapcsolatukban kívántak megerősödni.

FOTÓ: SZELI NOÉMI

Idén is reggel kilenc órakor kezdődött a nap a főelőadással. *Sóskuti Zoltán* budapest-rákoskeresztúri lelkipásztor *Bízom. – Bízom? – Bízom!* címekkel hozta közel a fiatalokhoz a találkozó központi témáját. Nagyon üdítő volt őt hallgatni minden reggel, mert kifejezetten jó előadónak bizonyult. Nemcsak azt tudta pontosan, hogyan kell egy-egy nehéz témát mélyen, mégis befogadhatóan körüljárni, de azt is remekül érezte, hol kell elsütni egy-egy jó poént vagy énekelni egyet. Evangélikusként különösen személyesen érintett, amikor csütörtök reggeli előadásában az egyházunkhoz kötődő *Jónás és Jézus* rockoratórium *Kleopás siralmai* című számából idézett.

Sóskuti Zoltán szerint hitünk erősödése, fejlődése során természetesek a csalódások, megtorpanások. Amikor elbizonytalanodunk, egyetlen dologhoz kell láncolnunk magunkat: bármit teszünk is, Isten szeret bennünket! A „felnőtthit” azt jelenti, hogy amit hiszünk, azt személyesen hisszük. Ennek része az engedelmesség, a „szívbéli bizodalom” is. Istent szeretni csak elköteleződve lehet, a hozzá való hűség teszi hitelessé a hitünket. *(Az előadásokról bővebben keretes összefoglalónkban. – A szerk.)*

A főelőadást mindennap korosztályok szerinti kiscsoportos beszélgetések követték, délutánonként pedig több helyszínen folytatódtak a bizalomban való elmélyülést segítő programok: a Középiskoláspont, az Egyetemistapont, a Párkapcsolati Pont, az Érzékenyítő Pont, az ÖkoPont, a Klasszikus Pont, illetve a Képzőpont mellett önálló és sportprogramok is várták a töltődni vágyó fiatalokat.

Orosz rulett, tüzes kemence és létra

Az esti áhítatokat különböző lelkipásztorok tartották: szerda este *Szikszai Szabolcs,* csütörtök este *Mikló István Boldizsár,* péntek este pedig *Molnár Sándor* „csendesítette el” a résztvevőket.

A kecskeméti ifjúsági lelkészként szolgáló Szikszai Szabolcs áhítatának címével – *Isten „automata”?* – azt a provokatív kérdést szegezte nekünk: azért bízunk az Úrban, hogy segítsen nekünk? A Zákeus történetéből kiinduló igehirdető hangsúlyozta: az életváltoztató kapcsolatokhoz találkozni kell, és bizalommal kell válaszolni Jézus hívására. Zákeus kereste azt, aki kereste Zákeust – de vajon mi is keressük azt, aki azért jött, hogy megkeresse és megtartsa azokat, akik elvesztek? A bizalom olyan, mint az orosz rulett: hat lövésből egy megsebezhet. Zákeus vállalta a megszégyenülés kockázatát.

Ha úgy döntünk, bízni kezdünk, lehet, hogy csalódások, fájdalmak érnek bennünket, de csak így indulhatunk el a bizalomvezérelt élet útján.

Az erdélyi Jákóhodosról érkezett Mikló István Boldizsár *Csalódás és döntés* című áhítatában Dániel társainak tüzes kemencébe vetését (Dán 3,1–30) idézte fel. A *Dániel könyvében* szereplő három férfi nem félt nemet mondani, amikor Nebukadneccar király a bálványszobrok imádására akarta kényszeríteni őket. Csalódásuk ellenére – korábban a szemük láttára rombolták le a szent várost – Istent választották, mert ismerték ígéreteit. Bíztak abban, hogy Isten ki tudja szabadítani őket a tüzes kemencéből és Nebukadneccar kezéből is.

Arra, hogy a bizalom nem csak szlogen – a találkozó vezérigéjéül Jézus szavait választották: *„Bízzatok, én vagyok, ne féljetek!”* –, az anyagi nehézségek a szervezőket is megtanították. Ahogy a záró istentisztelet végén *Szontágh Szabolcs* fogalmazott: „Isten jött segítségünkre azzal, hogy kirúgta alólunk a szék lábát.” Az egyháznak adott állami támogatások csökkenése miatt ugyanis sokáig nem tudták, pontosan miből és hogyan tudják megtartani a találkozót. A zsinati ifjúsági iroda vezetője örömmel nyugtázta, hogy Isten képes összehívni az övéit.

És Isten valóban megmentette őket, hiszen ahogy a Bibliában olvashatjuk, négy férfit láttak szabadon járkálni a tűzben, semmi sérülés nem volt rajtuk, és a negyediknek az ábrázata olyan volt, mint egy istené (vö. Dán 3,25). Az igehirdető hangsúlyozta: akkor vagyunk képesek a bizalom halálugrására, ha Isten ismeretében élünk. A bizalom nem ment meg minket a próbatételektől, de angyalt rendel mellénk a nehézségek idején.

A külső-kelenföldi gyülekezetből érkezett Molnár Sándor a „bízom, hogy” és a „bízom, mert” lelkiállapotok közötti különbségről beszélt. Az első esetben abban bízom, hogy megfelelhetek Istennek, és ezért megteszek mindent. Bízom, hogy fel tudok mászni a létrán, és megszerezhetem az üdvösséget. Az evangélium szerint viszont maga Jézus a létra. Bízom, mert ő a garancia, aki miatt az üdvösség bizonyosságában élhetek. Nem félek a zuhanástól sem, mert tudom, hogy felülről ő biztosít engem.

Fesztiválhangulat

A zenei programok között idén is számos neves zenekar adott koncertet a Csillagponton. A nagyszínpad fellépői a *United,* a *Mary Pop-Kids,* a *Keresztmetszet* és a *Magashegyi Underground* voltak. A kisszínpadon a *Budapest Baptista Ifi Inheritorz, Szabó Balázs és zenekara,* a *Bill Drake Band, Jota* és a *T1ÉL zenekar* mellett késő este *DJ Indi, JumoDaddy, Huszár & Bazsik,* illetve *Silversound & Bazsik* szórakoztatta a közönséget. A mikroszínpadon az *Amaro Del,* az *After 5,* a *Sófár,* a *Stu33,* a *Takáts Eszter Beat Band* és a *Bohemian Betyars* mellett evangélikus zenekarok is szolgáltak: szerda este a *Korál-sziget Electric,* péntek este pedig a *M.Is.K.A* koncertjén szálltak az ég felé a dicsőítés akkordjai.

Tettre fel!

„Ha az elmúlt napokban bizalom ébredt a szívedben Isten iránt, ne feledd, hogy ez rögtön küldetést is jelent” – kezdte igehirdetését a szombat délelőtti záró istentiszteleten *Hajdú Szabolcs Koppány* lovasberényi református lelkész, aki néhány nappal korábban a nyitóalkalmon a vízen járó Jézus történetén keresztül a bizalom lépésének megtételére bátorította a fiatalokat.

Nem lehet titokban, elrejtőzködve bízni Jézusban. A világ urának küldötteként tovább kell adnunk mindazt, amit tőle kapunk. „Olyan korban élünk – zárta gondolatait az igehirdető –, amikor több tettre van szükség.”

■ *Írta és szerkesztette:*
Szeli Noémi és Vitális Judit

Bízom. – Bízom? – Bízom!

Sóskuti Zoltán lelkipásztor előadásaiban több oldalról is megközelítette a bizalom kérdését. *Vágyom arra, hogy bízzam benned.* – Az édenkerti állapotban nem voltak falak sem ember és Isten, sem ember és ember között, tökéletes bizalom volt a kapcsolatokban. A kísértés hatására azonban a bizalom helyét a tudás váltotta fel, és az emberek azóta is folyamatosan elveszítik bizalmukat Istenben és egymásban egyaránt. Közben ott van bennünk a vágy, hogy bízzunk valakiben, valamiben. Jézusban Isten közel jön hozzánk, a rendelkezésünkre áll, és arra hív, hogy bízzunk benne. Ő tudja pótolni a bennünk lévő hiányt.

A stoptábla célja. – Csalódásaink olyanok, mint a stoptábla: megállítanak az útkereszteződésekben. Fájnak, megsebeznek, elbizonytalanítanak bennünket, ugyanakkor lehetőséget is adnak arra, hogy megálljunk, és olyan dolgokat lássunk meg, amelyeket eddig még nem ismertünk; feltegyük a megfelelő kérdéseket, újratervezzük azt, amire szükség van.

Előfordul, hogy Istenben csalódunk; ilyenkor a hitünk, az életünk alapja kérdőjeleződik meg. Az emmausi tanítványok is hatalmasat csalódtak Jézusban: azt hitték, ő menti meg a világot, ehelyett pedig meghalt. Jézus azonban odaáll melléjük, meghallgatja őket, az elkeseredésüket. Minket is meghallgat, vele mindenről lehet beszélni. Ha az imádságban képesek vagyunk kimondani: „Atyám, legyen meg a te akaratod”, akkor Isten kerül a középpontba, ez pedig új bizalmat teremt.

Nem szükséges plusz. – Az embernek van egy gyermeki hite. Ennél szebb nincs is. Szükség van azonban arra, hogy felnőtthitünk legyen: a felnőtthit a megélt bizalom, az elköteleződés és engedelmesség, az, hogy sajátommá válik mindaz, amit Istentől kapok, amit róla tudok. Nem elég tudni, hogy Isten jó, bölcs és hatalmas. Rá kell tennünk erre az egész életünket. A bizalom nem egy szükséges plusz, hanem az egész életünk. Istent szeretni csak úgy lehet, ha elköteleződünk felé. Az ő szeretete pedig bennünk is szeretetet szül. Ez nem rövid fellángolás, ez a Szentlélek ereje.

Feke Eszter *tudósításai alapján összeállította* VJ
Forrás: csillag.reformatus.hu

A puding próbája…

Az első csillagpontos élményeim 2011-ből valók, amikor is *Kerekes Szabolccsal* szolgáltam együtt a kamaszprogramban kiscsoportvezetőként. Két évvel később Mezőtúron is együtt dolgoztunk ugyanezen a szolgálati területen. A mostani Csillagpontra viszont egyszerű résztvevőként mentem el. Feltöltődésre vágytam, találkozásokra, nagy beszélgetésekre, sok nevetésre, életre szóló élményekre. Utóbbiak közül idézek fel kettőt:

Kulcsár Tamásnak és *Győri Zsófiának,* vagyis egy fogyatékkal élő fiúnak és a debreceni Immánuel Otthon és Iskola igazgatónőjének úgynevezett kontakttánca az egész találkozó talán legmeghatóbb pillanata volt. Egész életemben emlékezni fogok rá. A péntek esti áhítat végén a nagyszínpad előtt közel kétezer ember sírt némán, lélegzet-visszafojtva, majd a táncot követően könnyes szemmel, állva tapsolva fejezte ki a köszönetét, az elismerését, a meghatottságát. A konferansziék sem találták a szavakat. Egy pillanatra megállt az idő…

A szombati záró istentisztelet közös úrvacsorával végződött. Isten kegyelméből csak délután három óra körül ért Tatára az a pusztító vihar, amely fákat csavart ki, óriási széllökésekkel és hatalmas zuhogó esővel pedig véget vetett a kánikulának. A közel kétezer-négyszáz résztvevő többsége addigra már vonaton ült. Mi a barátnőmmel a kis autómban kucorogtunk az Öreg-tó partján, ahol még utoljára szerettünk volna egy frissítő, a kevés alvás okozta fáradtságot elűző fürdést megejteni a hazaút előtt.

Ott álltam a szakadó esőben, a szemem előtt koccant össze a parkolóban két autó, az emberek egy része menekült a partról hazafelé, a másik része pedig várta, hogy csillapodjon az eső. Én pedig kétségbeesetten beszálltam az autóba, és kérdeztem a barátnőmet, most akkor mit tegyünk. Ő pedig csendben emlékeztetett arra, amit a záró istentiszteleten mondtam neki.

Az *Áldjad, én lelkem* című éneket énekeltük, amelynek egy sora nagyon beleégett akkor a szívembe, és személyes üzenetként, bátorításként éltem meg: „Áldjad őt, mert csodaképpen megalkotott téged, / Elkísér utadon, tőle van testi épséged.” *(Református énekeskönyv, 264)*

Barátnőm rátapintott tehát a lényegre. Az Istenben kellett bíznom. Abban az Istenben, aki megígérte reggel, hogy elkísér, és megőrzi testi épségünket. Amit akkor még nagyon is hittem, amikor sütött a nap. De amikor mindezt egy hatalmas vihar kellős közepén kellett volna hinnem, akkor már nehezebben ment. Úgy döntöttem, elindulok. Soha nem vezettem még ekkora esőben. De nem magamban, az én tudásomban, az én tapasztalatomban bíztam, hanem Istenben – és ő épségben hazakísért bennünket. ■ Sz. N.

Rovatunk előző közleményében a levéltár-pedagógia módszereiről, lehetőségeiről írtunk. Jelen cikkünk egy éppen megújuló s a korszerű lehetőségeket is megragadni szándékozó gyűjtemény, a Soproni Evangélikus Gyűjtemények közművelődési – közöttük múzeum- és levéltár-pedagógiai – terveiről ad hírt. Bár különböző típusú gyűjtemények esetében más-más módszerek lehetnek hatékonyak, összehangolásuk, egymást kiegészítő voltuk teremthet jó példát mások számára is. Az ötletekről, tervekről cikkünk szerzője beszámolt a Magyar Levéltárosok Egyesületének közelmúltban Gödöllőn tartott vándorgyűlésén is.

A Soproni Evangélikus Gyűjtemények pedagógiai és közművelődési tervei

THESAURUS

Rovatgazda: Kovács Eleonóra

A Soproni Evangélikus Gyűjtemények az elmúlt hónapokban jelentős változáson mentek keresztül. Az új gyülekezeti ház tavaly őszi átadása óta a levéltár és a könyvtár költözése, az új raktári rend kialakítása nagyrészt befejeződött. Jelenleg az új állandó kiállítás tervezése, kialakítása folyik; a megnyitó időpontját októberre tervezzük. Ezekkel a munkálatokkal párhuzamosan a gyűjtemény és a gyülekezet munkatársai elkezdtek kidolgozni egy levéltár- és múzeumpedagógiai, továbbá egy közművelődési programot.

A pedagógiai programban nemcsak a levéltár irataira, hanem a múzeumban tárolt tárgyakra is tudunk támaszkodni, s azokat az oktatás során fel tudjuk használni. Így gyűjteményünkben a levéltár- és múzeumpedagógiai programok élesen nem válnak el egymástól.

Ma már egyre inkább elfogadott, hogy oktatási tevékenységet nemcsak iskolák, hanem gyűjtemények is végeznek. Célunk, hogy a diákoknak és más érdeklődőknek oktatási céllal bemutathassuk a gyűjtemények kincseit. A foglalkozások során a tanulók játékosan és szemléletesen szereznek ismereteket. Megismerhetik a soproni evangélikus gyülekezet múltját, értékeit, kincseit. Többek között a következő tematikákkal várjuk őket.

A reformáció megjelenése Sopronban. A városban nagyon korán, már az 1520-as években megjelentek *Luther* tanai. A század végére a politikai elitnek és a város lakosságának nagy része áttért az új hitre. Ennek a folyamatnak fontos momentumait és a gyülekezet 1565-ös megalapítását ismerik meg a diákok.

A 17. század közepe Sopronban is az erősödő ellenreformáció időszaka. 1674-ben a gyülekezetnek minden templomát és javadalmát vissza kellett adnia a katolikus egyháznak. A résztvevők egyházunk eme nehéz éveibe nyernek betekintést.

A németek 1946-ban történt kitelepítésekor a várost hétezer embernek kellett – egy kis csomaggal – elhagynia. Többségük evangélikus volt, akiktől a lelkészek személyesen vettek búcsút a soproni pályaudvaron. A források segítségével ezeket a megrázó pillanatokat élhetik át a tanulók.

A soproni gyülekezet legrégebbi anyakönyvi bejegyzése 1624-ből származik. Az anyakönyvek használatával családfát állítunk össze. Segítségül hívhatjuk a korabeli anyakönyveket és a digitalizált tartalmakat is.

A Soproni Evangélikus Levéltár iratanyaga kiváló bázisul szolgál a német és a magyar nyelvű iratolvasáshoz is. A régi dokumentumok elolvasásával teszünk kísérletet a múlt forrásaiban használt betűk azonosítására.

Sopron Magyarország műemlékekben egyik leggazdagabb városa, ahol nagy számban találunk az evangélikus gyülekezethez több szálon is kapcsolható emlékhelyeket. Ezeket belvárosi evangélikus tematikus séta során szeretnénk megmutatni az érdeklődőknek. Az első állomás a gyülekezet történetét bemutató kiállítás, majd az evangélikus templom megtekintése után egy sor további, egyházunkhoz kötődő helyet ejtünk útba.

Közülük érdemes kiragadni a Szent György utcai Löffelholz báróné házat. A férj, *Georg Löffelholz* a Rákóczi-szabadságharc alatt Lőcsét ostromló osztrákok parancsnoka volt. Mindkettejük alakja előbukkan *Jókai Mór A lőcsei fehér asszony* című regényében is. A tábornok özvegye az evangélikus egyházra hagyta házát.

Az Eggenberg-ház – szintén a Szent György utcában – udvarán tartott istentiszteleteken gyakran eláztak a hívek; a szemben levő Szent György-templomba járó katolikusok „ázott evangélikusoknak” gúnyolták őket.

A séta megállóit még hosszasan sorolhatnánk, s az állomások bővíthetők nemcsak belvárosi, hanem külvárosi helyszínekkel is. A tematikus belvárosi séta a már említett pedagógiai foglalkozások kísérőprogramja is lehet, hiszen a gyűjteményeknek otthont adó gyülekezeti ház nagyon közel fekszik a séta helyszíneihez.

Gyülekezetünk egy másik, közművelődéshez is köthető terve az „Insula Lutherana” megvalósítása. A Bünker közt igazi kultúrközzé alakítanánk át, tovább erősítve a soproni evangélikus gyülekezet már most is jelentős – évente negyven–hatvan kulturális eseményt kínáló – kultúraszervező tevékenységét. A közben kiülőkkel, beszélgetősarkokkal, irodalmi kávéházzal egy új közösségi teret szeretnénk létrehozni. Elképzelésünk szerint nyáron a gyülekezeti ház előtti parkolóban és parkban komolyzenei és színházi fesztivál céljaira szabadtéri színpadot is felállítanánk.

Reméljük, hogy itt bemutatott terveinkből minél több megvalósul, és a Soproni Evangélikus Gyűjtemények nemcsak a gyülekezeti ház falain belül, hanem azokon túl is ellátják feladatukat.

■ Krisch András

A szerző a Soproni Evangélikus Gyűjtemények levéltárosa

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Dr. Hittrich Ödön fasori tanár és igazgató emlékezete

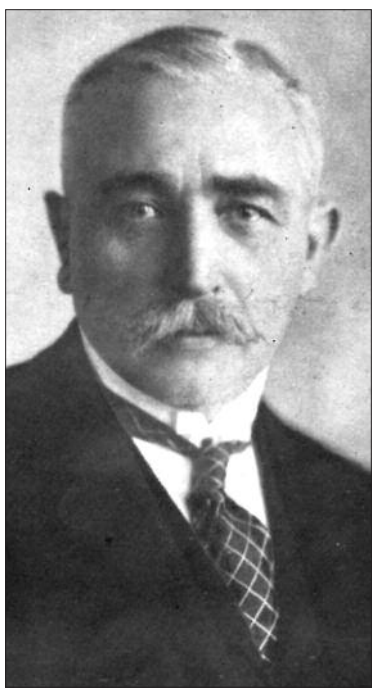

Dr. Hittrich Ödön 1865. március 9-én Komáromban született. Édesatyja ugyanott kereskedő volt, őt azonban négyéves korában elvesztette. Édesanyja *Brengi Aloizia.* Komáromban járt a községi elemi iskolába, majd a bencések algimnáziumába. A gimnázium felső osztályait a pozsonyi evangélikus líceumban végezte, 1883-ban érettségizett. A budapesti királyi magyar tudományegyetemen latin–görög szakos tanári és klasszika-filológiából doktori oklevelet szerzett.

Tanári működését a hajdúböszörményi református gimnáziumban kezdte, 1889. január 1-jétől 1891. június végéig mint helyettes tanár működött. 1891. szeptember 1-jétől a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendes tanárrá nevezte ki a selmecbányai evangélikus líceumba; 1893. június végéig tanított itt.

Selmecbányán tudta meg *Breznyik János* igazgatótól, hogy *Böhm Károly,* a Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium igazgatója fiatal latin–görög szakos tanárt keres. Az állást megpályázta, és 1893. szeptember 1-jétől megválasztották rendes tanárnak. A latin és a görög nyelv mellett időnként történelmet és földrajzot, valamint szépírást, görögpótló irodalmat, római és görög régiségeket is tanított.

1914. július 1-jétől tanártársai bizalmából és az iskolafenntartó hatóság akaratából 1928. szeptember 1-jei nyugdíjazásáig mint igazgató tevékenykedett.

Már fiatal tanárként egymás után jelentek meg írásai az *Egyetemes Philologiai Közlönyben,* majd a selmecbányai líceum értesítőjében és a Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium értesítőiben. Ebből is kitűnik a fiatal tanárnak a tudomány iránti elkötelezettsége, amellyel mintául és például szolgált mind a tanártársak, mind a hazai tudományos világ és tanítványai számára.

Egyik legfőbb érdeme, hogy az általa tanított tárgyak oktatását elősegítő saját tankönyvekkel is jelentkezett, így rögzítve az oktatás során szerzett tapasztalatait. Kiváló pedagógiai érzékkel összeállított, jól követhető tankönyvei – melyeket a tanulóifjúság és az érdeklődő közönség egyaránt haszonnal forgathatott – hozzájárultak a tananyag könnyebb megértetéséhez.

A gimnázium 1923–24. évi értesítőjében jelent meg *Hasonlóságok és ellentétek a pesti református és evangélikus egyház évszázados történetében* című írása.

Igazgatósága idején ünnepelték a gimnázium alapításának százéves jubileumát. Ez alkalomból írta *Deák téri épületeink múltja* (1922) és *A Budapesti Ágostai Hitvallású Evangélikus Főgimnázium első száz esztendejének története* (1923) című munkáját.

Mint érdekességet említem: amikor unokája, *Mariska* (a későbbi *dr. Zimmermann Frigyesné)* nehezen értette a *der-die-das* használatát, Hittrich Ödön képeskönyvet készített *Mariska német képeskönyve* címmel (1934), amelyből a németül tanulók játszva tanulhatták meg a névelők használatát. Folytatása is lett a kötetnek, *A der-die-das tanítása rajzok segítségével* (1939) és a *Der-die-das – Kiegészítő szójegyzék Mariska német képeskönyvéhez* (1942).

Nyugdíjas éveiben – elméjét frissen tartandó – rendszeresen kitette egy magas asztalra a magyar, a német, a latin, a görög és a francia Bibliát, és szimultán olvasta őket. Amíg testi ereje engedte, minden tanítási napon besétált szeretett iskolájába.

Hittrich Ödön aktívan részt vett a közéletben, ezt számos megbízatása jelzi. Mint főgimnáziumi tanárt 1914-ben a Deák téri magyar evangélikus egyház tanácsosává, 1918-ban a bányai egyházkerület tanfelügyelőjévé választották. Egyúttal tagja volt az egyetemes evangélikus egyház tanügyi bizottságának. 1923-tól címzetes tankerületi királyi főigazgató, a székesfőváros VII. 2. sz. iskolaszék elnöke (1927), a Magyar Középiskolai Tanárok Nemzeti Szövetségének egyik alelnöke, a Humanista Gimnázium Barátainak Egyesülete és az Egyetemes Philologiai Társaság választmányi tagja. Ezenkívül a fasori Luther Szövetség elnöki és az Országos Cserkészszövetség társelnöki (1928) tisztét is betöltötte.

Az 1950. január 24-én elhunyt Hittrich Ödön igazi tanárember volt. Jelmondatául a *Példabeszédek könyve* 8. részének 10. versét választotta, és tanítványainak is átadta: *„Vegyétek az én tanításomat, és nem a pénzt; és a tudományt inkább, mint a választott aranyat.”* (Károli-fordítás) Ez az ige a gyászjelentésén is szerepelt. A pesti evangélikus egyház mint iskolafenntartó és a budapesti evangélikus gimnázium tanári kara által kiadott gyászjelentésen olvasható: „A Megboldogult 39 évig működött a tanári pályán; ebből 21 évet töltött iskolánknál tanári szolgálatban, 14 évig pedig a gimnázium igazgatója volt. Nagy hírű pedagógus, az ifjúság barátja, a tudás harcosa és bölcs ember volt.”

Hittrich Ödön is egyike volt azoknak a fasori tanároknak és igazgatóknak, akik az ifjúságot szerető, kimagasló pedagógusként a tudományos életben is jelentős eredményeket értek el.

■ Dr. Vitális György
volt fasori diák és tanár

Reménymagocskák

Ezt a gondolatot csak az fogja érteni, aki gyűjtött már kavicsokat csak úgy. Nem építkezéshez és nem valami konkrét céllal, hanem… Meg sem lehet magyarázni, miért. Az ember csak lehajol, és rácsodálkozik. Forgatja, megtapintja, a fény felé tartja, és valamiért fontos lesz számára. Ha eléggé józan, csak egy darabig markolássza, aztán szabadon engedi. Ha kicsit szórakozottabb, akkor elhatározza, hogy megtart „néhányat", később majd kiválogatja, melyikeket.

Itt szoktak következni a gondok. Mert kiválogatni viszont nehéz. Egyik kerek, másik csillog, a harmadikban érdekes a repedés, a negyediknek a színe különleges. Nehéz dönteni.

De ha még csak a saját kupacunk lenne! Ám erről szó sincs: egész biztosan akad majd segítőtársa is a gyűjtögetőnek: jönnek a gyerekek meg a testvér, hogy ő is talált, és igenis tartsák meg az összeset, mert ezek megismételhetetlenül érdekes kavicsok. És tényleg azok. Az érdes követ a vizek mosták, a többi kő csiszolta, görgette, gömbölyítette, míg sima lett, finom mintázatú. Története van, és ez megmagyarázhatatlanul kivételessé teszi.

De még az amúgy is különleges kavicsok között is vannak kivételesen különlegesek. Tavaly egy borús napon három áttetsző zöldes, sima csodára akadtam a Balaton partján. Alig mertem elhinni, hogy ekkora szerencse ért. Három ilyen hihetetlen kincsre lelek egymás után. A gyerekek is ott kavicsoztak mellettem. A kicsi őszintén osztozott az örömömben, de a nagyok között már volt egy realista:

– Anya, ez szerintem nem is kavics.

– Na, akkor mi? – kérdeztem öntudatosan.

– Nézd meg jobban. Ez sörösüvegdarab! – adta meg a kegyelemdöfést.

Majd a lélegzetem állt el. De igaza volt. Őrült nyaralók valamikor bevághattak egy zöld üveget a vízbe, ami aztán darabokra törött a parti köveken. A kis éles cserepeket meg vitte-sodorta a kövek között a víz. Súrolta, csiszolta, lesimította, legömbölyítette. Nem éles már, nem fényes már, a belseje áttetsző, a külseje finoman íves, sima.

Először majdnem elhajítottam mérgemben azokat a buta álkavicsokat, aztán mégis megtartottam. Ott hordom őket a zsebemben. Érdes, szúrós napjaimon, éles, lelkemet felsértő emberekkel való találkozásaimkor jó megtapintani a simára csiszolt üvegdarabokat. Isten dolgozik velünk. Van remény.

* * *

Ha nyár, akkor gyerektábor. Így van ez a legtöbb gyülekezetben. Az ember készül, tervez, szervez és felfedez. Ha foglalkozunk valamivel, az önkéntelenül is formál bennünket.

Sokszor nem is tudom, ki tanul többet ezekből a táborokból, a gyerekek vagy a felnőttek. Nekem idén mindenesetre sikerült már találnom valamit, ami felülírta megrögzöttségemet: rácsodálkozhattam a mágneses táblafestékre.

Gyerekként az ember megtanulja, hogy van a mágnes, amely jó játék, és sokféleképpen használható, meg vannak az egyebek, amelyek sosem lesznek mágnesek. Aztán az iskolában azért még kiderül, hogy az acél mágnesezhető. Jó, a fémek tehát gyanúsak. De a fa, a műanyag, a kartonpapír az esélytelenek csoportjába tartozik. Így születtek, és punktum. Ők sose lesznek mágnesek.

És akkor megjelenik egy ilyen festék. Az ember fogja a ronda, kopott fatábláját, lefesti vele, és kész a mágneses tábla. Vagy fog egy hányódó műanyag játékfigurát, bekeni ezzel a csodával, és máris új életre kel a megunt holmi, mehet a hűtőre. A lehetőségek ilyen kinyílása szinte hihetetlen.

Persze a szó szoros értelmében nincs új a nap alatt. Jézus már Zákeusnál tudta ezt. Már az indulatos Simonban látta a lelkes Pétert, a törvényért buzgólkodó Saulban a hitéért életét adó Pált. Jó neki. Nekem még kellenek az ilyen táblafestékes sokkok, hogy ne felejtsem el, sokkal több az a „minden", ami lehetséges, mint először gondoltam.

* * *

A kisfiam odavan a járművekért. Egész nap képes elgyönyörködni az autókban, traktorokban, buszokban, repülőkben. Ez persze elég nyugalmas órát engedélyez nekem, de – mivel autizmusa kicsit fékezi benne a korosztályára oly jellemző megállíthatatlan kíváncsiságot – hogy ne „ragadjon le" a műanyag játékok világában, ravasznak kell lennem. Van már járművünk gyurmából és gipszből formázva, Ytongból, fából és gubacsból faragva, illetve különböző papírokból.

A legújabb kedvenc a pogácsaautó. Egy este sós tésztát készültem sütni, amikor előkerült a kis ember, és rögtön eszébe jutott, hogy ebből is lehetne járművet létrehozni. Ki is sültek – a többi között – a „mézeskalács alakú pogácsa kisautók".

És ezt a fenn említett, szép, kifejező nevet kapták az ifjú nyelvújítótól. Sok szeretgetés és markolászás után azért nagyobbrészt el is fogytak. Néhány megszáradt példány őrzi még az emléküket. Én meg csak csodálkozom: mi mindenből lehet jármű, ha egy kicsit akarjuk. És picit nyitottabb leszek lassan a meg-megnyíló ég kegyelmére.

* * *

Keresztelünk. Hála Istennek, viszonylag többet. A templomban mostanra éppolyan meleg van, mint odakinn. A sekrestyeajtókat nyitjuk ki, hogy járjon a levegő. Izzad a nép, nehéz figyelni.

A kicsinyek csinosan és nagyon kényelmetlenül vannak felöltöztetve az ünnepi alkalmakra. Nem szólhatok egy szót sem, az én gyerekeim is hófehér-csipkés-habos-babosban lettek megkeresztelve. A babák jól kicsodálkozzák magukat a szokatlan helyzetben, és tűrik, amíg lehet, a meleget is, aztán azért ráncigálni kezdik a fölösleges rojtokat magukról. Kérik szépen vissza a kényelmes kombidresszt, de mielőbb.

Aztán felcsendül az ének. A gyerekek elmosolyodnak, tátott szájjal figyelnek. A felnőttek is megfeledkeznek egy kis időre a forróságról. Áldott dicséret tölti be a lelkünket, templomunkat. Erre a részre biztosan jó érzéssel gondolunk vissza később is. Sokakat megérint, nehéz helyzetekben Istenre emlékeztet az ének, a zene. Bár többször élnénk ezzel a mennyei ajándékkal!

■ Füller Tíma

Istentiszteleti rend • 2015. augusztus 9.

Szentháromság ünnepe után 10. (Jeruzsálem) vasárnap. Liturgikus szín: zöld. Lekció: Lk 19,41–48; 1Kor 12,1–11. Textus: 2Móz 19,1–8. Énekek: 460, 323.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. Veperdi Zoltán; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Veperdi Zoltán; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) D. Keveházi László; **Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; de. 11. (úrv.) dr. Lackner Pál; du. 6. dr. Magyarkuti Gyuláné Tóth Katalin; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) Pelikán András; de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. (úrv.) Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. dr. Blázy Árpádné; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. dr. Blázy Árpádné; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) dr. Bácskai Károly; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Kendeh György; **Zugló, XIV., Lőcsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Szentpétery Péter; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. (úrv.) Szentpétery Péter; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Szabó Lajos; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicsán Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. (úrv.) Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. (úrv.) Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. (úrv.) Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscsaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Arto Antturi; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Arto Antturi; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2.; **Mátraszentimre-Bagolyirtás, Jókai u. 7–9., Fébé Názáret-temploma** de. fél 12. Missura Tibor.

Istentiszteletek a Balatonnál

Alsódörgicse, Fő u. 43. de. 11.; **Badacsonytomaj, Római út 3.** de. 9.;**Balatonakali, Templom tér** du. 2.; **Balatonalmádi, Bajcsy-Zs. u. 25.** du. 4.; **Balatonboglár, Hétház u. 17.** de. 11.; **Balatonfenyves, Bem u. 9. (református imaház)** du. 6.; **Balatonföldvár, Bajor Gizi Közösségi Ház, Kőröshegyi út 1.** du. 2.; **Balatonfüred, Bajcsy-Zs. u. 15.** de. 9.; **Balatonszárszó, Széchenyi u.** de. fél 9.; **Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia Központ, Jókai u. 41.** de. 9; **Balatonszemes, Fő u. 1.** de. fél 10.; **Balatonvilágos, Club Aliga üdülőközpont, Aligai út 1. (református templom)** du. 6.; **Hévíz, Helikon u. 6.** du. fél 5.; **Kapolcs, Kossuth u. 26.** du. fél 4.; **Keszthely, Deák F. u. 18.** de. fél 11.; **Kötcse, Templom u. 7.** de. 10.; **Kővágóörs, Arany J. tér 2.** de. fél 12.; **Mencshely, Kossuth L. u.** de. 11.; **Nagyvázsony, Temető u.** du. 2.; **Révfülöp, Villa Filip tér 2.** de. 10.; **Siófok, Oulu park** de. 10.; **Szentantalfa, Fő u.** de. háromnegyed 10.; **Taliándörögd, Petőfi u. 1.** du. 2.; **Tapolca, Darányi u. 1.** de. fél 9.; **Veszprém, Kossuth u. 4.** de. 10.; **Zánka, Rákóczi u.** de. fél 9.

Összeállította: Balla Mária

HIRDETÉSEK

Papnétalálkozó Balatonszárszón

Női spiritualitás – a másikért való lét címmel papnétalálkozót szervezünk Balatonszárszón szeptember 18-ától 20-áig. Előadó *Tóth Márta* vönöcki lelkész. Szeretettel várunk minden aktív papnét. Jelentkezés augusztus 31-éig az alábbi e-mail címeken: Déli Egyházkerület: gancsmarti@vipmail.hu • Északi Egyházkerület: fabinykati@gmail.com • Nyugati Egyházkerület: szenikoster@gmail.com.

Meghívó protestáns médiaműhelyre

A protestáns médiaműhely témája: *A médiaoktatás – protestáns szemmel.* Helyszíne: Bethesda Baptista Üdülő és Konferencia-központ, Balatonföldvár, Spúr István u. 21. Időpontja: 2015. szeptember 11–13. Részvételi díj: 9500 Ft, Prúsz-tagoknak: 7500 Ft. Jelentkezni szeptember 1-jéig a prusz@lutheran.hu e-mail címen vagy a 20/824-9657-es mobilszámon lehet. További információ: *www.prusz.hu*

Orgonakoncert a ceglédi evangélikus templomban

Házigazdaként szeretettel hívjuk Önöket az Evangélikus Kántorképző Intézet kihelyezett orgonakurzusának zárókoncertjére, amelyet *Fassang László* orgonaművész, tanár és tanítványai adnak augusztus 26-án 19 órakor a ceglédi evangélikus templomban.

A párizsi klímacsúcs mérföldkő lehet bolygónk jövője szempontjából

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének (ENSZ) huszonegyedik klímakonferenciáját (COP 21) november 30. és december 11. között rendezik Párizsban. A százkilencvenöt országot érintő klímacsúcs célja olyan globális megállapodás aláírása, amelynek betartásával sikerül visszaszorítani az éghajlatváltozást és két Celsiusfok alatt tartani az átlaghőmérséklet-növekedést.

A helyszínt adó Franciaország számára az esemény különösen fontos, hiszen a COP 21 a klímaváltozással kapcsolatos legnagyobb jelentőségű nemzetközi konferencia. Ha sikeres lesz a párizsi találkozó, akkor olyan nemzetközi egyezmény fog megszületni, amellyel elérhető az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése (a felmelegedés elsődleges oka), valamint kialakítható a fosszilis energiahordozóktól (kőolaj, szén, gáz) kevésbé függő társadalom és gazdaság.

Egyezmény nélkül a kockázat hatalmas: az átlagos hőmérséklet-növekedés a század végére 4,8 °C-os lehet, a tengerszint és a vízhőmérséklet emelkedni fog, csökken a biodiverzitás, hosszabb lesz az aszályos időszak, jellemzőbbé válik a szélsőséges időjárás.

A COP 21-tagországok elköteleződésének tétje tehát bolygónk jövője. Az ENSZ főtitkára, *Ban Ki Mun* szavaival élve: „Nincs B terv, mert nincs B bolygó."

Franciaország olyan konferenciát szeretne, amelyen a résztvevők mindenki számára ambiciózus és tisztességes megállapodást hoznak tető alá, és amely képes lesz további lehetőségeket is felvázolni. Cél az is, hogy a szakemberek, a politikai döntéshozók, vállalatvezetők, önkormányzatok, alapítványok, civilek mind aktív szerepet tudjanak vállalni a klímaváltozás elleni küzdelemben.

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

A Budapesti Francia Intézet és a magyarországi francia nagykövetség egész évben különböző programok segítségével foglalkozik a COP 21 által felvetett témákkal: a klímaváltozás gazdasági, politikai, környezetvédelmi és egészségügyi kihívásaival, globális és helyi aspektusaival, a felmerülő problémákkal, ugyanakkor a lehetséges megoldásokkal is.

A szeptemberben megrendezendő *teremtés hete* biciklis zarándoklattal csatlakozik a COP 21-hez a többi európai egyházzal együtt.

Forrás: franciaintezet.hu

Józsefváros és a milánói expó

Hogy mi közük egymáshoz? „Ha te tudnád, amit én…", akkor biztos, hogy egyszerű lenne megválaszolni a kérdést. Miután betekintünk a milánói világkiállítás magyar pavilonját bemutató kisfilmbe, talán közelebb kerülhetünk a megoldáshoz.

„Ha te tudnád, amit én…", akkor tudnád, hogy július 7-től 13-ig a háromfős *Bajkó zenekar* húzta a talpalávalót a *Bihari János táncegyüttes* műsoraihoz. Hegedűn *Kálmán Bence,* brácsán *Vajda Mátyás,* bőgőn pedig *Varga Balázs* játszott.

Varga Balázs pedig a Budapest-Józsefvárosi Evangélikus Egyházközség negyvenfős diákszállásának diák elnöke. Amikor éppen nem muzsikálás közben, hangszerrel a kezében látjuk, akkor a gyülekezet lelkészének segít az otthonban lakók legváltozatosabb ügyeinek intézésében. Internetet szerel, önéletrajzokat néz át, e-mailekre válaszol, házirendet javít, reggel kilenckor trambulint cipel, farsangi mulatság után takarít, diákgyűléseket hív össze és vezet le.

A Bajkó zenekar a világkiállításon

Mivel a józsefvárosi gyülekezet diákszállásáról alapvetően keveset tud az evangélikus olvasótábor, megragadtam az alkalmat, hogy bemutassak egy olyan embert, aki civilként viseli sorsát és vállal részt az egyházközség életében, emellett pedig Magyarországot népszerűsíti a milánói világkiállításon. Íme: *https://vimeo.com /134263225.*

■ Gombkötő Beáta

A mai nemzedék számára Friedrich Lajos *neve talán kevéssé ismerős. Evangélikus lelkész volt, elég korán, ötvenkilenc évesen hunyt el. Kecskeméten szolgált hosszú ideig, előbb segédlelkészként, majd parókusként. 1953-tól 1956-ig Budapesten a Lelkésznevelő Intézet vezetője volt. Élete utolsó tíz évében, 1957–1966 között az evangélikus sajtóban dolgozott. Életrajzírója kiemeli kedves, megnyerő egyéniségét, jó humorát, és olyan emberként jellemzi, aki szolgálatát rendkívül komolyan vette. Özvegyének halála után most hagyatékának maradéka is bekerült az Evangélikus Országos Levéltárba. Az alábbi írás is – amely eredetileg az* Evangélikus Élet *1958. október 5-i számában jelent meg – híven tükrözi a magyar evangélikus sajtó egyik legfáradhatatlanabb munkásának egyéniségét.* (Czenthe Miklós *levéltár-igazgató*)

Feketekávé

A pesti ember hűséges társa és kedves kísérője a feketekávé vagy ahogy egyszerűen és röviden mondani szoktuk: „a fekete". Ezt szoktuk inni reggel, délben és este. Munka közben és munka után. Pihenéskor és szórakozásban.

Frissít és üdít – mondják a régi „feketések", és valóban emberi együttélésünk, munkánk és barátságunk elevenségének kellemes megszépítője.

A napokban egyik vidéki barátom, amikor vendégszerető otthonába meghívott, mosolyogva és megértőn hozzátette:

– Lesz fekete is… bőven…

Valóban, a „fekete" erős és kedves kísértés. Éppen erről szól az alábbi kis történet.

Szerkesztőségi ülésünk van. Most készül az *Evangélikus Élet.* Lelkipásztorok ülnek a hosszú asztal körül, és körültekintő komolysággal, fontoló felelősséggel és a szolgálat szeretetével készítik az újságot.

A munka első része a legutolsó szám bírálata. Ilyenkor minden mérlegre kerül. Mi az, ami jó volt, és mi az, ami nem sikerült. Mi az, ami hiányzott, és mi az, ami esetleg fölösleges volt. Meghallgatják és megfontolják mindazt a véleményt, ami az olvasók részéről is elhangzott.

A munka második része a jövő heti szám elkészítése. Ez a rész a legizgalmasabb. Hiszen a „friss" anyagról van szó. Arról, ami most kerül bele az újságba. A jelen levő lelkipásztorok olvassák a beérkezett cikkeket. Most dől el, hogy melyik alkalmas a közlésre, melyik az, ami előbbre viszi és építi az egyház életét. Most dől el, mi az, amit még meg kell írni, mert most van az ideje.

Viták, vélemények röpködnek a levegőben. Ez az az idő, amikor legjobban izzik az alkotás láza.

Körülbelül ez az idő az, amikor meg szokott érkezni a „fekete". A szerkesztők kezében kinyílik a pénztárca, hogy mielőbb a kis tálcára kerüljön a fekete ára, és így mielőbb övék legyen a párolgó friss „fekete". A pihentető, üdítő, de ugyanakkor elmét élesítő, megelevenítő nedű.

Persze nincs szünet, és nincs megállás. A munka zavartalanul megy tovább. Csak a csendes szemlélő veszi észre, hogy a „fekete" után élénkebb a szó, és élesebb a látás.

Az elmúlt csütörtökön is így volt. Behozták a feketét, és egy csomó kézben csörögni kezdtek a pénztárcák. A mellettem ülő lelkipásztor is kinyitotta a pénztárcáját, és már a kezében volt pénz, a fekete ára. Aztán fogja, újra előveszi a pénztárcát, és visszateszi a pénzt.

Sikerült meghallanom, amint hangosan, de mégis halkan kimondta gondolatát.

– Mégis inkább csokoládét veszek rajta a kisfiamnak!

A többiek kortyolják a „feketét".

Ránéztem a mellettem ülő barátom arcára. Mosolyogva nézett maga elé, mintha látna valakit. Látott is. Egy szőke gyermekarc rajzolódott ki a rózsaszínű cigarettafüstben. Csillogó, felnéző, hazaváró szemmel…

Nemsokára véget ért az ülés. Ő ment el a legfrissebben, a legvidámabban… Minden finom feketénél forróbb érzés melengette át a szívét.

– Csokoládét veszek rajta a fiamnak!

■ Friedrich Lajos

EVÉL&LEVÉL

Egy „arctalan" asszony hálája

Mélységes egyetértéssel, hálával és rokonszenvvel olvastam *Gyarmati Gábor Arcátlan képmások* című, kiváló és egyértelműen nőtisztelő, de főként és elsősorban a teremtés ékes rendjét tisztelő írását az *Evangélikus Élet* július 26-i számában. A tapintatos szerző nem nevesített ugyan egyetlen eltorzított arcú filmsztárt sem, én azonban egyetlen személyt, egy, a szívemhez legközelebb álló, a felismerhetetlenségig átszabott-feltöltögetett színésznőt mégiscsak körbejárok, ha nevét nem mondom is ki.

Korántsem durva és kíméletlen zsurnalisztikai fogásnak szánom ezt, hanem mint a sokaknak, sokunknak különösképpen fájó, elrettentő példák egyikének. Ő ugyanis soha, biológiai fénykorában sem volt kirakatszépség, Barbie baba típusú, smink- és dekoltázsvillogtató, üres és felejthető csillagocska. Kicsit koboldszerű lényében, arcában, orrában a drasztikus beavatkozás előtti időkben felfedezhettünk valami nagyon kedves és okos lánybohóc jelleget, körülbelül úgy, ahogyan az övénél egy generációval korábban az olasz *Giulietta Masináében.* Egyszóval: vérbeli, nem mindennapi mimikájú „Gelsomina", vagyis érzékeny és finom komédiásnő volt mindkettő, s Masina haláláig az is maradt. Ezzel szemben N. N.-nek mára egy árva fintora és mosolyocskája sem maradt. Hogy mit érezhet, amikor a tükörbe néz, arra gondolni sem szeretek…

Hadd jegyezzem meg halkan, hogy ez az arcátalakítási (korrigálási???) mánia napjainkra már nemcsak a színésznőket érinti, hanem az olyan mezei foglalkozású, érett korú hölgyeket is, akik – mint jómagam – a tanításnak, a tollforgatásnak szentelték-szentelik életüket, olykori tévés jelenésekkel színesítve szakmai palettájukat.

Az abszurditás határát súrolja például az a családi anekdotáink között kitüntetett helyet érdemlő eset, amikor 2007-ben egy történetesen éppen *Medgyesi Pál* 17. századi *puritán* prédikátorról szóló könyvemet kellett bemutatnom egy tévécsatorna kulturális magazinjában. Heves tiltakozásom ellenére vagy fél órán át vakolták-tatarozták sminket sose látott képemet, hogy aztán kapjak tíznél kevesebb percet a könyvre.

A legmulatságosabb azonban a végkifejlet. Arra nem volt mód és idő, hogy „lesminkeljenek", hiszen a röpke szereplés után érdektelenné váltam a stáb számára (hiába, nem a számunkra baráti egyházi tévések világában jártam ez alkalommal, akik – örök hálám érte – közös munkáink során soha-soha nem próbáltak „átalakítani"!), így alaposan kimázolt ábrázattal kerültem haza. Férjem éppen nyakig munkába merülten ült a számítógépnél, amikor beléptem a nappaliba. Aztán felnézett, és határozott mozdulattal intett, mondván: „Mars a fürdőszobába, azonnal mosd le magadról ezt a szörnyű mázat!" A szokatlan parancsoló hangtól megriadva engedelmesen kiügettem a fürdőszobatükör elé, s visszaállítottam erősen középkorú, de gyerekkori vonásaimat itt-ott még láttató arcom megszokott állapotát.

„…csak a *valódi* arcunkkal tudunk kommunikálni a külvilág felé" – írja a kedves és bölcs Gyarmati Gábor. Nagy igazság ez, kedves Gábor, s különösen fájdalmas ezek után, hogy az archamisításnak éppen azok esnek áldozatul, akiknek a *kommunikáció* a hivatásuk filmen, színpadon, előadóteremben, fotókon…

S arról se feledkezzünk meg, hogy ez az ádáz átalakítóipar már a férfinépet se kíméli. Hol van már a ráncos arszlánnyakat takaró selyemsál régi, ártatlan kis trükkje! Egyre több a hajfestésbe-férfikozmetikába, szépítő (?) sebészetbe, hajpótlásba belebódult férfiú is. Gondoljunk csak *Vörösmartyra:* „S az agg föld tán vendéghajat veszen…" *(Előszó)*

Engedtessék meg befejezésül egy második személyes példázat tévés sminkkalandom mellé. Hat kislány unokám egyike (történetesen a rám vagy egykori önmagamra leginkább hasonlító) nemrég lelkesen megsimogatta – mi tagadás, szeplősödő – kézfejemet, mondván: „Nagymama, olyan szép a kezed." Kell ennél nagyobb öröm, megnyugvás és lélektani biztonság? Isten mindig gondoskodik arról, hogy szépnek érezhessük magunkat, bármennyi évet számláljunk is.

SZABÓ ANDRÁS FELVÉTELE

Már csak írásom címével vagyok adós: azért neveztem magamat, megrögzött nem sminkelőként, „arctalan" asszonynak, mert költő- és generációs társam, *Zalán Tibor* titulált így bennünket, a mi nemzedékünket, az ötvenes években született s a hetvenes évek végén indult versírók gyülekezetét híres, 1979-ben publikált esszéjében.

■ Petrőczi Éva *(Budapest)*

HIRDETÉS

Ökumenikus találkozó

Minden hónap harmadik vasárnapján ökumenikus találkozóra, istentiszteletre és előadásra várjuk az érdeklődőket, augusztus hónapban Ráckeve-Somlyószigeten, a korábbi Robi vendéglős családjánál 16-án 15 órakor *Az egyház egységéért – az év egészében* gondolat jegyében. A téma: *Országunk és az egyház ünnepe (Ilyés Melinda).* Teljes körű evangélikus istentiszteleti szolgálat keretében az igehirdetés központi üzenete: „Hagyjátok el Mezopotámiát!" Szeretettel várjuk a korábbi Somlyószigeti Szövetség tagjait és barátait is. (Telefon: 20/775-3772.)

Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend

HIRDETÉSEK

GYÁSZJELENTÉS

„Nincsen tehát most már semmiféle kárhoztató ítélet azok ellen, akik a Krisztus Jézusban vannak.” (Róm 8,1)

Az egyházi szolgálat Urának kegyelmes döntése értelmében *Szilas Attila* evangélikus lelkész nyolcvan évig tartó földi küldetése július 20-án véget ért. Lelkészként szolgált Dániában, a venezuelai Caracasban, Budavárban, Tésen. Nyugdíjasként a várpalotai gyülekezetben talált otthonra. Életének ajándékaiért hálát adva, békességgel és reménységgel várta a hazahívó szót. Szerettei július 30-án szűk családi körben vettek tőle búcsút Budapesten. A budavári, a tési és a várpalotai gyülekezet az augusztus 2-i istentiszteleteken emlékezett meg róla.

Szeretetét és életének minden szolgálatát megköszönve Isten irgalmába ajánlja őt:

A várpalotai és a tési evangélikus gyülekezet közössége

GYÁSZJELENTÉS

Isten hazahívó szavát elfogadva és a Krisztusban ígért örök élet reménységében jelentjük, hogy *dr. Kovács Tiborné* sz. *Dankó Jolán,* komáromi gyülekezetünk hűséges tagja és korábbi időkben évtizedeken át szolgáló presbitere életének 89. évében Sopronban elhunyt. Temetésén a komáromi városi temetőben *D. Szebik Imre* nyugalmazott püspök és *Veres József* komáromi lelkész szolgált.

„Ha elfogyatkozik is testem és szívem: szívemnek kősziklája és az én örökségem te vagy, oh Isten, mindörökké!” (Zsolt 73,26)

Meghívó

A fóti kántorképző tanfolyam kórusa augusztus 16-án, vasárnap 10 órától az angyalföldi gyülekezet templomában (Budapest XIII., Kassák Lajos u. 22) istentisztelet keretében előadja *J. S. Bach Gott, wie dein Name, so ist auch dein Ruhm* (BWV 171) kantátáját. Vezényel *dr. Kamp Salamon,* igét hirdet *Grendorf Péter.* Mindenkit szeretettel várunk.

Csendesnap Szarvason

Szeptember 12-én, szombaton 10-től 16 óráig csendesnapot tartunk a szarvasi Középhalmi Misszióban (Szarvas, V. kk. 27.; telefon: 20/824-9914). Ebédet biztosítunk, szeretettel várunk mindenkit.

Középhalmi Evangélikus Misszió Alapítvány

50 ÉVE HARANGÖNTÉS ŐRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Őrbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból augusztus 9-étől augusztus 16-áig

VASÁRNAP

6.40 / Duna Tv
Biblia és irodalom
8.00 / Civil Rádió (Budapest)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu)
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
9.00 / Duna Tv
Isten kezében (egyházzenei magazin)
10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Isten kezében
(credoradio.hu)
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus istentisztelet

HÉTFŐ

8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Napi útravaló
13.30 / Kossuth rádió
Erős vár a mi Istenünk!
Az evangélikus egyház félórája
13.50 / Pax Tv
János-passió (koncertfilm)
15.35 / Duna World
Metodista magazin
17.00 / Duna World
Lengyelország (magyar ismeretterjesztő sorozat)
20.00 / Pax Tv
Kút (beszélgetéssorozat)
Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész

KEDD

11.25 / Duna World
Ízőrzők
Vecsés
15.35 / Duna World
Református riportok
A református iszákosmentő misszió
16.30 / M2
Thoma, a gőzmozdony (angol animációs sorozat)
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Hétközi istentisztelet
22.10 / Duna Tv
Tusványos, 2015 (összefoglaló)
23.50 / Duna Tv
Szabadság szárnyán – Moka Béla igaz története (dokumentumfilm)

SZERDA

13.30 / Kossuth rádió
„Tebenned bíztunk eleitől fogva...”
A református egyház félórája
15.30 / Duna World
Isten kezében
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Lélekhangoló
Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
19.35 / Bartók rádió
Budapesti Bach-hét, 2015 (koncertközvetítés)
20.25 / Duna Tv
Szabadság tér ’89 (történelmi magazinműsor)
0.25 / Duna Tv
A Buddenbrook ház (német filmdráma, 2008) (144’)

CSÜTÖRTÖK

11.00 / Duna World
Élő egyház (vallási híradó)
13.25 / Bartók rádió
Rossini: Stabat Mater
15.20 / Duna World
Biblia és irodalom
17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Nyitott ajtók (egyházi magazin)
21.19 / Bartók rádió
Vigh Andrea hárfázik
22.30 / Pax Tv
Fejezetek a magyar kereszténység történetéből (dokumentumfilm)
0.05 / Duna Tv
Friss levegő (magyar film, 2006) (108’)

PÉNTEK

5.50 / Duna Tv
Hajnali gondolatok
12.05 / Bartók rádió
Szvjatoszlav Richter 100
13.15 / Duna Tv
Kívánságkosár
19.25 / Bartók rádió
Tetten ért szavak
Balázs Géza műsora
21.00 / M2
Én vagyok itt (élő magazinműsor)
21.30 / Kossuth rádió
Rádiószínház
Hunyady Sándor novellái: A kabát – Don Juan – A nadrág és a szerelem
2.15 / Duna Tv
Magyar elsők
Az első magyar egyetemek

SZOMBAT

7.40 / Duna Tv
A pannon kőtenger
A Káli-medence színei
13.15 / Duna World
Aranyfeszt (kulturális magazin)
13.21 / Bartók rádió
A Sydneyi szimfonikus zenekar hangversenye John Williams filmzenéiből
17.35 / Bartók rádió
A Weiner–Szász kamaraszimfonikusok hangversenye
21.15 / Duna Tv
Esőember (amerikai játékfilm, 1988) (128’)
22.00 / Duna World
Neoplanta
Újvidéki Színház, 2015

VASÁRNAP

8.55 / Duna Tv
Isten kezében
9.00 / Pax Tv
Evangélikus istentisztelet a budavári templomból
10.04 / Kossuth rádió
Református istentisztelet közvetítése a tiszavasvári templomból
10.05 / Duna Tv
Evangélikus ifjúsági műsor
10.30 / Duna Tv
Református istentisztelet Kolozsvárról
16.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Nyitott ajtók (egyházi magazin)
19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely)
Evangélikus istentisztelet

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (augusztus 9.)
Te pedig amikor imádkozol, menj be a belső szobádba, és ajtódat bezárva imádkozzál Atyádhoz, aki rejtve van; a te Atyád pedig, aki látja, amit titokban teszel, megjutalmaz majd téged. Mt 6,6 (1Krón 28,9; Lk 19,41–48; Róm 9,1–8.14–16; Zsolt 64) Gyermekkoromban rengeteget játszottunk csendkirályt. Aki a legtovább csendben tudott maradni, a végén mindig kapott valamilyen kis jutalmat. Jézus az imádság csendjének, a lélek belső szobájában történteknek jutalmáról beszél. Ez pedig olyan, ami nem jár a csendért, hanem adatik a csendben. Onnan felülről. Az Istennel való személyes találkozás a mi jutalmunk. Ha ez a miénk, mindenünk megvan.

Hétfő (augusztus 10.)
Az Úr előtt nincs akadály: akár sok, akár kevés ember által szerezhet szabadulást. 1Sám 14,6 (Mt 6,33; Róm 11,1–12; Mt 10,16–26a) Mindig csodálattal nézem az akadályfutókat. Repülnek az akadályok felett, alig van, amit levernek. Nem úgy, mint én. Életemben rengeteg akadályba ütköztem már bele. Tehetetlenség, békétlenség, igazságtalanság, csalódás, reménytelenség. Sok akadályba belebuktam, sok megingatott, és összességében keveset győztem le egymagam. Egészen addig, amíg rá nem jöttem, hogy az akadályok felett az képes csak átrepíteni engem is, aki előtt nincs akadály. Isten végtelen szeretete győz le minden akadályt bennem, körülöttem, mindenhol. A legnagyobb akadályt is legyőzte – egy ember által. Szabadulást adott Krisztusban.

Kedd (augusztus 11.)
Amikor [Barnabás] megérkezett [Antiókhiába], és látta az Isten kegyelmét, megörült, és bátorította mindnyájukat, hogy szívük szándéka szerint maradjanak meg az Úrban. ApCsel 11,23 (5Móz 4,10; Lk 21,5–6.20–24; Mt 10,26b–33) Közelebb Istenhez. De hogyan? Öt igével, amely lépcsőként áll előttünk: megérkezik, lát, örül, bátorít, megmarad. Egymásra épül minden. Csak az érkezett meg a lépcső aljához, aki eljutott odáig, hogy válaszokat keressen Istennél. Csak az tudja látni Isten kegyelmének jeleit, aki megérkezett hozzá. Csak az tud örülni igazán, aki látta már az életében Isten kezének nyomait. Csak az tud bátorítani, akiben öröm lakik. Csak az tud megmaradni, aki elég bátor ahhoz, hogy mindenben Istentől kérjen segítséget, és másokat is erre indítson. Mi a szíved szándéka? Szeretnél megmaradni és közelebb kerülni Istenhez? Érkezz meg hozzá!

Szerda (augusztus 12.)
De szeretném, ha bölcsek lennétek a jóra, és képtelenek a rosszra. Róm 16,19c (Józs 24,14; Jn 4,19–26; Mt 10,34–39) Szülőként kiáltunk fel így sokszor. Benne ott van a tehetetlenség, a „hiába beszélek” érzése. Ott van a sok befektetett energia és a kevés eredmény. De szülőként mégis folytatjuk a harcot, bízva abban, hogy a végén mégis beérik a nevelés várva várt gyümölcse. Ha mi tökéletlen módon így küzdünk gyermekeinkért, bízhatunk abban, hogy Isten sem adja fel a harcot velünk kapcsolatban. Néha olyan, mintha ő is hiába beszélne. Mintha az ember csak a rosszra lenne fogékony, és képtelen lenne a jóra. Isten rengeteget ad, és közben kevés az eredmény tőlünk. Ő mégis küzd értünk. Mert szeret bennünket. Az eredményt pedig Jézus hozta. Benne győzött a jó, és vége a rossznak.

Csütörtök (augusztus 13.)
Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál. Róm 8,28a (Zsolt 147,5; Róm 11,13–24; Mt 10,40–42) *Túrmezei Erzsébet* verse jut eszembe: „S mindenért hálát adhatok. / Derűs napok, borús napok, / Örömök, szenvedések… / Mindet azért adod, / Hogy cél felé segítsen. / Mindenért hálaéneket mondhatok. / Mert a minden, az minden!” Mindenben megtalálható a jó annak, aki Istent szereti. Mégis mennyiszer csak a rosszat veszem észre. Add, Uram, hogy a te szemeddel lássam az életem! Akkor minden a javamra válik.

Péntek (augusztus 14.)
Ha az Urat tartod oltalmadnak, a Felségest hajlékodnak, nem érhet téged baj. Zsolt 91,9–10a (Jn 17,15; Lk 23,27–31; Mt 11,1–19) Szinte hetente kapok ajánlatot egy-egy kihagyhatatlan biztosításra: utazás, lopás, tűz, jég, baleset vagy betegség esetére. Szükséges a jó biztosítás, amely megvéd a bajban. De csak Krisztusban találjuk meg az igazit. A rossz nem kerül el, de Krisztusban Isten megoltalmaz minket. Vele tényleg nem érhet olyan baj, amely halálos, hiszen ő győzött a halálon. A tökéletes életbiztosítást egyedül vele köthetjük meg.

Szombat (augusztus 15.)
Ne feledkezzetek meg vezetőitekről, akik Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljetek életük végére, és kövessétek hitüket. Zsid 13,7 (Jer 5,3; 5Móz 4,27–35/36–40/; Mt 11,20–24) Templom falán márványtábla. Rajta nevek. A gyülekezetben szolgáló lelkészeké, tanítóké. Talán a nagyszülők mesélnek még az utolsókról az unokáknak. De vajon van-e valami más üzenet a nevek mögött annak, aki olvassa? Az üzenet számomra az, hogy mindaz, aki szolgál, aki hirdeti az Isten igéjét, és felveszi az Úr igáját, mindig túlmutat önmagán. Arra mutat, akinek kegyelméből élt és élhet minden nemzedék. Arra, akinek a kezéből fogadta el saját életét minden képességével együtt. Arra, aki kezében tartotta őt mindennap. Arra, akinek a kezébe tette le a lelkét élete végén. Kövessük őket mi is ebben! Mutasson önmagunkon túl az életünk: az élet Urára!

■ Kalincsákné Varga Katalin

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikuselet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu. **Előfizetés:** elofizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 20/824-5519. **Főszerkesztő:** T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.balla@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Walkó Ádám (adam.walko@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** dr. Ecsedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Szabóné Mátrai Marianna – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kendeh K. Péter, Kiss Miklós, Kiss Tamás, dr. Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-5518, 1/411-0385. **Felelős kiadó:** Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.). Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Árusítja** a kiadó. **Terjeszti** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzártakor kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.